

VAJAT ERP

DOK HOLIDEJ

BROJ: 6

CENA 1 D.

VIKEND ROMAN

PUT ZA ŠERIDAN

ČITAJTE SLEDEĆU SVESKU CRTANIH ROMANA

CRTANI ROMANI

CENA 1 D.

130

POSLEDNJI LOV

**SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og
U MESECU NOVA SVESKA!**

64 STRANE – 1 DINAR!

**PUT
ZA ŠERIDAN**

NASLOV ORIGINALA:

WILLIAM MARK:

DER WEG NACH SHERIDAN

Copyright by Martin Kelter Verlag

Preko Jampa visoravni duvao je blag prolećni povetarac i donosio sobom miris šuma.

Usamljeni jahač koji je jahao uz obronak zaklonio je oči rukom i gledao prema severu. Tu, ispred planina, nalazili su se krovovi kuća. Bio je to grad za kojim je Tom Kugan dugih deset godina žudeo.

Čelsa!

Samo male drvene kuće, koje su na celom divljem zapadu bile iste. Pored istovetnih kuća, karakteristika ovog grada, a i stotina drugih, bila je jedna glavna ulica i dve sporedne. To je bila Čelsa.

Ona je, međutim, za ovog usamljenog jahača značila mnogo više. Neuporedivo više. Pre dvanaest godina došao je sa istoka sa velikim karavanom. Putovao je odozdo iz Arkanzasa sve do Čelse, noseći u sebi svu hrabrost i nepokolebljivost koju može da poseduje mladić od dvadeset i dve godine.

U međuvremenu protekla je čitava večnost.

Čovek je tiho uzdisao. Bio je visok, širokih pleća i preplanula lica, u koje su bile urezane mnoge bore. Crna kosa, koja je provirivala ispod širokog oboda, bila je gde-gde prošarana sedim vlasima. A i na guste, crne obrve kao da je palo inje. Samo su mu oči bile mlade. Imale su

boju smrznutog planinskog jezera. Tom Kugan je imao trideset i četiri godine, a delovao je kao da mu je četrdeset. Proteklih deset godina učinile su ga tvrdim i zrelim.

Stetson, koji je imao na glavi, verovatno je, nekada davno, bio crn. Isto tako i kaput. Sada je na odelu sitna prašina obrazovala sivožut sloj. Crvena košulja i zelena marama nisu se bogzna kako slagali, a farmerice su na više mesta pretile da se raspadnu. Samo su mu čizme još uvek bile dobre, a kitnjaste mamuze svetlucale su pod zracima zalazećeg sunca.

Dugonogi dorat umorno je grabio napred. Jahač je oborio glavu i ispod oboda šešira posmatrao okolinu.

Čelsa.

Čovek podiže uzde i zaustavi svog konja. Duboko zamišljen gledao je tablu. Odjednom mu se sa oba kraja usana urezaše dve duboke bore. Tek posle nekoliko minuta odjahao je dalje.

Levo i desno nalazile su se kuće. Bila je to glavna ulica i bilo je živo. Svet je hitao, ne obazirući se na jahača. Bio je kraj nedelje i ljudi su imali da obave još mnoge poslove. Zbog toga niko nije obraćao pažnju na pridošlicu. U ostalom, niko verovatno ne bi ni došao na pomisao da je u pitanju onaj isti čovek, koji

je gotovo u dan, pre deset godina, bio proveden u lancima glavnom ulicom zbog toga što je bio optužen za ubistvo.

S leve strane je do polovine ulice dopirala firma „Kid Valkerov salon”.

Tom potera kulaša tamo, kliznu ukrućenih udova iz sedla i zaveza životinju za prečku. Stajao je još nekoliko trenutaka na ulici i posmatrao firmu. Pritom je držao ručke zadene za opasač — pokret tipičan za kauboje.

Lagano se uputio uz stepenice i približavao se staklenim vratima saluna, ukrašenim cvetovima u boji. Kroz staklo je osmotrio lokal.

U ovo vreme ranije nije bilo gostiju. Međutim, izgleda da je sada ljudima u Čelsi išlo bolje. U salunu je, naime, bilo već dosta sveta.

Tom otvori vrata, na šta odjeknu metalni zvuk. Niko nije obraćao pažnju na novog gosta, koji je prošao između stolova i stao uz šank između dvojice ljudi.

Vlasnik lokala, gojazan čovek četrdesetih godina, stajao je iza šanka i brižljivo brisao čaše. Podigao je za trenutak pogled, odmerio Toma, a onda nastavio svoj posao.

Tek tada je novi gost izgovorio narudžbinu: — Jedan brendi! — Kid Valter okrete glavu. Razrogačenih očiju piljio je u stranca, čije je lice bilo tvrdo i zatvoreno, kao isklesano od kamena.

Valker ustuknu korak unazad i nagnu glavu, otkrivajući pri tom dva reda krupnih, požutelih zuba.

Tom ponovi narudžbinu:

— Jedan brendi!

Kafedžija protrlja čelavo teme i proguta pljuvačku. Zatim mehanički uze levom rukom čašu, a desnom uze visoku flašu, izvadi zapušač i

poče da sipa piće ne dižući pogled. Tek kada ga je žena pogledala, jer je piće počelo da se preliva i teče preko šanka, podigao je pogled.

Lagano je gurnuo čašu prema Tomu. Ovaj je uze, pogleda kafedžiju ledeno, pravo u oči i sasu u sebe žestoko piće.

Novac zazveča na šanku. Tom Kugan se okrete i izađe iz lokala.

— Hej, ko je to bio? — upita jedan od dvojice koji su pored Toma stajali uz šank.

Kafedžija je kao omađijan piljio u staklena vrata. Tek kada ga je žena, plavokosa Kiti, munula, trgnuo se i pribrao.

— Ko je bio taj čovek? — upitala je tiho.

Kid sleže ramenima.

— Ne znam... duh...

*

U to vreme je „duh” bio na ulici, uzjahao dorata i odjahao.

„Grand hotel” — pisalo je upadljivo i krupnim slovima na fasadi jedne belo okrečene, nove kuće. Tom veza konja i uđe u hotel. Sedokosi čovek, dobroćudnih očiju boje čilibara, pošao mu je u susret.

Tom zastade.

— Dobro veče, mister. Mogu li da dobijem sobu?

Stari klimnu glavom.

— Naravno.

Zatim pokaza glavom prema recepciji i reče Tomu:

— Upišite se tamo, molim vas.

Pridošlica upisa ime u debelu knjigu gostiju, a onda uze ključ koji mu sedokosi pruži.

— Soba sedam, mister.

Tom zahvali i doviknu već polazeći:

— Mister, mislite i na mog konja!

— Bez brige, mister. Biće odlično smešten i nahranjen.

U maloj sobi na prvom spratu, obloženoj zeleno-crnim tapetama jača se sruči u stolicu, ispruži noge, a glava mu umorno klonu na grudi.

Dakle, sada je u Čelsi. U gradu kome je, u stvari, i pripadao. Odakle je još pre jednu deceniju oteran pod optužbom da je izvršio ubistvo. Ubio Džona Reja.

Tom sklopi oči i tada se pred njim ukaza svež lik plavokosog momka od dvadeset godina. Momka široka lica i plavih očiju — Džona Reja. Koliko je puta za ovih proteklih deset godina dozivao u sećanje lik ubijenog mladića! Koliko puta je u snu slušao njegov vedar glas!

Džon Rej je bio mrtav. Već deset godina leži daleko van grada Vičite u svom tihom grobu ispod male humke na obali Arkanzasa.

Onda, u to vreme, uvek su bili sva četvorica zajedno. Džek Donegan, Kid Valiker, Džoni Rej i on. Četiri prijatelja koje je veliko putovanje zbližilo. Zajedno su lovili, jeli, pili i smejali se. Po cele noći su znali da provedu zajedno za kartaškim stolom. Prijateljstvo im je bilo čvrsto kao čelik. Nazivali su ih „detelina sa četiri lista”. Ko bi se njima zamerio nije mu se dobro pisalo. U to vreme su pošli s jednom grupom iz Arkanzasa prema Eldoradu.

Tih dana je nekoliko ljudi, kojima Eldorado nije odgovarao, počelo da diže novi grad, deset milja dalje, severno prema planinama. Grad Čelsu. Među tim ljudima su se nalazili Džek Donegan, Kid Valiker, Džoni Rej i Tom Kugan. Svako od njih je sagradio sebi lepu kućicu u novom gradu.

Džoni je radio u kovačnici staroga Dafa Voghama, Kid je pomagao

u salunu Mata Kamingsa, a Džek i Tom su zajedno radili na ranču Pitera Luna, četiri milje od grada.

Onda je došao dan kada je prijateljstvo ove četvorice jednim udarcem uništeno. Jedan od njih je postao ubica.

Sudija Genan se naselio u Čelsi sa svojom sedamnaestogodišnjom ćerkom Mabel. Mabel Genan je bila lepa kao slika. Suviše lepa za Čelsu. Pogled njenih tamnosmeđih očiju imao je razorno dejstvo na mlade ljude u gradu. Već posle nekoliko dana počeli su mladići da se svađaju zbog nje. Posle nedelju dana bilo je jasno da može samo jedan iz četvorolisne deteline da je osvoji. Samo jednom od četvorice može da pripadne. Ali kome? To je bila velika zagonetka. Ni četiri dotadašnja prijatelja to nisu znala. Najgore je bilo to što su mirno dozvolili da razna prepričavanja i govorkanja razbiju prijateljstvo. No, nije ostalo samo na tome. Nekadašnji prijatelji su počeli i da se mrze. To su osetili još od časa kada su postali svesni da se svako od njih bori za Mabel.

Vecma je čudno što niko od njih nije došao na pomisao da ostavi Mabel da sama odluči. Možda to niko od njih četvorice nije hteo. Možda ona nikog od njih nije htela. Konačno, to je bila njena stvar. Na to ova četvorica nisu mislila. Hteli su da tu stvar između sebe okončaju.

Lepa devojkica nije imala pojma o tajnoj borbi koja je zbog nje plasnula.

Stari rančer Lun je okončanju ove priče verovatno mnogo doprineo time, što je Toma i Džeka odredio da sa još četvoricom kauboja otputuju na jug, u Novi Meksiko, da doteraju odande jedno veliko krdo goveda.

Kada je to Džoni čuo, odrešio je

kecelju i rekao zbunjenom kovaču da će se vratiti za mesec dana. Odjahao je na ranč i zamolio starog Luna da mu dozvoli da pođe i on na put. Još jedan je pošao s njima. Kid Valker. Kada je čuo da se sva trojica spremaju na put, prijavio se i on.

Stari rančer četvoricu kauboj, koje je ranije odredio za put, zadržao na imanju. Imao je na raspolaganju takva četiri momka kakvi su bili ovi bivši prijatelji.

Tako se i dogodilo. Bilo je proleće. Jednog svežeg, oblačnog jutra su odjahali.

Lun je odredio Toma za vođu puta. To nije značilo ništa, a ipak mnogo. Na putu je Tom bio šef, a posle je trebalo da bude kauboj kao Džek i ostali na ranču.

Jahali su prema jugu, preko Santa Fe do Tukumkarija. Nedeljama se valjala povorka od dve hiljade smeđih dugonogih goveda kroz oblake prašine. Četiri čoveka imala su pune ruke posla. Naporan rad i put potisnuo je sve druge misli. U svakom slučaju, tako je izgledalo. Sve do jedne očajne noći, koju su proveli na severnoj strani, na obali Arkanzasa. U jutro je plavokosi Džoni Rej nađen mrtav na svom šarenom „džakarila“ čebet, sa metkom u srcu.

Ko ga je ubio?

Od toga trenutka tri čoveka nisu mogla jedan drugog da pogledaju u oči. Svima je odjednom bilo jasno da je plavi Džoni imao najviše šansi kod Mabel Genan. Najzad, on je bio jedini koji je već jednom imao prilike da sa njom govori — kada je dovela dva očeva konja na potkiivanje u Voghamovu radionicu.

Tom je iskopao raku. Mrtvi prijatelj je sahranjen uz samu obalu re-

ke. Mali drveni krst postavljen je kraj sveže iskopane humke. Bez reči, držeći šešire u rukama, stajali su njih trojica kraj groba svog prijatelja. To je bio poslednji put kada su još govorili međusobno. Taj trenutak je prošao i neprijateljstvo je ostalo večno i otvoreno.

Niko nije mogao da kaže ko je Džeku i Kidu došapnuo da Tom sada ima najbolje izgleda kod Mabel. U svakom slučaju obojica su to sebi uvrtili u glavu.

Kada je put završen, svaki se čutke vratio na svoj posao. Kovač Vogham je uzalud očekivao svog pomoćnika. Piter Lun se čudio što Džoni nikako ne dolazi po nagrade za put. Na sve to šerif se uputio na Lunov ranč. Tek tada ga je Tom obavestio o događaju kraj Arkanzasa. Džek je zagriženo na sve to ćutao. Kada je zatim šerif otišao u salun, da bi tamo govorio sa Kidom, ovoga nije našao. Bio se javio kod drugog rančera da bi opet išao na put.

Šerif ga je pronašao u Eldoradu. Kid je morao da se vrati u Čelsu. Sudija Genan je pokrenuo istragu. Tada su Kid i Džek posle izvesnog izvrđavanja objasnili da smatraju Toma za ubicu.

Dvadesetdvogodišnji Tom Kugan je do te mere bio užasnut da nije izgovorio ni reč u svoju odbranu. Porotnici su ga osudili, posle devetčasovnog većanja, na smrt.

Sudiji Genanu je uspelo da se presuda preinači u petnaestogodišnju robiju sa prinudnim radom. U kamenolomu Seskateva morao je da radi sedam dugih godina, a onda je transportovan na jug.

U toku dugog putovanja železnicom, robijaš Tom Kugan je iskočio i pobegao u planine, u divljinu Ari-

zone, gde je tri godine radio kao kauboj na jednom malom ranču.

Kada je Tom pre dva meseca primio platu, otišao je sa ranča. Pored ušteđenog novca još je nešto poneo, nešto mnogo, mnogo vrednije: gore u brdima je otkrio zlatnu žicu.

*

Sunce je zalazilo. Sumrak je već osvajao glavnu ulicu. Kugan je izašao iz hotela i pošao prema kovačnici.

Bila je to još uvek ona ista stara Voghamova kuća. Samo je preko široke kapije pisalo ime Irvin Rej.

Tom stupi u radionicu. Snažan plav čovek, srednjeg rasta, od oko trideset pet godina, stajao je kraj nakovnja i zamahivao čekićem udarajući po komadu usijanog gvožđa.

Podigao je glavu i pogledao pridošlicu. Tom mu se približi. Kovač odloži za trenutak čekić. Gledali su se nekoliko trenutaka.

— Ja sam Tom Kugan.

Kovač nabra obrve.

— Ko... ko ste vi?

— Ja sam Tom Kugan. Pre deset godina sam zbog ubistva vašeg brata Džona Reja osuđen na petnaest godina robije.

Kovač spusti čekić kraj usijanog gvožđa na nakovanj, a dugokraka klješta stavi u ugljevlje. Onda obriše izgaravljeno lice.

— Jeste li vi poludeli? — upitao je začuđen.

— Ja sam se vratio, jer sam nedužan.

Rej stavi ruke na bedra. Posmatrao je stranca kao da pred sobom ima bolesnika.

— Kako ste došli ovamo? Pa vaše vreme još nije isteklo?

Tom odmahnu glavom.

— Ne, trebalo je da još pet godi-

na radim u kamenolomu. I to zbog dela koje je neko drugi učinio.

Kovač ponovo obrisa lice. Zatim je prošao pored Toma i izašao iz radionice.

Tom je ubrzo izašao za njim. Video je kovača gore u glavnoj ulici. Znao je da se uputio šerifu. Tom se vratio u hotel, uzeo konja i odjahao sporednom ulicom iz grada. Jahao je prema severu preko brdovitog terena. Već posle tri milje ugledao je levo, kraj uzanog puteljka, „Trougao ranč”. Stao je pred kapiju, gde ga je jedan bradati kauboj posmatrao sumnjičavo.

— Je li mister Haler na ranču?

Stari kauboj skoči sa prečke na kojoj je sedeo.

— Hej, ko ste vi?

— Zovem se Kugan. Tom Kugan. Mogu li da govorim s rančerom?

Stari je držao usta i dalje otvorena i pokazivao poslednje ostatke zuba. Zatim pođe nekoliko koraka unazad, ne ispuštajući jahača iz vida i otrča prema velikoj kući. Nestao je unutra. Samo minut kasnije na verandi se pojavi visok, krupan čovek. Bio je u košulji. Lice mu je bilo crveno, a oči tamne. Posmatrao je jahača u dvorištu skupljenih obrva.

Tom potera konja prema verandi.

— Dobro veče, mister Haler. Ja sam Tom Kugan i...

— Šta tražite vi ovde? — uzvratilo mu osorno rančer.

Tom sjaha s konja i pođe uz stepenice.

— Ostanite u sedlu, čoveče! Za vas ovde nema mesta!

Tom zastade posmatrajući rančera. Za trenutak je njime ovladao bes.

— Ja sam nedužan, mister Haler

— procedio je poluglasno.

Haler se okrete i pođe. Zastao je na vratima i dodao preko ramena: — Napustite moje imanje, Kugan! Vrata se s treskom zatvoriše.

Kada se Tom malo pribrao, ugledao je starog kauboja kako nailazi. Još je stajao na stepenicama, kada je stari bezubi kauboj promrsio:

— Zar niste čuli, Kugan? Treba da idete!

U jednom skoku se Tom našao na verandi i stao ispred kauboja. Bes mu je goreo u očima. Stegao je levu šaku, ali se savladao u poslednjem trenutku. Kada je podigao glavu, ugledao je na prozoru lice jedne devojke. Nije imala više od osamnaest godina. Svetle oči uokvirivala joj je tamna kosa. Slika i prilika očaravajuće lepote.

Tom pođe niz stepenice.

Čuo je starog kako govori:

— To je Tom Kugan, gospođice Meri. Ubica. On je ubio Džona Reja i...

— Idi na svoj posao, Mak! — odgovori devojka.

Kada se već popeo u sedlo, Tom još jednom podiže pogled prema prozoru. Devojčine oči bile su prikovane za njegovo lice. Lagano je izjahao iz dvorišta.

Bila je već gotovo noć kada je stigao do zgrada na ranču Pitera Luna.

Kapija je bila zaključana. Tom je otvori, ne silazeći iz sedla, i pređe na konju mali komad pašnjaka ispred dvorišta.

Gore, u velikoj rančerskoj kući, dva prozora su još bila osvetljena, dok su pomoćne zgrade preko puta bile utonule u mrak. Verovatno su kauboji već otišli na počinak.

Dok je jahao kroz dvorište kraj šupe za alat zalajao je pas.

Tom kliznu iz sedla, pusti konja i zakuca na ulazna vrata.

Odmah su odjeknuli koraci u hodniku. Vrata škljocnuše. Tračak svetla prodro je kroz odškrinuta vrata na verandu i osvetlio Toma. Na vratima je stajala mlada žena. Uspeo je samo da nazre njenu siluetu.

— Dobro veče — rekao je poluglasno. Nije uspeo ništa više da kaže. Žena je vrisnula i s treskom zalupila vrata. Tom je stajao nemo i ukočeno.

Posle nekoliko trenutaka, levo od vrata, kroz puškarnicu, proturena je cev puške i začuo se prodoran ženski glas:

— Gubite se smesta! Inače ću vas ustreliti...

Čovek steže usne i okrete se da pođe. Zastao je samo za trenutak dole kraj stepenica.

Na to su ženu izdali nervi. Povukla je obarač.

Tom Kugan oseti udarac visoko gore kod desnog ramena, a odmah zatim i oštar bol. Levom rukom pritisnuo je bolno mesto, pogledao gore prema otvoru puškarnice, a onda se laganim koracima uputio prema svom konju.

Uz velike napore uspeo je da se popne u sedlo, povukao uzde i odjahao sa imanja.

Odjahao je u noć preko brežuljaka prema gradu, gde takođe nije dobro došao.

Glavna ulica ležala je utonula u mrak. Samo je ispred velikog saluna gorelo svetlo i osvetljavalo jedan deo ulice.

U „Grand” hotelu je u predvorju još gorela lampa.

Unutra je sedelo nekoliko ljudi. Kada je Tom prišao recepciji i tražio ključ svoje sobe, stao je kraj

njega mali sedokosi čovek, koji je uplašeno uzviknuo:

— Hej, čoveče, vi krvarite!

Tom samo klimnu glavom. Uzeo je ključ i pošao teškim koracima ka stepeništu.

Stari je potrčao mrmļajuci za njim. Nosio je sobom debelu torbu.

— Hajdete! — rekao je gurajući Toma u sobu. — Skidajte kaput, previicu vas!

Kugan odbi.

— Nije potrebno, mister! Nije ništa opasno!

Mali čovek razrogači oči i poče da trepće iza debelih naočara.

— Nije tako opasno! Pa, slušajte vi! Hajde brzo, skidajte kaput. Srediću vam to!

I doista, sredio je.

Zrno je srećom samo okrznilo rame. Bila je to rana koja nije povredila kost, ali ipak prilično duboka. Mali čovek je morao da operiše ranu i izvadi zrno.

— Bogme, sasvim pristojna rupa — reče stari spuštajući ponovo rukave na košulji.

Tom, koji je sve vreme ćutao, izvuče iz opasača zlatni dolar i pruži ga čoveku.

— Tako, doktore! Nadam se da smo ovako — kvit!

— Doktor? — upita mali čovek. — Bože sačuvaj, ja nisam nikakav doktor.

— Niste lekar? — upita Tom začuđeno.

— Ne. Berberin sam i zovem se Džim Oven. Stanujem tu preko puta. Samo ponekad svratim uveče na časak u hotel, da bih pročitao novine, koji gosti na proputovanju ostave. Od pre dve godine poštanska kočija se zaustavlja ovde dva puta nedeljno. Razumete me? Baš večeras sam morao starom Robersu da

izvadim zub, pa sam zbog toga i poneo ovu torbu.

Mali berberin zapali cigaru, pa nastavi:

— Mora biti da se nešto dogodilo u gradu. Video sam, naime, šerifa kako bezglavo juri po gradu. Zatim sam čuo od Džona Gorfija da se jedan odbegli ubica nalazi u ovom kraju. Izgleda da je pobegao iz kamenoloma Seskateva...

Tom sede na ivicu kreveta.

— Da, to znam. Čak ga poznajem. Berberin izvadi cigaru iz usta.

— Ma šta kažete?

— Tako je. Poznajem ga. Visok je, nosi crni, otrcani šešir, crni kaput, crvenu košulju, zelenu maramu. Opasač mu je prilično širok, staromodan. Revolver mu je obešen s leve strane. To je prastari „parker“, kolt četrdeset pet.

Berberin je postao nervozan.

— Ali, ako ga tako dobro znate, mogli ste da o tome obavestite šerifa!

— Da, mogao bih svakako. Ali neću.

— Čujte, pa taj čovek je opasan! — opomenu ga Oven.

— Ljudi ovde su još opasniji. Malo pre je jedna žena pucala na njega.

— Na koga?

— Na čoveka o kome smo govorili.

— Jedna žena?

— Da, gore na Lun-ranču.

— Čujte, Lun-ranč već odavno ne postoji. Stari Lun već godinama leži u grobu. Znači tamo gore se taj tip muvao. Žena je pucala na njega. Da, to bi moglo da bude istina, jer su ljudi sa imanja otišli u Eldorado da sačekaju železnicu, koja treba da doveze goveda za ranč. A sada mo-

ram brzo do šerifa da ga o svemu obavestim.

Uzeo je svoju torbu i pohitao prema vratima, govoreći:

— Dakle, nosi crni šešir, crni kaput, crvenu košulju...

Odjednom je zastao kao ukopan. Razrogačenih očiju posmatrao je stranca.

Ovaj se smejao.

— Hej! — procedi berberin kroz zube. — Da nećete možda time da kažete...?

— Da, upravo sam to hteo. Ja sam taj odbegli robijaš. Došao sam ovamo, kući, da bih se obračunao sa ubicom čoveka, koji je bio moj prijatelj.

Džim Oven samo klimnu glavom zbunjeno i pođe napolje.

Tomu je bilo jasno da je sada ovom izjavom onemogućio sebi dalji boravak u „Grand“ hotelu. Mali, predusretljivi Džim Oven će što je brže moguće odjuriti da obavesti šerifa gde može da nađe begunca. Zato je na brzinu obukao košulju i kaput, pokupio stvari i otišao na recepciju.

— Moj račun, molim — promrm-ljao je.

Sedokosi službenik ga pogleda začuđeno.

— Račun? Ali...

— Račun, molim! — ponovi Tom energično.

— Pa, ovaj, da ste sobu koristili jednu noć, stajalo bi vas to pola dolara.

Kugan stavi traženi novac na recepciju i pođe napolje. Izveo je konja iz štale i odjahao ponovo sporednom ulicom.

Nije primetio jahača koji je stajao zaklonjen iza jedne mračne kapije i pratio ga pogledom.

Tom je jahao ponovo prema Lunranču. Putem kojim je nekada nebrojano puta jahao. Odlučio je da sačeka da se Džek Donegan vrati.

Šta je, u stvari, hteo od njega? Hteo je da mu kaže da se vratio da bi s njim govorio o Džoni Reju.

Tom je dobro poznao raspored na ranču. Znao je jedno mesto iza ambara, na kome bi mogao da sačeka Doneganov povratak.

Ako su otišli samo do Eldorada, onda će se sigurno uskoro vratiti.

Tako je i bilo. Uskoro je začuo neodređeni šum u daljini, koji je podsećao na hod krda goveda. Uskoro je mogao jasnije da razazna povike kaubojja, fijuk bičeva i topot i mukanje životinja.

Tom je primetio da su ljudi oterali stoku na desnu stranu još dosta ranije. Samo je jedan čovek ujahao u dvorište ranča, ostavio svog konja ispred verande, pošao zatim do bunara i ispljuskao lice pokriveno prašinom. Zatim je izvukao maramicu iz džepa i obrisao ruke i lice.

Bio je to Džek Donegan.

Tom povede konja iz ambara i pođe polako prema rančeru.

Ovaj ga pogleda mračno.

— Hej, ko se to muva ovuda?

Kugan je prišao na pet koraka, a onda stao.

— Ja sam, Džek! Tom Kugan.

Nekoliko trenutaka je u dvorištu vladala grobna tišina. U daljini se samo čuo topot goveda.

Džek Donegan se podboči i zagleda u noćnog posetioца neprijateljski.

— Tom Kugan — ponovio je razvučeno. Vidi molim te! I šta tražiš ovde?

— Hoću da govorim s tobom.

— Ja sa tobom nemam šta da razgovaram. Ti si pobjegao s robije, ti si razbojnik...

— Ti dobro znaš da to nisam — uzvрати mu Tom.

— Aha — glasio je podozriv odgovor. — A kako to ja znam?

— Ja znam da je tako — odgovori mu Tom mirno.

— Ti znaš, pazi molim te! — promrsio je rančer. Iznenada zabaci glavu i uzviknu. — Možda bi to mogao da zna i Kid Valker — mislim da si ti nedužan?

— Ti znaš da je tako! — mirno je rekao Kugan.

Munjevitim pokretom Donegan je izvukao svoj kolt iz opasača.

— Slušaj, Tome Kugan, došao si prekasno. Sa deset godina zakašnjenja. Ovde više nikome nisi potreban. Odrpan si. Robijaš! Nigde više nećeš naći ono što tražiš: mir i dom.

Tom reče muklo:

— Za mene bi bilo bolje da obilazim nadaleko svako naselje, a naročito ovaj, zar ne?

— Tako je. Da se tvoj put ne bi nepotrebno produžavao, okončaću ga još ovde.

— Hoćeš da me ubiješ? Ovde u dvorištu starog Pitera Luna? Gde sam u svoje vreme molio da te zaposli?

— Budi miran! Nema nikakve svrhe. To je danas moj ranč.

— Naravno, pošto si starog likvidirao! — prekide ga Tom oštro.

Rančer procedi psovku. Onda dvorištem odjeknu hitac.

Tom oseti žestok usijan udar u grudi, pođe dva koraka napred, posrćući, prema svom ubici i podiže ruke. U tom trenutku ga pogodi još jedno zrno, koje ga obori u prašinu.

Surovim, nemilosrdnim pogledom odmerio je Džek Donegan čoveka koga je upravo ubio kao pobesnelog psa.

Gore u kući se jedna vrata naglo otvoriše.

— Nije ništa Mabel! Ubio sam jednog bandita, koji me je napao — doviknu Džek.

Džek Donegan pođe na verandu. Nije video čoveka, koji je stajao u senci nedaleko od ambara i sa očima punim neverice gledao tamnu senku na zemlji na sred dvorišta — pogođenog Toma Kugana.

Kada je ušao u kuću, jedna senka se odvoji od šupe i poče da se kreće prema Kuganu.

Čovek se saže i podiže malo pogođenog.

— Tom! Tom! Mogu li da ti pomognem?

Mutnih očiju gledao je Tom Kugan lice čoveka nagnutog nad njim.

— Kid? Kid Valker?

— Da, Tome, sledio sam te. Ja sam to.

— Ti... ti si sve čuo?

— Sve. I slutio sam to. Na žalost, prekasno.

— On... on je ubio Džonija. Ja sam nedužan, Kid. Nedužan...

Kafedšija uhvati čvrsto samrtnika za kaput i gotovo jecajući reče:

— Da, Tom. Sada znam to.

Jedan konvulzivni trzaj prođe telom nesrećnog čoveka, a onda mu glava klonu u stranu. Tom Kugan je bio mrtav.

Bio je mrtav čovek koji je dugo, godinama, nedužan radio kao robijaš u kamenolomu, umesto onog koji je sad i njegov život uništio.

Kid je odneo mrtvog prijatelja sa Doneganovog ranča. Spustio ga je

na vlažnu zemlju ispred groblja, a
onda odjahao u svoj salun.

*

Sledeće večeri ušao je u salun Ki-
da Valkera čovek srednjeg rasta,
pepeljavo plave kose i žučkastih
očiju. Odeven kitnjasto i raskošno,
provlačio se između stolova prema
šanku.

Galama se utiša. Svi su mu sa pu-
no poštovanja pravili mesto. Kao
što to i dolikuje velikom, samouve-
renom i nešto divljem rančeru Do-
neganu.

Iza šanka je stajao u crvenoj ko-
šulji, opasan belom keceljom, Kid
Valker.

— Hej, Kid — doviknu Done-
gan glasno.

Kid samo podiže pogled. Zatim
reče tako da su svi u lokalu mogli
da čuju:

— Šta hoćeš ovde kod mene?

Donegan udari snažno pesnicom o
šank, tako da je zazvonilo.

— Jesi li poludeo, Kid? Hoću da
pijem. Kao i uvek, stara glavo!

Kid razmaknu ruke i osloni se
njima na ivicu šanka.

— Ovde za tebe više nema pića.

Rančer zabaci malo glavu u stra-
nu.

— Hej, pa ti si doista poludeo —
reče oprezno. Zatim se široko na-
smeja, izvuče cigaru iz džepa, kres-
nu šibicu o don čizme i zapali du-
van. — Sada mi već jednom daj
dupli viski, stara ispičuturo!

Kafedžija mu mirno uzvрати:

— Tebi više ne točim.

Džek izvadi cigaru iz usta naglim
i divljim pokretom i pogleda besno
Kida.

— Šta to sad treba da znači? —
pitaо je pretečim glasom.

Valker se ne pomače.

— To i sam znaš, Džek!

Rančer se nasloni na šank.

— Šta ja to znam? Šta to?

Hladan osmeh zaigra na kafedžiji-
nom licu.

Na to Donegan zauria.

— Hoću li dobiti svoj viski?

— Ne!

Rančer poblede i poteže kolt.

— Zar opet hoćeš da pucaš? —
upita Kid mirno. — Tada bi bilo
ukupno tri mrtva.

Tvrdo, blede lice rančera Done-
gana se zgrči. Prosiktao je:

— Kako to misliš, burazeru?

— Onako kako sam i rekao.

Donegan podiže kolt.

— Ako imaš nešto protiv mene,
Valker, zašto onda ne alarmiraš še-
rifa?

Kid nabra obrve.

— Ja nisam ni izdajica, ni tvoj
sudija, Donegan. Samo, drži se dalje
od moje kuće!

Zao plamićak zaigra u rančerovom
pogledu. Usne mu se razvukoše.

— Tako, treba da se držim što da-
lje od tvoje kuće? A zašto to?

— Znaš to veoma dobro.

— To je zbog Toma — Toma Ku-
gana?

— Tačno.

— Ah, ti znači znaš ko ga je ubio?

— Bio sam prisutan.

— To verujem, jer si ga ti naj-
verovatnije i ubio. Zbog toga što
imaš nečistu savest. Ti huljo, ti si
i...

Izenanada se i u Valkerovoj ruci
nađe revolver.

— Sada je dosta. Ja te nisam op-
tužio. Ali hoću, sada hoću. Ja sam
juče pratio Toma. Bio je na tvom
ranču i govorio s tobom. Ti si ga
ustreljio sa rastojanja od pet jardi.
Ubio si čoveka koji je hteo da go-

voru s tobom, kao bednog, šugavog psa!

Džek Donegan otkoči revolver i podiže ga. Lokalom odjeknu hitac. Zrno izbi rančeru revolver iz ruke. Oružje pade s treskom na pod.

Džek Donegan okrete glavu i ugleda preko, na drugom kraju šanka, jednog čoveka. Bio je visok, širokih ramena, tamno plavih očiju i preplanulog, koščatog lica. Šešir mu je bio pokriven debelim slojem prašine, tako da se jedva naziralo da je crn, kao i kožni prsluk koji je nosio preko crvene košulje. Nosio je još uzane farmerice i poluvisoke čizme sa mekim sarama. U levoj ruci je držao revolver iz čije se cevi dizao oblačak barutnog dima.

Donegan ga je gledao zapanjeno.

Ljudi, koji su stajali blizu šanka, izmakoše se. Džek skupi oči u tanak prorez.

— Hej, šta se to dešava?

— Hitac u pravom trenutku, Donegane — uzvratil stranac nemarno, pa vrati kolt u opasač jednim spretnim saltom. Zatim je izvukao iz džepa crnu „Virdžinija“ cigaru i dunuo veliki oblak dima, koji mu je gotovo zaklonio lice.

Džek zabaci glavu u stranu i priđe bliže strancu. Koraci su mu preteče odzvanjali.

— Ko ste vi, čoveče?

— Ja sam Vajat Erp i povešću vas sa sobom u Vičitu.

Ovo ime učinilo je izuzetan utisak na prisutne. Vajat Erp! Zar je ovaj čovek ovde Vajat Erp? Opasni policajac iz Misurija, koji je nedavno u velikom, stočarskom gradu Vičiti postavljen za pomoćnika maršala? To je baš čudno! Svako u Kanzasu je znao ime tog čoveka. Zar je tako mlad? Da li je uopšte i bio tako mlad? Njegovo čvrsto uspravljeno

držanje i lice odavali su mladost. Ali u očima mu se ogledala ozbiljnost zrelog čoveka.

Donegan je stajao nemo i ukočeno kao stablo. I dalje je poluzatvorenih očiju gledao stranca.

— Vi ste Vajat Erp?

— Da!

Prišao je Doneganu. Mirnim pokretom oduzeo mu je oružje i opasač i položio ih na sto.

— Hajdete, Donegan! Poći ćemo odmah.

Rančer nije skidao pogled sa mirnog, ozbiljnog strančevog lica.

— Vajat Erp? A gde vam je zvezda?

Čovek se maši za džep i pokaza Doneganu maršalsku zvezdu.

— Evo je! A sada krećimo. Nemam mnogo vremena.

Donegan pogleda oko sebe. Pogled mu je kružio od jednog do drugog. Znači stvar je ozbiljna. Oni su ga uhvatili na prepad. Njega, gospodara Čelse. Njega, kome godinama niko živi nije smeo da protivureči.

Najzad se Doneganov pogled, iz koga je izbijala paklena mržnja, zadržala na kafedžiju.

— Ti, podmuklo pseto, ti si ga dakle pozvao! To ćeš iskijati, Valker. Iskijaćeš. I to ne kroz dvadeset godina kada se kao star, nemoćan čovek budem vratio iz Seskateve, nego sada, odmah!

U jednom skoku se našao kraj šanka i hteo da se ustremi na kafedžiju. No, maršal je već uspeo da ga ščepa i naglo povuče nazad.

Džek Donegan je ležao na prašnjavom podu i posmatrao maršala pogledom iz koga je izbijao otrov.

— Ustajte, Donegan! Već sam vam rekao da nemam vremena na pretek.

Ledenoj hladnoći, koja je izbijala

iz maršalovog pogleda, ubica nije mogao da se odupre. Podigao se i ukočenim koracima prošao kraj Erpa, uputivši se prema izlazu.

— Penjite se u sedlo i jašite pola koraka ispred mene. Pravac. Vičita!

*

Znači, uhvatili su ga na prepad. Nikada on ne bi dobrovoljno pošao sa Erpom za Vičitu da ga maršal nije uhvatio na prepad.

Kasnije, Donegan ni sam nije mogao da shvati da je tako mirno i poslušno dozvolio da ga Vajat Erp provede kroz grad i odvede u Vičitu.

Maršal je bez reči jahao za njim. Možda ga je taj iznenadni prepad i neočekivani rasplet uplašio.

Da, on je bio taj koji je dole kraj Arkanzasa ubio Džoni Reja. Iz ljubomore. Pretpostavljao je da plavokosi momak ima kod lepe Mabel najviše šansi. Zbog toga ga je ubio. Uvek je u njemu tinjalo ono što je sada izašlo na videlo — bio je razbojnik, zločinac. Hladnokrvno je ubio prijatelja. Hladnokrvno je podneo nesreću Toma Kugana. Bio je prisutan kada je Tomu suđeno i kada je u okovima odveden iz grada. Sve ove godine je ćutao. Postao je vlasnik velikog Lun-ranča i oženio se s Mabel, sa lepom Mabel Genan, zbog koje je uništeno prijateljstvo četiri čoveka i zbog koje je Džoni Rej morao da umre. Postao je bogat i surov. Strah i terepet u svom kraju!

Onda se Tom Kugan vratio. Prvo mu se učinilo da vidi duha, kada se ovaj iznenada pojavio pred njim. Bilo mu je jasno da ga mora ubiti. U svakom slučaju, bio je uveren da je to jedini izlaz. Iznenadenje ga je omelo da hladnokrvno razmišlja. Šta

je mogao da mu naškodi nesrećni Tom Kugan? Ko je uopšte nešto znao o Doneganovoj krivici? Kako je uopšte Tom mogao da dokaže svoju nevinost? Potpuno nemoguće, nikako. Na sve to bi Donegan došao, da je imao prilike da razmišlja. Međutim, uhvaćen je bio na prepad.

I onda je još došla Kidova optužba. Potpuno neočekivana. Možda je mogao i Valkera da ubije i ostane pritom veliki i viđen čovek. Najzad, jedan kafedžija ga je uvredio i bilo bi sasvim prirodno odgovoriti oružjem. Tako je moglo da bude.

Ali, stvari su se drugačije odigrale. To nije ovisilo ni od Tomovog povratka, ni od teških optužbi Kida Valkera. To je izazvao neko drugi. Ovaj stranac, maršal sa kojim sada mora da jaši, Vajat Erp!

Džek je u maršalovim očima video ledenu hladnoću, za koju je verovao da je i sam poseduje. Nepokolebljiv mir, sigurnost, svest o sopstvenoj snazi i razboritost, to je ono čime je Erp paralisao svoje protivnike.

*

Vajat Erp povede svog zarobljenika, do nedavno najuglednijeg rančera u Čelsi, u maršalovu kancelariju.

Džim Ruster, maršal u Vičiti, bio je već prilično star čovek. Trgnuo se iz dremeža kada je njegov pomoćnik sjahao s konja. Ustao je, pošao ka vratima i začuđeno posmatrao dvojicu jahača.

— Koga to dovodite, Vajat?

— Džeka Donegana, mister Ruster. Ubio je dva čoveka...

Rančer Donegan je zatvoren u ćeliju. Bez opiranja je dozvolio da ga strpaju iza rešetaka.

Vajat napusti kancelariju, pošto je potpisao izjavu u predaji ubice

Džeka Donegana. Otrčao je preko u kovačnicu, pozdravio krupnog kovača i pitao ga da li može da dovede svog dorata na potkivanje. Kada je to uredio, otišao je u salun kod Džoa Fernera i popio čašu rakije.

*

U međuvremenu se ulicama Vičite kotrljala obavijena oblakom prašine velika, četvoroprežna poštanska kočija. Odmah kraj gradske večnice zaustavio je kočijaš konje.

Samo se jedan jedini putnik iskrcao. Čovek uzanih, oborenih ramena, srednjeg rasta, pedesetih godina. Kosa mu je bila potpuno seda, a odelo elegantno, po poslednjoj Sent Luis modi. U desnoj ruci držao je putnu torbu.

Sa obrijanog, ozbiljnog lica gledala su dva siva oka. Za trenutak je zastao i žmirkajući posmatrao drugu stranu ulice. Pogled mu se zaustavio na maršalovoj kancelariji. Oštrim okom posmatrao je čoveka koji je stajao u vratima. Onda je lagano pošao na drugu stranu ulice.

Stari Džim Ruster ugleda čoveka koji je prilazio, razrogači oči, skide šešir i potrča niz stepenice.

— Sudija Genan! Vidim li dobro?

— Odlično čak, Ruster!

Sudija pruži maršalu desnicu.

— Šta vas dovodi ovamo u stari Kanzas? Vi živite već gotovo deset godina gore u Šeridanu, zar ne?

Genan potvrdi. Nije mu bilo potrebno da to objašnjava. On je, uostalom, bio najpoznatiji sudija Vajominga. Onda, pre blizu deset godina, kada se njegova kći Mabel udala mimo njegove volje za kauboj Džeka Donegana, povukao se iz Kanzas. U najvećem stočarskom gradu Vajominga, Šeridanu, našao

je nov zavičaj. Nešto neobjašnjivo teško osećao je zbog odluke porote prilikom suđenja Tomu Kuganu. Nešto neshvatljivo i neobjašnjivo. Možda podsvesnom slutnjom da je mladi kauboj nedužan, bez obzira do koje mere je ostavljao utisak krivca.

Posle suđenja, Genan je primetio da se Donegan muva oko Mabel i to na način koji se sudiji ni malo nije dopao. Čak je to i rekao mladom kauboj. No, ništa nije pomoglo. Donegan je nastavio svoju bezočnu borbu.

Genan nikada nije dao pristanak za sklapanje braka. I kada se Mabel ipak udala za Donegana, sudija je ostavio službu i povukao se iz grada. Nije bilo materijalno stanje zeta to što mu je stvaralo brige. Ne, Donegan sam je bio taj, iako Genan nije umeo da objasni šta je to u pitanju. Taj Donegan mu u dubini duše nije bio po volji. Smetao mu je Doneganov rapavi glas. Prosto se ježio od njega. Kada se njegova jedinica Mabel rešila da ga uzme za muža, u Genanu se nešto slomilo.

Zbog toga je i otišao.

— Genan! — reče mu Ruster. — Veoma se radujem što se opet vidimo! Odmah ću poslati po svog pomoćnika, sigurno negde spira grlo. Vratio se upravo sa dugog i napornog puta.

Genan uhvati maršala za ruku.

— Ne, ostavite samo čoveka da se odmori i onako nemam baš mnogo vremena. Možemo da nekoliko minuta pročaskamo i ovde.

— Ali Vajat Erp je kao od čelika. Rado će me ovde zameniti sat dva dok mi budemo sedeli u restoranu.

Genan je nagnuo glavu i zagledao se u starog Rustera.

— Rekoste: Vajat Erp?

— Da. Poznajete li ga?

— Ne, ali sam mnogo slušao o njemu. Je li on ovde kod vas?

— Da, on mi je pomoćnik — reče Ruster gordo. — Pobrinuo sam se da ostane u ovom banditskom gradu. Zatim obrisa čelo i nastavi: — Zna li sudija — Vičita je deset godina starija. Odavno nije više tako prijatna kao nekad.

Genan odmahnu glavom.

— U ono vreme je u Teksasu bio još rat. Uopšte nisam nalazio da je pre deset godina bilo ovde prijatno.

— Vajat je prošle godine odbio posao u Elsfortu, a ovde ga je prihvatio. Ja smatram da je tako žilavom, oštrom momku i mesto u gradovima kao što su Vičita i Dodž Siti.

Genan uđe s maršalom u kancelariju. Nekoliko minuta sedeli su udobno zavaljeni i pijuckali rakiju. Genan je bio škrt na rečima. Utoliko je Ruster bio govorniji. Iznenada razgovor nekako skrenu na Džeka Donegana. Maršal je dobro znao da je on Doneganov zet i da je sudija bio protiv tog braka. Takve stvari su se proćule na desetine milja unaokolo.

Genan podiže glavu:

— Želeo bih da opet vidim svoje dete, Ruster, razumete li to? Samo nipošto ne bih hteo da se sretnem s njim.

Ruster podiže svoju čašu, otpi gutljaj i zagleda se u sto.

— Nećete ga sresti, sudijo — reče.

— Kako to mislite?

— Zato što nije u Čelsi.

— Kako? Pa on može svakog časa da bane s puta! Gde je on?

Ruster pokaza palcem preko levog ramena:

— Tamo unutra,

Genan ustade. Tamne obrve su mu se skupile, a pogled postao mračan.

— Šta to govorite? — upitao je razvučenim glasom.

— Vajat Erp ga je doveo. On je ubica.

Sudijine usne se otvoriše, ali iz njih kao da je glas jedva izlazio:

— Ubica?

— Da ubica. Ubio je Džoni Reja, a i Toma Kugana.

— Kugana?

— Da, Toma Kugana.

Sudija protrlja čelo.

— Ali on je u kamenolomu Seskateva?

— Bio je. Pobegao je odande. Kada je došao na ranč kod Čelse, Donegan ga je ustrelio.

Sedokosi čovek ponovo protrlja čelo. Ruke mu lagano kliznuše s lica. Morao je da se prihvati za sto.

— Ne shvatam ništa, Ruster. Otкуда se to zna...?

Maršal ustade sa stolice.

— Vajat Erp se slučajno zadesio kod Kida Valkera u salunu. Doveo je Donegana sobom.

Sudija je stajao kraj stola i bez reči gledao maršala. I stari Ruster se uspravi. Podigao je obe ruke u vis, a onda ih opet spustio niz telo.

— Veoma mi je žao, mister Genan.

Ovaj se uputio prema vratima, koja vode u zatvor i ušao u hodnik između ćelija. Vrata hodnika se za njim zatvoriše. Išao je lagano kraj rešetaka. Iznenada zastade i zagleda se u čoveka naslonjenog na zid ćelije. Čoveka koji ga je hladno posmatrao.

Konačno je sudija smogao snage da izusti:

— Džek Donegan...

Čovek u ćeliji razvuče usta,

— Genan? Šta tražite ovde? Dobro ste izabrali trenutak da posetite svog zeta.

— Gde je Mabel? — Samo to je sudija uspeo da izgovori.

— Gde bi trebalo da bude? Tamo gde sam je odveo — na mom ranču, koji će sada naslediti pošto mene ovde budu ubili.

Genan pride bliže rešetkama.

— Šta si to učinio, Džek Donegan? — Rekao je to tako tiho, da se jedva razabrало.

Donegan takođe pride rešetkama. Stegao je svojim snažnim šakama gvozdene rešetke, iskezio zube i prosiktao:

— Ustrelio sam Kugana. Morao sam da ga ubijem, jer je hteo da uništi Mabelinu sreću...

Sudijin pogled otvrdnu.

— Mabelinu sreću? Nemoj pokušavati da na taj način izvrđavaš, Donegan. Mabel nikad nije uz tebe imala pravu sreću. Uzeo si je za ženu, prisvojio kao i sve ostalo: život Džona Reja, ranč Pitera Luna, Mokrofove pašnjake uz reku i moj duševni mir. Ti si grabljiva zver Džek Donegan. Rej i Kugan su bili poštenji momci i ubogi đavoli, koji su morali da izgube živote zbog tvojih paklenih planova. Naravno, da ne bi dobio Mabel da je Džoni Rej ostao u životu, da nesretni Tom nije kao ubica odveden iz grada i da se Kid Valker još oko nje trudio. Ti si onda ostao jedini. To što se oko nje niko nije trudio, uspeo si koristeći se svojim ljudima, koje si posle uništio. Ti si ubio malog, dobrog Reja kraj Arkanzasa. Posmatrao si mirno kako ti je prijatelj Tom Kugan optužen za najgore razbojništvo i proglašen krivim. Došao si po Mabel i odveo je. Ona je još bila gotovo dete.

Sada se Tom vratio i ti si ga likvidirao kao što se oduva trag s peska. Ti si grabljiva zver, Džek Donegan...

Razbojnik je ostao miran.

— Ako to već sve tako tačno znate, mister Genan, zbog čega ste onda osudili Toma Kugana, he?

Sudija lagano obori glavu.

— Da, ja sam ga osudio, jer sam ga onda smatrao krivim. Jer je sve govorilo protiv njega. Ti si to vraški rafinirano i podmuklo udesio...

— Ma nije valjda? — cerio se ubica podrugljivo.

Genan podiže glavu. Bes mu se ogledao na licu.

— Ti ćeš zbog toga umreti, Donegan! Bedno, kao poslednji konjokradica. Još bednije!

— Ti ćeš mi suditi! — prosikta razbojnik.

— Ne, neću ja. Zbog toga će ovamo doći drugi sudija. Ja više ne sudim.

U to je stigao pred čeliju i maršal Ruster. Stao je iza Genana. Donegan ga izgleda nije primetio. Zaur-lao je iz sveg glasa:

— Ali hoćeš da gledaš, Genan, zar ne? Hoćeš da posmatraš kako ti vešaju zeta, lešinaru jedan! Prokleti lešinaru! Ali ja ću ti nešto reći, Genane. Radujem se što sam i tvoj život uništio. Znao sam od uvek da me ne podnosiš. Radujem se što sam i Mabelin život uništio. Niko je više neće hteti! Ha! Ha!

Doneganovo lice bilo je izobličeno od mržnje. Neobuzdan bes plamteo mu je u očima.

Genan ga je zapanjeno gledao. Najzad je procedio:

— Ja te žalim, Džek Donegan. Žalim te svim srcem. Ti si jedan pravi nesrećnik...

— Ali hoćeš da me vidiš da me

vešaju. Kaži istinu! Kaži! Hoćeš da me vidiš sa omčom oko vrata!

Genan odmahnu glavom.

— Ne, Donegan. Ne želim da to vidim. Oni će te obesiti, a tada ću ja već biti daleko.

— Sa Mabel, zar ne?

Sudija potvrdi.

— Da, povešću je sobom.

— Nećeš ti ništa učiniti, prokleta pseto!

Džek Donegan skide munjevitim pokretom šešir s glave i izvuče iz njega sakriveni kolt, koji odmah otkoči.

Genan ga je odsutno posmatrao.

— Pucaj ako hoćeš, Donegan. Ako će ti tako biti lakše.

Pucanj zagrmje. Zrno pogodi sudiju iz neposredne blizine u grudima, u samo srce, tako da je na mestu bio mrtav. Pao je pljoštimice na rešetke ćelije i kliznuo niz njih.

Sada je Donegan ugledao maršala.

Pre nego što je stari čuvar zakona mogao da se maži oružjem, ubica uzviknu:

— Hodi ovamo, stari! Otključaj!

Ruster je stajao ne reagujući.

Sasvim tiho, ali sa prizvukom pretnje u glasu naredi Donegan:

— Otvaraj vrata stari, inače ću te izbušiti olovom! Umrećeš odmah kao i sudija. Hajde, čuješ li, otvaraj!

Pritom je uperio revolver.

Drhtaj protrese telo starog maršala.

— Čekam tačno tri sekunde — pretio je razbojnik.

Te tri sekunde su prošle.

— Ja možda nemam više nikakvih izgleda, reče stari čuvar zakona, dok mu je znoj u krupnim graškama izbijao na čelu. Ali ja neću da zanemarim svoju dužnost maršala!

— Onda crkni! — Donegan ispali jedno za drugim dva hica.

Stari Ruster se zanese, posrnu i najzad sruči preko sudijinog leša, uz same rešetke.

Razbojnik pruži ruku kroz rešetke i povuče maršala k sebi. Uz malo truda i muke uspeo je da se dokopa ključeva i otvori ćeliju. U dva skoka našao se u kancelariji. Bila je prazna. Pucanje najverovatnije niko nije čuo — razmišljao je Donegan. Zatvor je bio ograđen visokim zidom, a napolju, na ulici vladala je buka i galama, jer je upravo glavnom ulicom prolazila kolona kočija trgovaca kožom.

Zadovoljan osmeh zaigra na banditovom licu. Ugledao je svoj opasač okačen o zid, uzeo ga hitro i potrčao prema vratima.

Na ulici je bilo veoma živo. Ispred maršalove kancelarije prolazili su ljudi tamo-amo.

Ko me ovde poznaje? — razmišljao je Džek. — A ako me neko poznaje, otkud zna da me je Erp ovamo doveo u zatvor?

Izašao je napolje. Pogleda gore dole niz ulicu, pa se onda uputi prema štali, koja je pripadala šerifskoj kancelariji.

Tu se nalazio njegov konj. Brzo ga je osedlao, skočio u sedlo, a onda ponovo lagano sjahao. Do tog trenutka nije pogledao ostale konje. Sada mu je pak pala u oči siva kobila. Donegan i nju osedla i povede je. Kada je sa oba konja napustio štalu, na ulici je vreva jenjavala. Niko, međutim, nije obraćao pažnju na jahača sa dva konja.

*

Kada je Vajat Erp isplo svoju rakiju, hteo je da napusti krčmu.

Na vratima ga zaustavi bledunjav

omanji čovek. Bio je krivonog i pacovskog lica. Odelo mu je bilo sivo i otrcano. Samo su mu oči bile sjajne i žive.

— Heho, mister Erp! Baš dobro što sam vas sreo.

Vajat ga mirno pogleda.

— Dobar dan, mister Hajni!

— Već sam vas tražio u kancelariji. Ruster mi reče da ste verovatno skoknuli na čašicu.

Vajat klimnu glavom.

— Da, baš sam svratio na piće.

Mali čovek izvuče iz džepa debelu cigaru i ponudi Vajatu jednu.

— Već tri nedelje mi nestaju goveda sa pašnjaka. Sve moguće sam preduzeo. Moji ljudi su danima tragali za lopovima na sve strane, ali bez uspeha. Razbojnici sigurno poznaju svaki put u ovom kraju.

Vajat ponovo klimnu glavom.

— Pa i ja to mislim. Da nije tako, vaši ljudi bi sigurno morali da nađu bar neki trag.

— To me upravo i zabrinjava. Ja sumnjam...

Džoni Hejni je sumnjao upravo da su njegovi sopstveni ljudi oterali stoku. Malog rančera je nagrimala ta paklena sumnja. Izgubio je više od sedam stotina grla za kratko vreme — svega tri nedelje. Zina nije imao da tu stvar uzme u svoje ruke, a u nadzornika je sumnjao kao i u ostale.

Vajat se zagleda u svoje prašnjave čizme.

— U redu je mister Hejn, odjaću s vama.

Sudbonosno vreme, koje je Vajat izgubio na ovom putu do Hejnijevog ranča, donelo je sudiji Genanu smrt, onesposobilo maršala i omogućilo trostrukom ubici i konjokradici Doneganu da umakne.

Vajat je otišao do kovača po svog konja. Kovač je samo učvrstio jednu potkovicu, tako da nije morao dugo da čeka. Odjahao je sa Hejnijem devet milja do rančerovog malog imanja. Nije bog zna šta uspeo da uradi. Slim Mekintoš, nadzornik, ismejao je rančera kada je Hejni izrekao pred pomoćnikom maršala svoju tešku sumnju.

Ipak i Vajat je bio uverenja da su rančera pokrali njegovi ljudi. Svi zajedno ostavljali su neprijatan utisak. Erp odluči da na njih iz potaje motri.

Kada se vratio u grad bilo je popodne. Odveo je konja u štalu napojio ga, pa se onda uputio u šerifovu kancelariju.

Bila je prazna. Pre nego što se Vajat okrenuo prema vratima koja su vodila u zatvor, pogled mu pade na kuku na koju je bio obesio opasač Džeka Donegana. Nije ga više bilo. Izvukao je kolt i gurnuo vrata i — ugledao dvojicu ljudi kako leže na podu ispred ćelije.

Vajat pritrča i podiže beživotno telo maršala Rustera. Stari u to otvori oči!

— Mister Ruster, zaboga! Šta se dogodilo?

Stari je gledao ošamućeno pred sebe. Onda ugleda sudiju kako leži kraj njega.

— Genan! Džon Genan! Donegan ga je ubio — a onda je pucao na mene. Pri tom se drhtavom rukom maši za srce.

Vajat podiže Džona Genana. Pogledao je ugašene oči starog sudije.

— Ko je ovo? — upitao je.

— Džon Genan.

— Sudija iz Šeridana?

— Da — promrsio je stari Ruster,

držeci sve vreme ruku na levoj strani grudi. Da, ali šta je sa mnom?

Vajat mu otkopča kaput. Kada je hteo da mu otkopča košulju, naglo zastade i zagleda se u metalnu zvezdu.

— Hej, maršale! Zvezda vam je donela sreću. Zrno je samo ulubilo.

Ruster je stajao, lako se zanoseći. Morao je da se pridržava za rešetke. Zatim pokaza na Genana.

— Je li... je li mrtav?

— Da. Pogođen je pravo u srce. Kako se sve to uopšte dogodilo?

Maršal mu sve potanko ispriča.

Erp se uputi u kancelariju, dok ga je Ruster pratio teško vukući noge.

Vajat skide sa klina vinčesterku, proveri revolver, stavi municiju u opasač i pođe prema vratima.

— Ja idem da ga tražim.

— Sačekajte! — doviknu uzdišući maršal Ruster i sruči se u stolicu.

Čovek iz Misurija zastade na vratima.

— On je ubio sudiju Genana. Erp. Ne treba da ga dovodite u Vičitu.

— Znam. Odvešću ga u Šeridan. Stari potvrdi.

Erp podiže ruku u znak pozdrava i izađe.

Bez žurbe je osedlao konja i odjahao iz grada prema zapadu. Iza brao je taj pravac, jer je mislio da se sigurno Donegan nije usudio da ide na istok, pošto bi u tom slučaju morao da jaši dugo kroz grad. Sever nije dolazio u obzir, jer je to bio put prema Čelsi, a na jugu je bila reka Arkanzas. Dakle, morao je na zapad.

*

U ovom trenutku je ubica Donegan imao pet sati prednosti. Jahao je cele noći bez prestanka, menja-

jući konje. Tako je daleko brže napredovao.

Ubica je činio upravo ono što ni jedan razuman čovek ne bi nikada. Ostao je uz reku, ostao u kraju i jahao prema zapadu, prema Dodž Sitanju.

Ipak njegov gonilac je to naslućio.

Vajat Erp ni sam nije znao kako je došao na tu pomisao da jaši za Dodž Siti. U svakom slučaju, tako je odlučio, iako je izgledalo logičnije da pođe prema granici do Nebraska. Vajat se nije zadržavao na reci, niti je išao putem prema Ričmondu. Još kod Hačisona prešao je na drugu obalu Arkanzasa i jahao preko Sent Džona do Kinslija. Ponovo je izbio na reku. Proteklo je nevnih pet dana kada se najzad našao u najčuvenijem gradu zapada — Džod Sitanju!

Još iz daleka ugledao je džinovski oblak prašine koji su podizali mnogobrojna grla goveda. Dodž Siti je bio krajnja tačka poznatog Santa Fe puta. Ono što nije uspevalo bezbrojnim goničima goveda, koji su unosili nemir i gužvu u grad, polazilo je za rukom traperima koji su dolazili sa severa. Ovde, u Dodž Sitanju, nisu se skupljala samo ogromna krda goveda sa juga i jugozapada, kao glavnom trgovačkom centru za predaju žive stoke i koža, nego i lovci krzna iz Montane i Kolorada.

Moglo se pomisliti da je stari stočarski grad ispunjen životom i da je njegov napredak zdrav i pozitivan.

Ogromna krda goveda doterivali su mnogobrojni kauboji, koji su morali da ostaju van grada na pašnjacima, dok vođe puta ili rančeri ne zaključe u gradu posao.

Za to vreme su kauboji na smenu

dolazili u grad, ili bolje rečeno gotovo svi, ostavljajući kod goveda samo po nekoliko čuvara. Momcima je obično u Džod Sitiju isplaćivana plata, a onda bi se raspršali po mnogobrojnim krčmama. Slično su postupali i traperi. Sakupili bi krzna u nekoliko velikih kuća i čekali na zaključivanje poslova. Pošto na put nisu kretali pojedinačno, nego u većim grupama, radeći obično za račun nekog imućnog čoveka, predstavljali su momčad ništa manje surovu od kauboja.

Šerif je bio jak, žilav čovek. Zvao se Masterson i uspeo je da stekne autoritet. Ali, u krajnjoj liniji, šta je mogao protiv stalnih puškaranja, tuča i svega drugog što se dešavalo u gradu?

Već dugi niz godina se pričalo da je u Dodž Sitiju đavo uzeo stvar u svoje ruke. Krčme su nicale kao pečurke. U čuvenom baru Eda Harringtona igralo je svake večeri dvadeset lepih devojaka, koje su tobož došle iz Pariza. A preko kod Mirna Livija bilo ih je preko dvadeset pet. Pa ipak to i nije bila atrakcija za grad, jer opet nedaleko, u Old Bari Kazinu, pri crvenim svetiljkama, prikazivani su plesovi s južnih mora, a Ken Harperov salun je nudio stvari koje sigurno ne bi bilo nazivane — dozvoljenim. Salun do saluna. I u svima je vladao krkljanac, naročito u proleće i leto. Iz daleka su pristizale „umetnice“, da bi po jednu sezonu radile u Dodžu, pokazujući svoje igračke sposobnosti. Sve su zarađivale odlično. Gotovo bi se moglo reći za jednu sezonu više u Dodžu, nego za celu godinu u Sent Luisu.

Vlasnici lokala u Dodžu su bili

bogati. Brige su ostavljene građanima i šerifu.

Bilo je kasno po podne kada je Erp jahao Front ulicom. Ispred „Long Brenč“ saluna sjahao je s konja i otresao prašinu s odelu.

Lokal je u ovo vreme bio dupke pun. Žigosanje na pašnjacima je već bilo obavljeno i kauboји su imali vremena na pretek. Nisu samo kauboји koji su doterali stoku u Dodž, niti traperi, punili lokale. U ovo doba je i momčad sa obližnjih rančeva boravila veći deo vremena u gradu.

Vajat se provukao između punih stolova i ljudi koji su stajali. Naslonio se na šank. Morao je, međutim, dugo da čeka svoju rakiju. Kada je ispio čašu, bacio je novčić. Nameravao je da poseti poznatog šerifa Bata Mastersona.

Niko u ovom lokalu, a verovatno ni u celom gradu, nije mogao ni da sluti da će ovaj neupadljivi, visoki čovek biti najveći policijski činovnik u Dodžu, i da će njegovo ime biti čuvenije od imena sadašnjeg šerifa. Da, ko je i mogao da sluti da će Vajat Erpu ikada uspeti da ostvari ono čemu se više niko nije nadao, da povrati ovom gradu dobar glas i da uvede red i mir. Ali do tada će još mnogo godina proteći...

Pomoćnik šerifa je već stigao do samih vrata.

— Erp!

Vajat se okrete.

Preko, na drugom kraju šanka, stajao je čovek srednje visine, pepeljavo plav, tvrda lica, rastavljenih očiju i širokih usta.

Džek Donegan.

Drške njegova dva kolta bile su u

opasaču. Međutim, bile su tako postavljene da je Erpu bilo odmah jasno da puca obema rukama i da brzo i vešto poteže oružje.

Vajat je ipak znao da ne postoji čovek koji može istovremeno da puca dobro iz dva revolvera. Ako to i pokuša, onda je više radi utiska i blefa. Bilo je nemoguće u istom deliću sekunde ciljati obema rukama.

Zbog toga je odmah stvorio plan. Primetio je da je drška od slonovače na levom revolveru tamnija, znači više i češće upotrebljavana. Pošto se unakrsno vadi oružje, Donegan će koristiti prvo desnu ruku.

Kao uvek u sličnim situacijama, prisutni su obrazovali špalir od vrata do šanka. Ako dva čoveka imaju neki međusobni obračun, najčešće se u to niko ne meša.

Razbojnik je držao ruke u sredini, na mestu gde se opasač ukršta.

Vajat Erp, čovek iz Misurija postupi onako kako je hiljadama puta kasnije postupao: pošao je lagano napred, prema svom protivniku.

Galama u lokalu se potpuno utišala. Samo je orkestar uporno svirao. Vajat je prišao na šest koraka.

— Stoj! — prosikta Donegan.

Vajat nastavi da ide.

Džek Donegan opet oseti onaj strašni, ledeni maršalov pogled, pogled koji ga je u Čelsi ukočio.

Hteo je upravo da spusti ruke na oružje u nameri da svog protivnika u trenutku zbriše.

Hteo je, ali nije mogao.

Vajat Erp je stigao do njega. Mirnim, sigurnim pokretima oduzeo mu je koltove i stavio ih iza sebe na šank. Tek tada je progovorio. Reči su parale tišinu kao usijano olovo.

— Krenite napred, Donegan.

Možda bi sve išlo dobro da se u

tom trenutku nije umešao Džoni Mek Lin. Tom dugonogom kauboju kao da se takav rasplet nije dopao, pa je uzviknuo:

— Hej, razmetljivče, zašto sada odustaješ?

Bandit ga desnicom udari u vrh brade, tako da Mek Lin pade kao posečen.

Donegan se saže, podiže onesvešćenog kauboja i počeo da ga vuče hodajući natraške prema vratima. Kauboj, kome je izvukao kolt iz opasača, služio mu je kao zaklon. Blizu vrata Donegan dva puta povuče obarač i dve velike lampe se razbiše u stotine komada. U lokalu je zavladao gotovo potpuni mrak. Samo je iza šanka gorela jedna crvenkasta, mala petrolejka.

Čim je udarac pesnice oborio kauboja, ljudi su se ustumarali i gotovo zatvorili Vajatu put. Erp se gurao koliko god je mogao. Kada je najзад, izgrebana lica i pocepanog kaputa, stigao do vrata, ubica je već umakao.

Vajat se vinu u sedlo i odjaha niz ulicu.

Nedaleko od gradske većnice, našao je šerifovu kancelariju.

Uz orman sa oružjem stajao je čovek mršav kao pritka. Moglo mu je biti oko četrdeset godina. Lice mu je bilo bez izraza, a i oči takođe.

Da nije to poznati šerif Bat Masterson? Nije bio. Ovaj dugonja bio je jedan od trojice šerifovih pomoćnika.

— Gde je šerif?

— Ne znam.

— Kada će se vratiti?

— Ne znam.

— Ja gonim jednog razbojnika...

— Ko ste vi?

— Zovem se Vajat Erp i potrebna mi je pomoć.

— Vajat Erp!? — dugonja ispu-
sti pušku koju je upravo držao u
ruci — i jauknu glasno, jer je ispu-
stio pravo na prst desne noge. Upr-
kos tome na licu mu se blistao odu-
ševljen izraz i osmeh.

— Vajat Erp? Iz Vičite?

— Da.

— Ali ovaj — zar vi niste znatno
stariji?

— Ne verujem — uzvratila Erp pri-
lično nemilosrdno.

— Ja mislim, zar ne bi trebalo da
ste stariji? Oh, ja sam prilično smu-
šen. Mister Erp, u stvari, hoću da
kažem da smo mi svi ovde mislili,
da Vajat Erp treba da je znatno sta-
riji.

— Žao mi je što me smatrate su-
više mladim, mister.

— Fulhamer! Nat Fulhamer. Dak-
le, vi ste Vajat Erp! Kakvo iznena-
đenje! Znao mister Erp, ja sam...

Naglih pokretom ruke Vajat je
zaustavio bujicu reči i učutkao go-
vorljivog čoveka.

— Pomoć mi je odmah potrebna,
mister Fulhamer. Ja gonim jednog
trostrukog ubicu.

— Šta?

— Gde su ostali pomoćnici?

— Na putu, u gradu, svuda.

— A Masterson?

— Ne znam, ali mislim da je na
železničkoj stanici. Tamo ima neka
gužva. Voz sada dolazi svakog dana.

Vajat je dugo tražio šerifa i nje-
gove pomoćnike po gradu, a onda
najzad odustao. Tako ovom prili-
kom nije došlo do susreta s velikim
šerifom Mastersonom. Kasnije se če-
sto tvrdilo da su se oni još ovog da-
na sreli, ali da Masterson nije mo-
gao da mu pomogne. Međutim, to
nije bilo tačno. Vajat nije našao še-
rifa i pošto nije smeo da gubi vre-
me, odjahao je iz grada.

Šest milja od Dodž Sitija, na juž-
noj obali Arkanzasa, ležala je tvr-
đava Sel. Vajat pohita tamo.

Jedan vojnik odveo ga je koman-
dantu. Kapetan Kolins je bio čovek
četrdesetih godina, srednjeg rasta,
čelav i negovanih vojničkih brkova.
Međutim, bio je veoma predusret-
ljiv i odmah je shvatio o čemu se
radi.

— Da, ako ste hteli da zamolite
Mastersona za pomoć, onda ste tre-
bali da se najavite nedeljama una-
pred. Ubogi đavo sa svoja tri po-
moćnika ima u jednoj sedmici više
posla i gužve, nego ja ovde tokom
cele godine...

Kapetan Kolins stavi pomoćniku
maršala iz Vičite na raspolaganje
sedam ljudi. Trebalo je da mu po-
mognu da uhvati odbeglog ubicu.

*

Počeo je veliki lov, koji je trajao
dve pune nedelje. Svuda gde je ubi-
ca viđen, Vajat bi odjahao sa voj-
nicima. Uskoro je primetio da su
plavokaputaši više od štete nego od
koristi. Nije, međutim, hteo da ih
uvredi, pa je odredio kaplara Ka-
mingsa za vođu i stacionirao četvu u
Džetmoru, dvadeset pet milja sever-
no od Dodža. Onda je sam još ne-
delju dana krstarao krajem. Najzad
je Donegana primetio jedan indijan-
ski vodič nedaleko od Vitrupa.

Za to vreme je maršal Ruster iz
Vičite razaslao poternicu za Džekom
Doneganom. Svaki maršal i šerif u
državi je uskoro dobio opis traženog
razbojnika. To je ubičin položaj
znatno otežalo. Zbog toga je morao
da napusti Kanzas. Ali kuda, u kom
pravcu je otišao?

Istočno, prema Misuriju možda?
Taj kraj je već bio veoma naseljen,

tako da su mu izgledi da prođe nezapažen i neotkriven bili minimalni.

Dole, prema Teksasu? Moguće. Ali teksašku granicu ne bi ni polurazuman čovek prešao, ako uz sebe nema dosta novaca. Teksas je bio veliki, prostran i usijan. Ovde je trebalo ili nešto posedovati ili nositi sobom. San o ranču u Teksasu bio je isto što i vilinska priča. I to ne sa mnogo dobrih vila. Ko je pozna-
vao Teksas, znao je to. Teksasu su bili potrebni vredni naseljenici, ali je mnoge od njih sunce proždrlo. Ako ne sunce, onda pesak i pustoš. U Teksasu se trebalo roditi da bi se istrajalo!

Ako se pak uputio prema severu, morao je da prođe kroz indijansku zemlju. Kroz stenovite krajeve Sijuksa — a to baš nije bilo lako. Iako su crvenokošci bili zatvoreni u velike rezervate, često su, naročito Sijuks Ogalale pravili izlete na teritoriju belih doseljenika. Oni su tu teritoriju smatrali svojom zemljom, sa koje su nasilno oterani. Iako su u suštini bili u pravu, to u ovo pionirsko doba nikog nije zanimalo. To je bila osvojena zemlja, tako su je bar belci tretirali. Kada je Čarli Maršant napisao poznatu knjigu „Orobljena zemlja“, guverner je zabranio. To je bilo godine 1870!

Ne, ubica se sigurno nije usudio da prođe kroz indijansku zemlju.

Mora da je pobegao na zapad, u najlepši deo Amerike, u Kolorado. Ali ni tamo nije mogao bez novca ništa da započne. Da izvrši pljačku u kraju gde je tek stigao, bilo je veoma opasno. Zbog toga je razbojnik, koji se već nalazio u bekstvu, još u državi koju napušta, pokušava takozvani „hold“ — razbojnički prepad. Tako su mnogi razbojnici

činili, pa će najverovatnije isto postupiti i Džek Donegan.

Sve je to po hiljadu puta pretresao u mislima Vajat Erp, dok se, poluizgladneo, posle još pet uzalud izgubljenih dana, vraćao sa severa ponovo prema Arkanzasu i u daljini ugledao obrise kuća Dodž Sitija kraj srebrne trake reke.

Činjenica da se Donegan tako uporno zadržava skriven u ovom kraju, govorila je Vajatu da verovatno ima neki plan.

*

Bilo je upravo onako kako je pomoćnik maršala iz Vičite pretpostavljao: Džek Donegan je hteo da sprovede veliki razbojnički prepad. Nije bio toliko glup da se muva tamo gde su ga svi tražili — po drumovima. Najverovatnije je primetio i vojničku poteru koja je krstarila drumovima koji su vodili u Dodž Siti. Vajat se raspitivao gde i kada poštanska kočija vozi najviše novca. Znao je tačno da podnevna kočija, koja iz Sirakuze dolazi u Dodž, vozi najviše novca i najuglednije putnike.

Prema Erpovom računu, prepad na kočiju oko jedanaest sati pre podne, na četiri milje od grada, mogao bi da bude najuspeliji. Međutim, tamo, u to vreme, Donegan se nije pojavio. Vajat je otkrio dva momka koji su verovatno došli na sličnu, nepoštenu pomisao. Kada su, naime, iz daljine ugledali kočiju kako nailazi, vezali su preko lica sive marame. Kada se Erp iznenada pojavio iza njih i ova dvojica ga primetila, potrčali su prema konjima i u divljem bekstvu pojurili prema gradu.

Donegan nije došao. Postupio je onako kako Erp ni u snu nije mogao da sanja.

Tačno u jedanest i četrdeset, kada je poštanska kočija stala ispred stanice u Front ulici, ubica, za kojim je raspisana poternica, stajao je u pošti i upravo predavao pismo. Pismo upućeno Vajatu Erpu. To pismo pomoćnik maršala iz Vičite sačuvao je do kraja života. Glasilo je:

„Vajat Erp! Ja sam u pošti, dok me ti tražiš napolju. Doći ću do novca. Nemam drugog izbora. Moja žena neka odmah napusti ranč. Prodaja imanja pokriće jedan deo novca koji sam ovde opljačkao. Ostalo uzimam kao naknadu za pretrpljene muke. A ti mi se više ne pojavljuj na oči. Ako te još jednom budem sreo, ubiću te bez prethodnog upozorenja. Ne sledi moj trag, ubiću te kao psa. Nisi ti još dovoljno veliki da zadržiš jednog Donegana.

Dž. D.”

Višestruki ubica je skovao jezivi plan. Plan koji je stajao jednog čoveka glave, drugog zdravlja, a treći zamalo da zbog toga izgubi službu.

Džim Hač je bio pomoćni službenik u pošti. Svakog dana je ispred stanice uzimao stvari koje su stizale poštanskim kočijama, nosio ih preko trema u kancelariju, idući kroz kapiju na dvorištu. Napolju je, na ulici, upravnik pošte nadzirao istovar, držeći vinčesterku u ruci.

Vozač kočije je bacio prtljag odozgo sa krova kočije i izvlačio vreće iz sanduka za prtljag. Sagnuo se i dodavao je džakove sa novcem, ne podižući pogled.

Na toj činjenici zasnovan je bio i razbojnikov plan.

Kočija je upravo stigla. Upravnik pošte se nemarno naslonio na jedan stepenik.

Unutra, u kancelariji, radio je plavokosi Rip Hanter.

Džim Hač je nosio poštu u kan-

celariju, a odatle, preko dvorišta, u drugi deo zgrade obezbeđen čvrstim rešetkama. U sred dana ga niko nije mogao napasti.

Džek Donegan je bio u dvorištu. Još od rane zore čučao je pritajen. Preskočio je ogradu, što nipošto ne bi mogao po danu, kada je na ulici bilo sveta.

Sada je upravo nailazio Džim sa džakovima.

Donegan je sačekao da donese te džakove. Videlo se po težini šta je u njima, a, osim toga, i Džim ih je nekako drugačije nosio. Uopšte, Hač je bio neobičan čovek. U svom paklenom planu ubica je poseban značaj posvetio njemu. Bio je nešto stariji od Donegana, ali je bio istog rasta i stasa. Čak se i slično kretao. Nosio je svoj stari žuti šešir, smeđi kaput sa mnogo zakrpa, tamne farmerice i crne čizme.

Pantalone koje je Donegan imao na sebi, bile su iste, ostalo je namestavio da uzme nesrećnom čoveku. Bio je strpljiv. Najviše je moglo biti četiri džaka, većih ili manjih. Dvoanio se da li da sačeka sva četiri džaka. A ako ih je baš danas samo tri? I Džim zaključa teška vrata zaštićena rešetkom? Tada bi sve bilo izgubljeno. Osim toga, teško će uspeti da još tolike sate ostane pritajen dok se mrak ne spusti.

Prilikom trećeg donošenja novca napregnuo je razbojnik mišice i živce. Izleteo je iz svog skrovišta i čoveka koji nije ništa slutio, svom žestinom udario drškom kolta po temenu, pa ga povukao onesvećenog u dograđeni deo — spremište. U tom trenutku još nije znao da je smrskao lobanju ocu četvoro dece.

Uzeo je nesrećniku šešir s glave i grubo mu skinuo kaput. Onda je odvuкао tri džaka iza spremišta i

pošao prema kočiji. Prelazio je put koji je Džim Hač još jednom trebalo da prevali.

Pogrnbljen, vukući noge prešao je kancelariju, izašao na trem i prošao pored upravnika pošte. Ovaj je mirno stajao i posmatrao kako čovek prerušen kao Hač uzima sa kočije poslednji džak s novcem. Jedan veoma težak džak, pod čijim teretom je razbojnik ječao. Donegan je ponovo pogrnbljen krenuo prema tremu. Upravnik bi ga pustio da prođe, iako bi to kasnije, jasno, gorko žalio.

Donegan se gotovo već dokopao kancelarije, kada ga jedan visoki čovek u tamnom odelu naglo povuče k sebi:

— Hej, mister!

Razbojnik zastade, ne dižući glavu. Odmah je poznao oštar glas sa metalnim prizvukom. Znao je da iza njega stoji Vajat Erp.

Stotinu ljudi prolazilo je ulicom. Baš taj prokleti vuk ga je morao prepoznati!

Upravnik pošte je podigao pušku i pogledao uplašeno Vajata Erpa. Donegan se u to naglo okrete i opali. Zrno prozvižda kraj same Erpove glave i zari se s treskom u vrata poštanske kočije. Sledeće zrno pogodilo vozača u rame.

Treće se zvučno odbi o metalnu firmu „Arkanzas pošte”. Bandit je munjevito pucao iz oba revolvera, naizmenično jedno za drugim. Tada ga pogodi snažna levica Vajata Erpa. Donegan uzvratil udarac i primi još jedan desnicom. Za trenutak je stajao kao okamenjen na tremu. Džak s novcem mu kliznu iz ruke.

Ljudi, pa i upravnik pošte, stajali su kao omađijani i piljili ne snalazeći se. Niko nije pritekao u pomoć. Brzina kojom su se događaji ispred

pošte odvijali, potpuno ih je zbunila.

Bandit je bio izuzetno živav čovek. Stajao je na tremu kao paralisan. Kolt mu je kliznuo iz ruke i s treskom pao na pod. Jedan revolver. Drugi mu je još bio u opasaču. Zbog čega ga nije potegao? Šta je smerao?

Niko se i ne pomače. Čak su i konji upregnuti u poštansku kočiju bili izuzetno mirni.

Niko nije slutio da je Donegan potpuno grogi. Da ga je čelična pesnica mladog pomoćnika maršala iz Vičite potpuno onesposobila! Ko bi to mogao da slutiti? Stajao je uspravljen. Doduše bled, ali uspravljen.

Vajat Erp je znao. Video je u razbojnikovim očima grč. Sigurnim pokretom izvukao je ubici drugi kolt iz opasača, hitnuo ga daleko preko trema i prilepio Doneganu nekoliko žestokih šamara, jedan za drugim. Ovaj zatvori gotovo sasvim oči, počeo da se ljulja i pade kao posečeno stablo.

Vajat ga u padu uhvati za ruke i veza ih na leđima kožnim kajšem. Zatim je doviknuo upravniku pošte.

— Pogledajte šta je s čovekom koji je nosio džakove s novcem!

Džim Hač je bio mrtav. Ljudi na ulici su hteli da linčuju ubicu. Pomoćnik maršala je uspeo da ga dopremi u zatvor. Ni ovog puta nije sreo Bata Mastersona. Bio je već satima van kancelarije. Pozvan je zbog svađe koja je izbila u jednoj krčmi na kraju grada. Vajat je sve to saznao od pomoćnika Fulhamera, koji je sve vreme bio dežuran u kancelariji. Načinjen je izveštaj o ubistvu pomoćnog poštanskog službenika. Na „konto” ubice Donegana upisano je i četvrto nedelo. Džek Donegan je uništio četiri ljudska života. Četiri puta je zaslužio smrt.

Pa ipak, Vajat ga je morao odvesti u Šeridan.

Iste večeri stiglo je iz Vičite od maršala Rustera naređenje da Donegana na svaki način mora odvesti u Šeridan.

Vajat bi to i bez naređenja učinio. Čak i protiv volje građana Dodž Sitija. Samo je čekao, jer je hteo da govori sa šerifom Batom Mastersonom. Međutim, ovaj je po svom pomoćniku poslao poruku da mora neodložno da jaši do Baranča, jer je tamo jedan kauboj ustreljen. Tako nije uspeo ništa da sazna o napadu i ubistvu poštanskog službenika.

Vajat je poslao dva glasnika. Jednog da dovede sedam vojnika u Dodž, a drugog da obavesti kapetana Kolinsa o događaju u Dodžu.

Vojnici su stigli uveče. U to vreme vratio se i glasnik koji je nosio poruku kapetanu Kolinsu. Glasnik je doneo pismo Erpu u kome ga komandant obaveštava da povede vojnike, kako bi ubica imao obezbeđenje i bez problema bio sproveden u Šeridan na suđenje. Uz pismo je kapetan poslao i izvesnu sumu novca uz objašnjenje: za opskrbu mojih ljudi. Vi ste bez daljeg tu uračunati. Sve najbolje!

Kada je noć pala, Vajat pođe. Krenuo je putem za Šeridan. Hiljadu milja da je mogao da leti! No, pošto je morao da jaši, onda i svih hiljadu četiri stotine milja i još odozgo kroz Kanzas, donju Nebras-ku, severni deo Kolorada i kroz bes-krajni Vajoming.

Na put se krenulo četvrtog maja iz Dodž Sitija. Dva vojnika su jaha-la napred. Onda za njima Vajat Erp i Džek Donegan.

Onda još dva puta po dva vojnika.

Kaplar je gotovo uvek bio sasvim napred, u izvidnici, da bi osmatrao teren. Donegan je otežavao ljudima put koliko god je više mogao. Ruke su mu bile vezane pozadi na leđima i trudio se koliko je mogao da spreči konja da drži korak sa ostalim životinjama. Vajat mu je zbog toga vezao ruke za sedlo. To je razbojnika tako naljutilo, da je stalno mamuzama sprečavao životinju da ide. Vajat mu je onda skinuo mamuze, ali je Donegan petama stalno mu-vao konja u trbuh. Najzad, Vajat naredi da mu se noge vežu ispod sedla. Onda je Donegan pribegao novom načinu. Dražio je i uznemiravao konja povicima. Jasno. Vajat mu je stavio maramicu među zube.

— Tako, Donegan! Ako vam sve ovo nije dosta, vezaću vas popreko preko konja.

Bandit ga samo prostreli pogledom punim mržnje.

Poslednjih dana mnogo je razmišljao o svemu i došao do zaključka: da nije ovog prokletog Vajata Erpa, nikada ne bi došao u ovakav položaj. U Čelsi se niko inače ne bi usu-dio da stavi ruku na njega. Niti bi bilo kođe uspeo da ga dovede u Vičitu. Niko ga ne bi zaustavio ni prilikom pljačke u Dodžu. Niko, osim Erpa. Zbog toga se sva banditova mržnja usredsredila na pomoćnika maršala iz Vičite, koji ga je sada vodio u Šeridan. Danima Donegan nije znao uopšte kuda ga vode, ali, pošto su išli sve dalje i dalje prema severu, naslutio je cilj puta.

— Hej! — besno je uzviknuo. — Nećete me valjda voditi čak do Šeridana?

Niko mu nije odgovorio. Ali je ipak na licima vojnika uspeo da pročita odgovor.

— U Šeridan? Jeste li vi đavoli?

Preko hiljadu milja vezan kroz nekoliko država! Jeste li poludeli?

Kada ni na to pitanje nije dobio odgovor, gotovo je poludeo od besa.

— U redu, momci! To će biti put. Izživljavajte se na meni! Odvedite me samo u Vajoming. To je lep put. Zar uobražavate, idioti jedni, da me možete tamo odvesti? Svuda ima grupa bandita koji će za nas pomisliti da smo trupa koja prenosi novac. Oni će nas napasti i poubijati. Ako slučajno to izbegnemo, onda će nas naš savezni vođa, policajac Erp, sigurno ubaciti u naručje Sijuksima kao dobrodošlu svežu divljač. Poglavica Crveni Oblak je još živ i mrzi kao kugu sve što ima belu kožu. Naročito ljude koji nose metalnu zvezdu na levoj strani grudi, a posebno i one koji nose plave uniforme. Samo napred, gospodo! To će biti divna šala. Ja i nemam drugih želja do da se na vaš račun dobro ismejem. I da u društvu maršala Vajat Erpa odem u — pakao.

Njegove priče su bivale iz dana u dan sve punije žuči. A držanje i ponašanje sve neprijatnije. Gde je i kada god mogao, ometao je putovanje.

Kada ga je kaplar jedne večeri kada su se ulogorili, za posebno gnusan postupak hteo da kazni, Vajat ga zadržao.

— Pustite ga kaplare. Nije vredno da zbog njega prljate ruke.

Bandit se podiže ispod pokrivača i zacereka:

— Jeste li čuli, ljudi? Imamo među nama apostola. Svetac Vajat, meka srca, ha, ha.

Maršal mu dobaci oštar pogled, brzo se pribra i okrete glavu.

Tako je mala trupa grabila prema severu. Preko grada Sitija prema Skotu. A odande do Rasel Springsa i dalje, severozapadno do Gudlana. Vajat je obilazio gradove. Nije hteo da ih posmatraju. Osim toga, možda bi negde neko mogao da pritekne razbojniku u pomoć. Možda bi ova upadljiva grupa privukla pažnju tipova, koje je lakše izbeći na otvorenom prostoru, nego u gradskoj vrevi.

Za dve teške nedelje prevalili su oko sto osamdeset milja. Niko od ljudi nije smeo da pomisli na cilj puta, jer im je i do sada prevaljeni deo puta razbojnik Donegan učinio više nego teškim.

Šeridan. Gde se taj grad uopšte nalazi?

Negde na kraju sveta...

Posle jedne nemirne noći, u kojoj je Donegan stalno pravio neprilike, nastavili su put još u praskozorje.

Jahali su nekoliko milja zapadno od Rasel Springsa, uz Smoki brežuljke. Teren je postao brdovit i nepregledan.

Kaplar je izjahao napred, pre jednog sata.

To Vajatu nije bilo gotovo ni od kakve koristi, jer se vojnik nije razumevao u osmatranje terena i čitanje tragova, nije poznavao rastinje, te tako ni osmatranje nije donosilo nikakve rezultate. Samo bi kao perjanica odjahao na teškom konju i posle dva sata se vraćao na ožnojenoj životinji i sam potpuno iscrpljen. To bi, uglavnom, bilo sve. Zbog njega je Vajat češće zaustavljao trupu radi odmora. Dakle, više štete nego koristi.

Dva puta je Vajat zbog pada s konja morao da prekida put. Jedan od vojničkih konja se pri najmanjem šumu propinjao i tako iznena-

đenog jahača izbacio iz sedla. Kada takvih šumova nije bilo, tu je bio Donegan da ih podražava. Uprkos zapušenim ustima, uspevao je da često prepadne konja. Jahač je već četiri puta padao iz sedla, a dva puta se pri tom prilično povredio.

Vajat zapreti Doneganu.

— Slušajte me dobro, Donegan! Ako još samo jednom uplašite životinju, prilepiću vam takav šamar da ćete tri dana biti gluvi.

Ledeni maršalov pogled bio je dovoljan da preseče bandita. Penjući se uz brežuljke, zastadoše iznenada na jednoj uzvišici, jer su se negde u blizini čuli pucnji.

Prema Vajatovoj oceni hici su sigurno bili ispaljeni iza brežuljaka.

— Sačekajte i pazite dobro Donegana, idem da osmotrim! — doviknu Erp i obode konja. Potražio je zgodno mesto, obraslo žbunjem i tu se pritajio.

Ponovo su odjeknuli pucnji. Ovog puta znatno bliže. Iza uzvišice ugledao je kaplarevog konja, dok je kaplar klečao iza jednog kamena i pucao iz pištolja na jedan žbun na trideset jardi rastojanja. Vajat je pažljivo posmatrao žbun i otkrio nekoliko ljudi iza njega. Odmah je izvukao pušku iz futrole i opalio. Teško oružje oglasi se tri puta uzastopce.

Kaplar se naglo okrete.

— Erp! Hvala dragom bogu! — zauriao je. Onda se pribi uz zemlju i doviknu Vajatu: — Oprezno! Ima ih bar osmorica!

Na to kraj Erpove glave prosvira metalak. Odmah je povukao svog dorata u zaklon.

Između dva gusta žbuna istakao je iz sedla i ostavio konja. Upravo je našao zgodno mesto sa koga je

mogao da osmatra okolinu, kada začu prigušen topot konja.

Obuze ga zla slutnja.

Opravdano! Nekoliko sekundi kasnije ugledao je svoju malu kavalkadu kako hita preko udoljice.

Iz šipraga zagrmеше pucnji. Dva plavokaputaša istog časa izleteše iz sedla.

Vajat podiže pušku i stade da puca kao pomaman u žbunje iz kojih su hici dolazili. Dva vojnika i Džek Donegan proleteše pored kaplara kroz dolinu.

Kaplar je kiptao od besa:

— Ah, vi, idioti! — vikao je za njima.

Ponovo odjeknuše pucnji. Vajat odgovori vatrom.

Dole na zelenoj travi ležala su nepomično dva vojnika.

Nekoliko trenutaka kasnije banditi iz šipraga odustaše od dalje borbe. Vinuli su se u sedla i kao pomahnitali pobjegli sa razbojišta.

Vajat potrča prema pogođenim vojnicima. Obojica su bili mrtvi.

Kaplar zadihan priđe i procedi ljutito psovku kroz zube. Vajat se okrete i dva puta kratko zazvižda. Dorat dotrča iz svog skrovišta.

Vajat se vinu u sedlo i odjaha u pravcu u kome su Donegan i dva vojnika pobjegli. Vojnike je ubrzo našao. Jednog je zbacio konj i ležao je razbijena nosa kraj jednog panja. Drugi je stajao kraj njega i smušeno gledao maršala.

— Gde je Donegan? — zauria Vajat.

— Tamo preko, mister! — odgovori vojnik pokazujući prema zapadu.

Vajat se uzdrža da ne opsuje i odjaha u galopu nagnut na vrat konja.

Trebalo mu je puna tri sata da uhvati odbeglog bandita. Donegan

je gonio konja pomamno uprkos vezama. Da je jahao boljeg konja možda bi i uspeo da umakne. Ali lakonoga maršalova životinja bila je brza kao kućsum. Čim je uspeo da otkrije trag, nezadrživo se približavao banditu.

U nemoćnom, očajnom besu, pokušavao je Donegan da ubrza konja. Ali ga je Vajat stigao. Bez reči ga je doveo natrag. Kraj kaplara su se, u međuvremenu, okupila sva četiri vojnika. Sahranjivali su poginule drugove.

Ove večeri je Vajat razmišljao po stoti put kako bi mogao da se oslobodi vojnika. Bez sumnje bi se kaplar silno uvredio, kada bi mu Vajat rekao pravi razlog. To jest, kada bi mu rekao da bi sam daleko bolje napredovao, da bi imao manje briga i manje se zadržavao. To sve nipošto nije smeo da mu kaže.

Ali morao je nešto da pokuša.

Spretno, biranim rečima, saopštio je kaplaru da se sada približavaju granici Kolorada, gde se nalazi teritorija čuvenog — i ozloglašnog u isto vreme, Fort Cuka. Komandant i vojnici iz ovog utvrđenja bili su na daleko čuveni po svojoj arogantnosti i gordosti.

— Nema nikakvog smisla, da se zameramo vojnicima iz Fort Cuka — insistirao je Erp. — Oni baš ne bi lepo gledali da im se strani vojnici muvaju kroz njihovu teritoriju.

— Zar smo mi strani vojnici? — pitao je kaplar ogorčeno. Mi smo svi severnjaci i zajedno smo se borili u građanskom ratu protiv Konfederacije. To što su oni iz Kolorada i žive u Fort Cuku, njihova je stvar. Naravno, to je grupa ludaka i doći će vreme kada će predsednik morati malo sve to da prorešeta...

Vajat se nije složio. Kolorado u to

vreme nije baš čvrsto bio vezan uz Uniju. Potrajale su još mnoge godine dok je ostvareno državno jedinstvo. U raznim državama bilo je velikih razmimoilaženja u pogledu stava prema vojsci i njenom značaju. U Koloradu nije nikada bilo mnogo vojske, pa je zbog toga 1874. godine bila prava retkost tako jaka vojna formacija kao što je bio Fort Cuk.

Potrajalo je čitav dan i noć dok je Vajat Erp uspeo da ubedi vojnike da se vrate kući. Predao je kaplaru preostali novac i pismenu poruku za komandanta, u kojoj ga je obavestio zbog čega je vojnike vratio u ječinicu.

U rano jutro kaplar se srdačno oprostio sa Erpom i sa svojim vojnicima krenuo natrag. Ni za šta na svetu nije hteo da pokaže da ga ovakav obrt rađuje. Već mu je odavno put teško padao.

I maršal je bio zadovoljan. Sigurno. Sada je samo trebalo čuvati razbojnika. Morao je sada da udvostruči, odnosno utrostruči svoju budnost. Džek Donegan će pokušati sada da iskoristi svaku mogućnost za bekstvo. Vojnici su smenjivali jedan drugog na straži. Sada je sve to morao Vajat sam. Uprkos svemu, plavokaputaši su mu znatno otežavali put. Privlačili su suviše poglede i skretali pažnju na sebe. Dva usamljena jahača bez uniforme padaju daleko manje u oči.

Još neko je u činjenici da su vojnici otišli video obrt stvari na bolje, srećnu okolnost. To je bio čovek zbog koga je ovaj put i preduzet — Džek Donegan. Sada je video daleko veću šansu da se put nikada ne okonča, da Vajatu uopšte ne pođe za rukom da ga dovede do Šeridana. Nemoguće je da Erp tokom ce-

log puta bude tako budan i oprezan, da se ne ukaže ni jedna prilika koja bi mu omogućila da pobjegne.

Možda neće uopšte biti potrebno da beži. Sve više i više se usađivala ova mračna misao u razbojnikovu glavu. Možda uopšte neće morati da beži kao progonjena zver, niti da zavarava ovom divljem vuku trag. To mu sa ovim čovekom ne bi nikada uspelo. Sledio bi ga do na kraj sveta. Dakle, postojalo je samo jedno rešenje — mora da ga ubije.

Doneganu je užasno išla na živce žilavost, uravnoteženost i mir — samokontrola Vajata Erpa. Pokušavao je da ga na sve moguće načine nervira i ljuti, ne bi li ga bar koliko toliko izbacio iz ravnoteže.

Kada su prešli Midl Fork, jedno vreme su se odmarali. Maršal mu nije ponovo stavio maramicu u usta.

Satima su jahali jedan uz drugog. Sve češće je Donegan bacao ispod oka poglede na svog pratioca. Najzad je promrsio:

— Vi ste prokleta dosadni, maršale!

Vajat ni ne trepnu. Ispod tamnih, gustih obrva gledao je na put pred sobom.

Donegan je osećao kako ga stojički Vajatov mir dovodi do ludila. Da su mu ruke bile slobodne, skočio bi mu na vrat i zadavio bi ga.

— Imate li braće?

— Da — uzvрати Vajat Erp poluglasno.

Donegan se nasmeja podrugljivo.

— Sigurno jadnicima život nije ni malo prijatan sa takvom salamurom od brata.

— Šta se to vas tiče? — uzvрати Vajat suvo.

Ponovo je nastupilo beskrajno ćutanje. Puna dva sata.

Iznenada bandit zaurla:

— Već mi je svega dosta, Erp! Ovaj kas me uništava. To je gore od smrti! Radije me sada odmah obesite, tamo preko. Tamo! Vidite ono suvo drvo? Doduše ne stoji na proplanku, ali nije ni važno, pošto nema posmatrača. Eto taj osušeni hrast. Debela grana je sedam jardi od zemlje — po meri. Obesite me tamo!

Vajat i ne pogleda drvo.

— Napred! — urlao je bandit kao divlja zver. — Treba da me obesite! Dosta mi je tog puta! Obesite me vi, trostruki đavole! Mučitelju!

Posle izvesnog vremena čovek iz Misurija reče mirno:

— To mi uopšte ne pada na pamet.

Donegan je zario potpetice čizama konju u trbuh i poterao ga brže. Preprečio je Vajatu put. Dorat je morao da stane.

— Pa vi ste umobolni, ludi! Erp, ja moram da umrem. Sasvim je svejedno hoće li to biti u Šeridanu, ili ovde na granici Kolorada. Radije bih da odmah okončam, nego da još sa vama jašim pet stotina milja.

— Hiljadu! — uzvрати mu maršal hladno.

Široka razbojnikova usta ostala su otvorena. Zapuštena brada daval je njegovom, inače nesimpatičnom licu, brutalan izgled.

— Hiljadu — mucao je. Zatim zaurla kao ranjena zver. — Hiljadu milja! Sa tobom! Sa jednim ludakom! Sa čovekom ko to uopšte i nije, sa jednim...

— Jašite dalje, Donegan — prekide ga Vajat mirno.

Ovaj obori glavu.

— Ja vas mrzim, Erp! Mrzim vas svim svojim bićem!

Kolutao je pri tom zakrvavljenim očima i posmatrao Vajatovo lice sa

koga ništa nije uspeo da pročita. Najzad je rekao glasom, koji je iznenada malaksao:

— Ovo ovde je jedna luda zemlja. Mi... mi živimo u ludom vremenu.

— Vi ste ubica, Donegan — prekid ga čovek iz Misurije ledeno. — A ubica je u svim vremenima i u svakoj zemlji — ubica.

— Ubica? Da, zato što je ova zemlja luđa od svih ostalih na ovom svetu. Naši roditelji su prvo došli iz Stare Evrope. Umirali su u čatrljama na kraju velikog grada Sent Luisa. Onda smo mi, deca, krenuli na zapad. Gde god smo hteli da se naselimo, zemlja je već neko me pripala, a dalje je opet pripadala — Indijancima. Uvek smo se samo borili i pucali...

— A vi ste nastavili da pucate, ne boreći se više, Donegan! — reče Vajat ozbiljno.

— Bio je rat.

Vi niste bili u ratu. Ostali ste kod kuće.

— Bio sam suviše mlad.

— Svejedno. Uprkos tome i dalje ste potezali kolt, ali ne zato da nešto časno štitite i branite. Ubili ste svog sopstvenog prijatelja — radi jedne žene!

Donegan opusti lice.

— Mabel? — reče on sa jedva приметnim nipodištavanjem u glasu. — Bila je lepa, ali glupa. Trebalo je da je Džoni uzme. Ali ja sam bio lud za njom. Morao sam prosto da je dobijem.

— I zbog toga je Džoni Rej morao da umre?

Donegan je gledao pored maršala, daleko preko savane. Kao za sebe, rekao je:

— Ostali su bili u lovu. I ja takođe. Džoni je čuvao stražu kraj lo-

gorske vatre. Tada sam pucao u njega. Čučao je kraj vatre. Mrzeo sam ga, jer sam znao da je razgovarao sa Mabel...

— Pucali ste mu u leđa, kao poslednja kukavica.

Donegan se zacereka.

— Ovo je luda zemlja, već sam vam rekao, maršale. Možda bi sve išlo dobro da se Tom nije vratio...

— Vi ste ga ubili kao besnog psa, Donegan. I sudiju ste ubili. Zbog toga ćete u Šeridanu biti obešeni. Tamo gde je ubijeni sudija izricao pravdu.

Razbojnik isturi glavu kao ptica grabljivica. Široka brada mu je podrhtavala.

— Ja ću ovde umreti, Vajat Erp. I ti ćeš me obesiti. Neću da jašim ni jednu jedinu milju dalje. Ovde ću umreti. Ti si me uništio, prokleti policijski psu!

— Nije moj zadatak da vam sudim, Donegan. Ali ako me još jednom budete uvredili, moraću da vas ošamarim!

Na ovu mirno izrečenu primedbu, bandit prodorno kriknu:

— Hoće da me tuče! Maršal Erp! Da tuče! — Pri tom je visoko zabacio glavu, podigao vezane pesnice i svom žestinom udarao u sedlo, tako da je uplašeni konj poskočio.

— Napred, idemo dalje! — naredi maršal.

— Ne, Erp. Samo bez mene! Svejedno je gde ću umreti. Ostaću ovde i umreti u Kanzasu! Mom Kanzasu!

Vajat nabra obrve.

— Manite se sada sentimentalnosti, Donegan. Odvešću vas u Šeridan.

— Ne, to nećeš učiniti! Ho! Hoj!

Razbojnik je divlje udarao konja. Životinja se naglo prope i krenu napred. Džek Donegan se našao na

zemlji, a konj je u divljem trku bežao.

Donegan je ležao nepomično, lica zagnjurenjena u prašnjavu travu.

Vajat lagano sjaha i stade kraj razbojnika.

— Ustanite, Donegan.

— Ne mogu — stenjao je ovaj.

— Ustajte. Stalno samo otežavate put. Mi idemo u Šeridan, pa taman se zemlja okrenula. Ustajte, dakle!

Poslednje reči Vajat je izgovorio veoma oštro.

Donegan se podiže i pogleda maršala ispitivački. Beskrajno lagano se uspravljao i najzad, posrćući, stao uz Erpa.

— Konj je umakao — primetio je pakosno. — Da možda ne nameravate da udvoje jašimo na ovom nežnom doratu sve do Šeridana?

Vajat ga prostreli pogledom.

— Ako bude trebalo, Donegan, ja ću vas nositi do tamo!

Sada je vezao bandita, vezao mu noge i ostavio ga da leži. Onda se vinuo u sedlo i uskoro uhvatio odbeglog konja.

Put su odmah nastavili.

— Vi ste đubre, Vajat Erp — promrmljao je Donegan, posle izvesnog vremena. — Kada bih mogao, zadavio bih vas golim rukama.

Vajat je gledao ispred sebe.

— Sigurno. A ja da ne moram da vas odvedem u Šeridan, odmah bi vam odvezao ruke.

— Učinite to! — Bandit zabaci glavu tako, da mu se videla gotovo samo brada. Tako je izgledao još suroviji. Pravi zločinac! Čovek koji je ubio da se dočepa poseda, ubio da bi taj posed zadržao, ubio iz mržnje, ponovo ubio da bi se dočepao novca.

Čitavi svetovi delili su ga od čoveka koji je kraj njega jahao.

Uprkos svemu, Džek Donegan je prezirao pomoćnika maršala Vajata Erpa. Prezirao, jer ga je smatrao bezgranično glupim. Kako bi inače mogao da misli o čoveku koji na ovako uporan, mukotrpan način obavlja svoju dužnost? Samo budala, po Doneganovom mišljenju, može tako da postupa. Šta taj Erp uopšte ima od toga što će ga dovesti u Šeridan? Ništa, baš ništa! Samo štete! Pod natčovečanskim naporima i odricanjima nastavlja put koji se graniči sa bezumljem. Niko mu za to neće reći hvala, niti mu dati prebijen dolar. Primao je istu platu kao da se šeta dole, ulicama Vičite.

Ne, to nikako nije išlo razbojniku u glavu. Zbog čega je čovek koji jaši kraj njega tako tvrdoglav i uporan? Zbog čega hoće po svaku cenu da postupi po zakonu?

U kasno popodne sledećeg dana, posle dugočasovnog jahanja, Donegan iznenada pade iz sedla. Kao mrtav ležao je kraj konja u visokoj bufalo travi.

Vajat ga je posmatrao bez žaljenja.

— Ustanite, Donegan!

Ponovio je svoje naređenje još glasnije, ali bez rezultata.

Zatim je sjahao i munuo bandita vrhom čizme.

— Ustaj!

Donegan se i ne pomače.

Vajat se saže i okrete ga na leđa. U tom trenutku ubica trže vezane noge i udari svom žestinom Vajata u stomak. Ovaj odlete nekoliko koraka unazad.

Donegan skoči kao divlja zver, ustremljujući se glavom na svog

protivnika, pokušavajući da ga zubima dočepa za vrat. Kada mu to nije uspeo, prosiktao je:

— Ubiću te, Vajat Erp! Pregrišću ti grkljan! Ti prokleta zveri...

Vajat naglo, levim kolenom udara razbojnika. Ovaj se zanese i pade koliko je dug. No ponovo je, uprkos vezama, uspeo da se uspravi i ponovo divlje nasrne na Erpa. Pomoćnik maršala iz Vičite naglo uhvatiubicu za jednu nogu, povuče je prema sebi. Donegan izgubi ravnotežu i tresnu na zemlju. Lica umazanog prašinom i oblivenog znojem gledao je s mržnjom u maršala.

— Prokleti lešinaru! Nasrćeš na čoveka koji ne može da se brani!

— Čoveka? — ponovi Vajat sa podsmehom. — Nego ustaj, Donegan, idemo dalje! Možda bih se ja radije tukao s tobom, ali to ne smem.

*

Sledeće noći ni jedan od njih nije trenuo. Vajat je izabrao mesto za odmor u jednoj udoljici, između četiri trnovita žbuna. Još dok se mrak nije spustio, potpalio je vatru da bi pripremio obed, kako bi mogao na vreme da je ugasi, da vatra po mraku ne privlači neželjene posetioce.

Legli su rano na počinak. Uprkos toplom godišnjem dobu, bilo je neprijatno sveže i oblačno. Samo tu i tamo mogla se nazreti kroz oblak po koja zvezda.

Vajat je ležao otvorenih očiju. Čvrsto je omotao pokrivač uz sebe. Donegan je ležao tako, da je mogao da ga drži na oku, odnosno da vidi kada je budan ili kada spava.

Baš o tome je Donegan razmišljao. Međutim, i sam je od napornog puta bio tako umoran, da je odmah čim bi legao i zaspao.

Ali ga je pomisao da bi Vajat uspeo da ga dovede do Šeridana bacala u očajanje. Celo veče ga upravo ta misao nije napuštala. Bio je gotovo bolestan, tako da nije mogao da zaspi. „To je baš dobro”, pomislio je. Jer Erp će sigurno zaspati. Samo tako bi mogao da se spase. Do sada ga Vajat nije pustio da spava, a da mu nije vezao noge. Nije smeo da dozvoli da mu i večeras veže noge. A to će ovaj sigurno učiniti, ako bude primetio da ne spava. Erpovo bdenje je za njega predstavljalo opasnost. Ne, to treba sprečiti! Mora da stupi u dejstvo. Odmah, čim maršal zaspi.

Napregnuto je osluškivao kako čovek iz Misurija diše. Najzad mu se pričinilo da je disanje postalo mirno i ravnomerno, kao što to čine ljudi u snu. Lagano, sasvim lagano se odvio iz pokrivača. Zatim je ispružio noge i seo. Prošlo je dosta vremena. Najmanji šum mogao bi da probudi maršala. Poznavao je već veoma dobro njegov lak san. Samo lako krokanje graničica moglo bi da ga probudi. Ili daleko, daleko zavijanje kojota, pa čak i udaranje krilima neke noćne ptice.

Donegan je već skovao plan. Da se dočepa Erpovog kolta bilo je nemoguće. Moraće da se zadovolji puškom. Kada mu puška bude u rukama, opaliće jedan ili dva metka. Tako će ga likvidirati. Posle toga se može mirno i bez žurbe osloboditi veza i, sa svim što Erpu pripada, odjahati.

Potrajalo je čitav sat dok se bandit toliko približio maršalu, da je gotovo mogao vrhovima prstiju da dodirne pušku. Milovao je njen hladan metal, a onda je, inč po inč, povlačio prema sebi. Kada je već

držao obema rukama, gotovo je za-
želeo da glasno uzvikne od radosti.

Pažljivo se izmakao malo u stranu. Zatim je podigao pušku i položio je na kolena. Podmuklo je nanišanio u glavu zaspalog maršala.

Ne! Sve se u njemu komešalo. Taj trenutak je ubica hteo drugačije da doživi. Nije mu ništa značilo ako se ovaj čovek više i ne probudi, ako iz sna ode pravo u smrt. Ovaj uporni i jak čovek, koga je mrzeo svim svojim bičem, treba svestan svega da ode u smrt.

— Erp! — reče Donegan oštro.

— Da! — odgovorio je Vajat istog časa mirno.

Razbojnik se trže. Šta li sada to znači? Uopšte nije izgledalo da se maršal tog časa probudio, da je uopšte spavao.

— Erp! — ponovi razbojnik još jednom.

— Da, šta hoćete, Donegan?

— Vajat Erp, ustaj! Moraš ovog časa da umreš! — žustro izgovori ubica.

— Aha! — samo uzviknu maršal.

— Nemoj se truditi da me izigraš. Ja ovde sedim sa tvojom vinčesterkom na kolenima, otkočena je, a moj kažiprst je na obaraču. Podigni ruke, Erp, i ustani!

Čovek iz Misurija se tiho nasmeja.

Donegan pomisli da je u pitanju očajanje.

— Ustaj odmah! — zaurao je.

— Čemu to?

— Da bih te ubio.

Vajat se pridiže i osloni na desni lakat, posmatrajući netremice razbojnika.

— Vi niste samo lukavni, podmukli lupež i ubica iz zasede, Donegan. Vi ste, pre svega, neopisivo glupi!

— Zaveži! Govorancija te neće spasti.

— Rekao sam da ste glupi! Ako ste uopšte imali šansu da me ubijete, onda ste to morali odmah da učinite. Sada je, u svakom slučaju prekasno. Vidite, kolt mi je na dohvrat ruke. Šta mislite, koliko mi treba da dokopam oružje i opalim?

Donegan se nasmeja.

— Hej, kakve to gluposti pričate! Puška je već uperena na vas.

— Cev puške klizi, kada se njome upravlja vezanim rukama, na kolenima koja drhte. Ako uopšte možete da pucate, ne možete me ubiti. Ali moje zrno će sigurno pogoditi vašu glavu. A sada me, molim vas, pustite da spavam.

Na to maršal ponovo leže i osta zagledan u nebo.

Donegan obori cev puške. Posmatrao je Erpa razrogačenih očiju.

Kakve to živce ima ovaj prokleti policajac! Onda mu na jednom sinu misao: puška nije napunjena. Naravno, tako je. Sigurno! Tako i nikako drugačije. Nikada, nipošto! Inače ovaj čovek ne bi bio tako miran.

Doneganove ruke su drhtale. Ne, neće da povuče obarač, neće tom prokletniku učiniti zadovoljstvo da čuje prazno škljocanje obarača. Užasavao se maršalovog podsmeha.

Obema vezanim rukama zamahnuo je i bacio pušku prema Vajatu. Ovaj je spretno prihvati i položio kraj sebe.

Donegan se vrati na svoje mesto.

— Da možda ne misliš da ja nisam znao da puška nije napunjena? Znao sam to pouzdano. Samo sam hteo da se našalim s tobom. Mene ne možeš blefirati, burazeru. Mene ne!

Vajat bez reči podiže pušku i okrete cev prema nebu. Pucanj za-

grme. Narandžasto crveni plamen suknu visoko.

Donegan se skupi kao pod udarcem biča. Vajat ponovo položi vinčestenku kraj sebe.

Bandit je bio kao ukopan i gledao netremice u Vajata. Šta to bi? Puška je, znači, bila napunjena. Mogao je dakle da ga ubije. Proigrao je tako divnu, veliku šansu, jer je natrčao na blef. A šta je to bio blef, u stvari: neshvatljivi, neverovatna Erpov mir...

Džek Donegan nije razumeo Vajat Erpa. Nije prosto mogao da ga razume. Vinčestenka doista nije bila napunjena. Vajat je namerno ostavio da leži kraj njega. Hteo je da isproba da li mu preti opasnost da ga Donegan napadne na spavanju. Morao je to da isproba, da bi utvrdio u kojoj meri je Donegan opasan po njega i šta je sve u stanju da uradi i pokuša. Osim toga, bio mu je potreban razlog da narednih noći vezuje razbojniku i ruke i noge. On će ovog ubicu dovesti u Šeridan po svaku cenu.

Trik sa znom poraženi Donegan nije ni primetio. Vajat je uspeo da ubaci metak neprimetno, čim mu je ovaj dobacio pušku. Šta je hteo sa ovim blefom? Bio mu je potreban da ovog bandita drži u strahu i oprezu. Bilo mu je potrebno zbog sopstvene sigurnosti.

Osim toga, Vajat je sada bio na čistu, da je ovaj Donegan više nego rđav. Zbog toga neće sebi dozvoliti da suviše čvrsto spava. Biće krajnje oprezan. Čovek koji je već ubio četiri čoveka, da bi ostvario svoje niške ciljeve, spreman je na sve.

Obojica su sada ležali i gledali u oblačno, tamno nebo.

Ubica Donegan je razmišljao o čudnom čoveku koji leži preko puta

njega. Čudan, doista čudan je bio taj Vajat Erp iz Misurija...

*

Sledećeg pre podneva ugledao je Erp u daljini kola sa amjevima koja su se približavala. Zbog toga je poterao konje uz proplanak i pritajio se iza visokog žbuna.

Kola su bila sve bliže. Vajat je dobro predvideo. Kola su se zaustavila u udoljici. Na sedištu je bio star i sedobrad čovek. Nosio je izbušen, otrcan šešir i odelo sa mnogo zakrpa. Drugi je bio znatno mlađi, bez brade i, izgleda, bio starčev sin.

Vajat iz pozva i pođe prema njima. Stari se trže i odmah zgrabi pušku i uperi je prema Erpu.

— Ostavite oružje, mister! — reče Vajat mirno.

Stari ga sumnjičavo odmeri. Kada je ugledao zvezdu na Vajatovim grudima, počeo je da trepće. Promrmljao je:

— Heho, maršale! Dobro je što ste naišli. Nije mogao da vidi da su Doneganu ruke vezane, jer ga je Vajat zaklonio.

— Šta se to desilo? — upitao je maršal.

— Granični razbojnici, maršale. Najmanje trideset ljudi. Tamo kod brežuljaka su nas presreli. Od svakog čoveka ko hoće preko granice, traže sto dolara, za svakog konja dvadeset, a za kola trideset dolara.

— I, jeste li platili?

Stari protutlja bradu i ponovo počeo da žminka kao sova.

— Naravno, platio sam, mister. A šta bih drugo mogao da učinim? Ja sam star čovek, a moj sin nije bog zna kakav strelac. Šta smo mogli da preduzmemo protiv trideset naoružanih razbojnika?

Vajat klimnu glavom.

Polu sata kasnije, ravnica je ostala za njima. Približavali su se brežuljcima.

Doneganovo lice se od susreta sa starim izmenilo. Divljeg besa više nije bilo. Zamenio ga je podmukli smešak i čudan sjaj u očima. Granični razbojnici — he, to je baš ono što mu je bilo potrebno. Nikada i nikome ovaj Vajat Erp neće isplatiti tih dve stotine četrdeset dolara. A to je bila velika šansa.

Sve u njemu, svaki nerv bio je napregnut. Sada je morao da bude budan. Pruža mu se izuzetna mogućnost za bekstvo. Iskoristiće je. U to se sam sebi zakleo. Najzad, nije imao šta da izgubi.

Maršal potera konja uz brežuljak, koristeći trag kola koja su ovuda prošla. Tek što su stigli na vrh, kada ispred sebe ugledaše veliki oblak prašine, kako im se približava. U širokom frontu nailazilo je trideset jahača. Vajat nastavi put.

— Zar nećete da šmugnete, maršale? — upita Donegan oprezno.

— Prerano se radujete, Donegan. Čak ni granični razbojnici neće da se stave na stranu višestrukog ubice.

Donegan baci pogled pun nade na oblak prašine koji se žurno približavao, a onda reče nesigurno:

— Onda bar stanite!

Vajat potera konje u jedan žbun, veza ih čvrsto, a bandita zaveza za jedan panj. Zatim se lagano i mirno uputi na čistinu, na otvoren prostor.

Donegan je mogao da ga posmatra, jer se nalazio na svega dvadeset koraka od njega.

— Vi ste poludeli, Erp. Šta to smerate? Ne možete valjda izaći na kraj sa trideset jahača. Platite uce-
nu!

Vajat je otkrio zgodnu udoljicu na

severnoj strani. Pred ovim udubljenjem u tlu, jedva jednu jardu dubokim, zastao je i oslonio se na vinčesterku.

Bandit u žbunju je u nemoćnom besu trzao veze na rukama. Ali Erp ga je veoma brižljivo vezao.

— Ti si običan ludak, Erp! Odveži me! — urlao je Donegan, jer mu je maršalovo ponašanje sateralo strah u kosti.

Jahači su upravo ugledali jednog jedinog čoveka. Ne smanjujući tempo grabili su prema brežuljku. Na nekih petnaest jardi, zaustavili su konje. Jedan preplanuo i izuzetno mršav momak, sa očima sivim poput baruta, nagnu se napred, nemarno osloni o vrh sedla i promrsi:

— Helo, ko ste vi?

Vajat ga je mirno posmatrao.

Pošto nije dobio odgovor, bandit je ponovio oštrije:

— Hej, šta to znači, burazeru? Da nisi možda gluv?

Čovek iz Misurija se blago osmehnu:

— Ne, srećom nisam.

Mršavko, verovatno vođa bande, pogleda svoje pratioce.

— Hej, momci, šta mislite o njemu?

— Neka bljune sto dvadeset dolara, pa neka ide dalje.

Vođa se isceri.

— Čuo si, burazeru!

Vajat potvrdi.

— Da!

— I onda?

— Nemam novca!

— Laže — zaurla u to Donegan.

— Pretresite ga, momci. Do gole kože! Ako treba, iseckajte ga na komadiće!

— Oho, ovde ima još jedan. Dakle, dve stotine četrdeset dolara; bu-

razeru! — dodade razbojnik lakonski.

Vajat je i dalje mirno stajao.

Donegan se ponovo umeša:

— Sredite ga, momci! To je Vajat Erp!

Vođa bandita skide ruke sa sedla i još jednom odmeri pomoćnika maršala iz Vičite.

— Šta hoće taj žabac tamo u žbunjju?

— Pa čuli ste — uzvratiti Erp.

Bandit prvo pogleda svoje ljude, a onda reče:

— On kaže da si ti Vajat Erp!

— Da, to je rekao.

— Pa onda?

— Pa, šta?

— Ama, jesi li ti Vajat Erp?

— Da!

Vođa je odmeravao Erpa nekoliko puta od glave do pete. U to zaurla jedan od graničnih razbojnika.

— Nemoj dozvoliti da te on namagarči, Ed. Ako je ovo Vajat Erp, onda sam ja Bat Masterson!

Bučan smeh propratio je ovu primedbu.

— Tišina! — naredio je vođa Ed. Zatim se obratio čoveku iz Misurija:

— Šta tražiš ti ovde gore, burazeru?

— Na putu sam za Šeridan.

— I šta tražiš tamo?

— To te se, uostalom ne tiče, ali reći ću ti: vodim jednog ubicu u Šeridan.

Mršavko pokaza kažiprstom na žbun, ne ispuštajući Erpa iz vida.

— Tog žapca tamo?

— Da.

Gledao je neko vreme ćutke pred sebe. Videlo se da napregnuto razmišlja. Najzad se izgleda odlučio, jer je podigao glavu i rekao:

— Dakle, to iznosi dve stotine

četdeset dolara za vas dvojicu i dva konja.

— Počastvovan sam Ed, što misliš da imam toliko novaca. Na žalost...

Vođa spusti ruku na dršku kolta.

— Dosta brbljarije, burazeru. Meni je svejedno čije ime nosiš. Po meni bi se mogao zvati i Napoleon, Linkoln ili Blek Bul (Crni bik). Ja samo hoću svoju lovu. Je li jasno?

— Potpuno jasno! — uzvratiti Erp.

— Zbrišite ga! — zaurla Donegan iz žbunja.

Ed, vođa bandita, je izgleda, uprkos negodovanju svojih ljudi, hteo još da razgovara sa Erpom.

— Slušaj burazeru. Iako si možda Vajat Erp, šta uobražavaš? — upitao je cereći se.

— Baš ništa. Naravno, ako nastaviš put.

Nato se zaori neobuzdan smeh.

Vođa ih natera da učute.

— Slušaj, ti si doista neki čudan tip, Erp! Šta misliš, koliko se mi zadržavamo sa jednim jediniim čovekom? Jedan minut, toliko!

— Bogami, brzo zarađen novac — primeti Vajat.

Ed proturlja bradu.

— Zaista me zasmehavaš, Napoleone.

— Treba da idemo dalje, Ed — dobaci jedan od razbojnika.

— Zaveži, Kol! — preseče ga vođa, ne okrećući se. Onda oštro naredi Erpu!

— Dosta sada, amigo! Lovu na sunce!

— Nemam novca.

— Daj koliko imaš!

Vajat se raskorači. Ruka mu je ležala blizu opasača.

— Mogu samo metak da potrošim, Ed!

Tajac.

Donegan je netremice posmatrao

maršala. Nemo, ukočeno, ne shvatajući ništa, posmatrao je čoveka koji se suprostavljao tridesetorici razbojnika, spremnih na sve.

— Okončaj stvar, Ed! — navaljivao je jedan mali debeli bandit.

— Da, ubij ga!

Vajat upita na to:

— Znači, ko ne plati, umire?

Ed potvrdi:

— Baš si bistar, burazeru!

Nekoliko razbojnika poteraše konje bliže do vođe, govoreći mu nešto veoma nervozno. Prepirka je bila sve žučnija. Ed potera sada svog konja još koju jardu napred.

— Šteta, baš rado bih s tobom još malo pričao, ali momcima se žuri. Dakle, počnimo!

Na to se Vajat Erp munjevito baci u udoljicu iza sebe i počeo da puca. Banditi odgovoriše smesta vatrom. Na svoje veliko iznenađenje, Donegan sada vide da Erp ima dva kolta. Gde li je do sada onaj drugi sakrivao?

Prvo je pucao iz koltova, a onda se i vinčesterka oglasi. Tako munjevito je ispalio četrnaest hitaca, da se prvi red bandita, koji su bliže stajali, nije uspeo ni da pribere. Naglo su ustuknili. Na sto jardi odstojanja, van dometa puške, opet su se sabrali. Četrnaest ih je ležalo na zemlji.

Vajat iskoristi pauzu i opet napuni oružje, pa ponovo opali još osam hitaca. Koristio je samo vinčesterku. Jedan od konja se sruši. Čula se užasna dreka, a onda pucnji. Ponovo se oglasi iz udoljice ubitačna vinčesterka. Verovatno bi razbojnicima uspelo da ga savladaju. Ali su izgubili glavu. Vođa im je poginuo. Galama i povici su jenjavali. Uskoro se začu divlji topot kopita koji se uskoro izgubi u pravcu severa.

Za deset minuta put je bio slobodan.

Vajat uze oružje i izađe iz udoljice, rova koji je sama priroda iskopala. Odvezao je Donegena, kako bi izbegli novi susret s banditima. Tako su u oštrom galopu prešli granicu Kolorada i krenuli beskrajnom uzvišicom u državu na čijoj je granici bandit Ed hteo da im uzme dve stotine četrdeset dolara.

Tek što su se našli na vrhu uzvišice, i na istoku ugledali crvenu svetlu prugu — nagoveštaj novog dana, kad Donegan promrsi:

— Stanite. Erp. Ne mogu više!

— Ovde ne možemo da zastajemo. Moram da se dočepam kamenitog tla.

Vajat nije hteo da ostavi tragove za sobom. Jer banda ga je sigurno sledila da bi se osvetila za neočekivani poraz.

— Vi ste pravi bufalo, Erp. Već sam to jednom rekao!

— Da, rekli ste mi!

— Ne mogu dalje!

— Moramo!

— Prokleti pas, goni me do smrti!

— Pa još juče ste hteli da umrete po svaku cenu!

— Vi ste bufalo i ostaćete to! Vučete me kroz polovinu Amerike. Moram da se odmorim, da spavam. Zar to ne možete da shvatite?

— Mogu, svakako. Ali sada ne možemo da priuštimo sebi pauzu. Za petama nam je poudivlja horda belih bandita...

— ... a ispred nas verovatno Indijanci — prekide ga Donegan.

— Nije isključeno.

Tek dva sata kasnije naišli su na kamenito tle. Trag se više neće da

razaznaje i verovatno će uspeti da se oslobode svojih gonilaca.

Vajat je pogledao prema planinama, koje su se nazirale u jutarnjoj izmaglici. Poterao je konje u klanac i zapalio vatru. Za vreme ručka ustajao je svaki čas i sa puškom obilazio ulaz u klanac.

Donegan samo odmahnu glavom.

— Trebalo je da vas ustrelim u Dodžu. Imao sam vas na nišanu. Trenutak kada sam vas pozvao, nikad u životu neću prežaliti! Trebalo je da u vas saspem svih šest metaka. Prokleta budala!

Čovek iz Misurija pokupi ostatke jedne poluizlomljene cigare iz bisaga i počeo mirno da puši.

Posle jednog sata naredio je pokret.

Donegan mu priđe. Oči samo što mu nisu ispale iz duplji.

— Ne možemo dalje, Erp! Konji se još nisu odmorili — a ni mi!

— Pa ovo nije putovanje iz zabave, Donegan. Penjite se na konja!

— Ne mogu dalje! — skoro je začecao ubica, podižući vezane ruke prema maršalu.

— Do sada ste mogli.

— Ali sada ne mogu više!

Vajat izvuče nož i preseče mu veze na rukama. Doneganov pogled bljesnu. Trljao je utrnule zglobove i posmatrao Erpa.

— Penjite se u sedlo! — oštro naredi maršal. Ubica se trže i podmukle misli koje su mu se u tom trenutku rojile u glavi, raspršale se.

Morao je da jaši dalje. Put je bivao sve strmiji, uzbrdice sve teže. Donegan se u sebi stalno pitao ot kud maršal uopšte poznaje put.

Popodne su ugledali uzanu svetlu traku, kako preseca u daljini ravnici. Bila je to uzana rečica Republikan. Uveče su ugledali grad Jumu.

*

Juma je u to vreme bila stecište političkih zbivanja. Roland Henderson se u Vašingtonu borio za priključenje Kolorada Uniji.

Lak Balabej je bio protiv. On je bio bogati lovac krzna, koji je za stalno mesto boravka izabrao baš Jumu. A ko je u Jumi bio protiv njega, morao je to da iskija.

O svim tim stvarima Vajat nije imao pojma. Kako ga je to, uopšte, i moglo interesovati? U dalekom Kansasu se niko time nije bavio. Tamo je u političkom pogledu sve bilo jasno i čisto. Svako je znao gde i kome pripada i time je stvar bila uređena. Ovde su stvari bile sasvim drugačije. Balabejevi pripadnici unosili su nemir i nered. Svuda su se muvali i radili za svog čoveka.

Niko nije tačno znao šta Balabej hoće. Da li mu je bila namera da se kandiduje za guvernera? Ili je samo hteo da omete Hendersonovu aktivnost i uticaj u Beloj kući. Da li je dobar ili rđav čovek?

Najludje u svemu bilo je to što, naizgled, nije bilo osobe koja je imala nešto protiv njega. Tek velika gužva koja se oko njega i zbog njega napravila, učinila je da se ljudi opredeljuju. Tako je u poslednje vreme sve češće dolazilo do tuča i puškaranja.

Kon Hatovej šerif, imao je silne muke da se u sprovođenju svog' posla ne opredeli ni za jednu stranu. To znači da se ni u kom slučaju nije usuđivao da bilo šta kaže protiv Balabeja.

*

Dva čoveka jahala su širokom glavnom ulicom, kada je sumrak već bacio svoje duge senke.

— Šta ovo danas treba da znači?
— upita Donegan. — To je prvi put da ulazite u grad, Erp. Da nije čežnja za nekom zgodnom curom, ha!

Vajat nije odgovorio. Ispred jedne radnje zaustavio je konja.

— Sjašite, Donegan! — naredio je.

Bandit sjaha i Vajat mu opet veza ruke. Drugi kraj konopca vezao je oko svoje desne ruke. Tako su ušli u radnju.

Petorica ljudi širokih ramena i vitkih bedara stajala su kraj tezge.

— Šta je Holber, stara mutivodo, jesi li za Luka, ili šta je po sredi?

Stari trgovac je stajao iza tezge i uplašeno posmatrao ljude.

— Hajde, reci da si za Luka!

— Ja nemam ništa protiv mister Balabeja, gospodo!

— Nazvao nas je gospodo! Nije loše! Hajde, Mak, zalepi ga jednom preko nosa, izgleda mi sumnjivo. Verovatno je za Hendrika.

Jedan od momaka se upravo spremao da starog trgovca udari po licu.

U tom trenutku je trgovac primetio Erpa i Donegana. U polumraku nije mogao dobro da razazna, pa je viknuo:

— U pomoć, džentlmeni! U pomoć!

Sva petorica se kao po komandi okretoše i — ugledaše uperen revolver u maršalovoj ruci.

— Haj, ko je ovo? To je neki oštar momak. Zašto natutkati maršala na pripadnike stranke?

— Kakvi pripadnici stranke! Vi ste banditi! — govorio je ozlojeđeni trgovac. — Maršale, zatvorite odmah ove ljude. Tražim to! To su lupеži i razbojnici. Oni su uneli nesigurnost i nemir u grad. Do pre godinu dana su bili vojnici u Fort Cu-

ku. Onda ih je pukovnik Bejker izbacio. Sada tumaraju ovuda i tamo — se bave politikom! To su braća Guliman!

Vajat odmeri svu petoricu redom. Bili su divlji momci. Razbojnici? Ne, pre mladi ljudi koji nisu našli put. Vratio je kolt u opasač.

— Pet tako lepo građenih momaka hoće da pretuku starog čoveka! Him!

Jedan od momaka promrsi:

— Šta znači: pretuku? On je protiv Luka.

— Besmislica! — branio se trgovac. — Šta mene interesuje Luk!

— Dakle, to je! On se ne interesuje za Luka! Znači za Hendersona je!

— Kakva oštroumnost i logika! — primeti Erp. — Hajde, prijatelji, idite kući i još jednom razmislite o svemu. Ali, brzo!

Braća Guliman otumaraše iz radnje. Erp je kupio najpotrebnije stvari za dalji put i nameravao da napusti grad.

Na izlazu iz grada iznenada mu pet jahača preprečiše put.

— Heho, braća Guliman! — uzviknu Donegan.

— Zaveži gubicu! — prosikta jedan od braće. — Mi samo imamo posla sa maršalom. Maršale, za koga ste vi u stvari? To je samo jedno, jedino pitanje koje hoćemo da vam postavimo.

— To ću vam odmah reći. Ja sam za mir, prijateljstvo i red!

Za trenutak je zavladao tajac.

Najzad ponovo usledi pitanje:

— A šta imate protiv Balabeja?

Vajat bi se najradije nasmejao od srea, da položaj nije bio tako vraški opasan. Gulimanovi se sigurno ne bi dvoumili da upotrebe silu.

— Ko kaže da ja uopšte nešto

imam protiv Balabeja, mister? Ja dolazim iz Kanzasa i imam zadatak da ovog čoveka ovde odvedem u Šeridan. U tome me niko neće sprečiti.

— Čak ni Balabej?

— Niko.

— Napred, momci! Raznesimo ga u komade!

Vajat je držao kolt u ruci.

— Stojte, prijatelji, tako ne ide. Ako već hoćete da mi stavite u usta reči koje nisam rekao, protiv tog vašeg Balabeja, loše će ispasti. Onda ćemo drugačije postupiti. Vi ste bili kod plavokaputaša, zar ne? Pa, kako znate, tamo su se te stvari drugačije sređivale. Tako i mi sada treba da postupimo. Jedan od vas, možete ga brižljivo odabrati, neka sjaše i kaže mi ono što ima da kaže.

— U redu!

Momak koji je 'sve vreme razgovarao sa Erpom, skoči s konja.

Vajat pogleda ostale.

— Ja shvatam da se vređate pri samoj pomisli da neko nije za mnogopoštovanog gospodina Balabeja, ali pretnostavljam da ste, uprkos tome, džentlmeni. Zbog toga vas molim da, dok razgovor sa vašim bratom traje, pripazite na ovog čoveka. On se zove Džek Donegan. U Kanzasu je ubio sudiju i još tri čoveka.

Za trenutak je ponovo zavládala tišina, a onda Guliman koji je sišao s konja reče:

— Ol rajt!

Vajat skide kaput i odbaci u stranu opasač.

Svetlost koja je dopirala sa prozora obližnjih kuća i saluna, osvetljavala je scenu.

— Ja sam Vin Guliman — reče Vajatov protivnik skidajući opasač.

— Ja se zovem Vajat Erp.

Vin ustuknu.

— Šta, Erp?

— Da, tako se zovem. A sada hajde!

Vin se i ne pomače.

— Vi ste Vajat Erp? Iz Vičite?

— Da, tako je.

Vin se u jednom skoku našao na leđima svog konja.

— Ne, maršale, hvala! Ja sam slušao o vašim velikim podvizima, kao i o podvigu sa Silkom Kasedijem. Srećan put!

Onda odjuri sa braćom. Vajat je gledao za njima. Džek začu laki smeh. Smeh koji ga je bacao u pomamu, koji je toliko mrzeo.

— Kukavna petorka! — gundao je. — Da sam ja bio na Vinovom mestu! Sada bi slavni policajac ležao u prašini! Budite sigurni!

— Siguran sam da suviše pričate, Donegan!

Vajat uzjaha konja. Nastavili su put kroz noć.

Na opšte Doneganovo zaprepašćenje, jahali su celu, celcatu noć, bez odmora, do samog jutra. Onda su se odmorili, i odmah popodne nastavili.

Pošto se i dalje tako nastavilo, ubica počeo da jadikuje:

— Hej, šta sad ovo znači, maršale? Hoćete da me ubijete?

— Moramo do Šeridana — uzvрати maršal nemarno.

— Ali valjda ne noću?

— Kako ćemo tamo stići, moja je briga.

Kako samo nalazi put? — lupao je razbojnik glavu. Teško da bi se i mogla upotrebiti reč — put. Maršal je jahao preko brežuljaka, planaka, brda i dolina. Malo, malo, pa bi se obreli blizu nekog grada.

I kada je, na svoje užasavanje, Donegan saznao ime grada, bilo mu je jasno da se nalazi na putu koji vodi ka severozapadu. A na severozapadu se nalazi Šeridan.

To da je Vajat imao jake razloge da jaši noću, to Donegan nije shvatao. Prvo, Vajat nije poznavao put ovde u Koloradu, pa se morao upravlјati jedino prema zvezdama, a drugo, odmor pri punoj svetlosti dana mnogo je manje bio rizičan i opasan nego noću.

Bandit je bio na izmaku snage i zbog toga je stalno i peckao Erpa:

— Ja ću vas ipak ščepati, Erp. Ja mogu noću da spavam tu i tamo u sedlu, a vi ne možete. Znači, danju sam manje umoran od vas. Jednom ćete se čvrsto uspavati, u to sam siguran. To će biti šansa da vas ubijem...

Vajat je na sve to ćutao. Znao je da tako nešto ne sme da se dogodi. Bio bi to njegov poraz, kada bi zaspao dok je Donegan još budan. Zbog toga nije smeo da se uspava. Samo je dremao. Ipak, nekoliko puta je čvrsto zaspao. Ali mu je podsvest radila, tako da se na svaki, najmanji šušanj budio.

Bilo je to mučenje za obojicu. Naročito za Vajata.

U praskozorje dvadeset sedmog maja obišli su grad Sterling i gonili iscrpljene životinje uzbrdo prema jezeru. Bili su na putu već puna dvadeset i tri dana. Vajat je s teškom mukom držao otvorene oči. Savladao ga je težak umor. Ne okrećući glavu, primetio je da Doneganu sve češće glava klone na grudima. Zaspao je. Vajat ga nije dirao. Kada je primetio da više ne podiže

glavu, poveo je konje u stranu, zaustavio ih i naslonio se na sedlo. Zaspao je. Tako su puna dva sata obojica spavala i možda se ne bi do zore probudili da Donegan nije kliznuo i tako se probudio. Vajat je čuo šum. Naglo se trgao iz sna, okrenuo glavu i pogledao u Doneganove zakrvavljene oči.

Donegan se, uzdišući, uspravi.

— Šta — šta se desilo? — drhtao je kao pokisao pas. Bilo mu je hladno.

I maršal je osećao užasnu hladnoću i jezu.

Lagano nastaviše put. Donegan žestoko opsova i navuče šešir sve do ušiju.

Kada su stigli do jezera, sunce se već rumenilo na istoku. Bleštava svetlost ih je zasleplјivala. Kliznuli su iz sedla ukočenih udova.

Donegan je ostao da leži na mestu gde je formalno pao iz sedla.

Maršal raširi pokrivač, zatim se uputi do razbojnikovog konja, odveza ćebe i raširi ga do njega blizu.

— Hajde, zamotajte se u pokrivač!

— Ah! Idite do đavola!

Donegan utonu gotovo istog trenutka u dubok san. Njegovo dugo, ravnomerno disanje i potpun mir, pokazivali su da je potpuno iscrpljen.

Vajat se samo nasloni na sedlo koje je skinuo s konja i zaklopi oči, boreći se grčevito, nadljudski, protiv sna, koji ga je sve čvršće stezao u naručje. Najzad je ipak zaspao. Sunce je već bilo visoko na nebu kada je jako udario licem o tle, jer se okrenuo u snu.

Kao opruga je poskočio. Stajao je

i posmatrao čoveka koji je mirno ležao na svom pokrivaču u dubokom snu.

Vajat otumara do jezera. Umio se i malo osvežen seo na obalu. Iskoristio je vreme dok Donegan spava da provede u miru. Na naročiti način. Jednom je kraj divljeg potoka u Arkanzasu u toku noći sreo jednog Indijanca, sa kojim je zajedno prenoćio kraj vatre. Bio je to stari, sedi Indijanac koji mu se veoma dopadao. Dok je Vajat spavao, crvenokožac je ležao ispružen na zemlji i posmatrao nebo. Kada se Vajat jednom trgao iz sna u toku noći, video je da stari još uvek drži otvorene oči. Pitao ga je zbog čega ne može da spava.

— Ja spavam — uzvratio je stari Apač. I onda mu je otkrio tajnu. Vajat to u ono vreme nije smatrao tajnom nego bolešću.

Crvenokožac mu je objasnio:

— Ja sam video mnoga žarka leta i studene zime. Spavao sam u mladosti duboko, cele noći. Prvo mi Sijuksi nisu dali da spavam, a onda Komanči. A ako ne oni, onda beli čovek, ili divlja zver. Uvek je u mojim noćima bilo nešto što me je sprečavalo da zatvorim oči. Tako sam naučio da se odmaram otvorenih očiju.

Sada se Vajat toga setio.

Zver u ljudskom obliku, koja je nedaleko od njega ležala, neće mu dozvoliti da se osveži i odmori. Iz dana u dan Vajat je bivao sve iscrpljeniji i iscrpljeniji. Putovali su sve kraće, odmarali se sve češće.

Srećom, i sa razbojnikom je bilo isto. Ni njemu nije bilo mnogo lakše. Vajat je sve češće prekidao put. Strah koji je Donegan sve više ose-

ćao, što su dalje odmicali, uništavao mu je živce.

Ranije je Vajat noću jahao i po petnaest sati: od popodneva do zore. Oдавno već više ni polovinu vremena nisu provodili u sedlu. Polazili su sve kasnije, a sve ranije silazili iz sedla.

Satima su ležali na svojim pokrivačima i gledali se.

San — to je sada bilo jedino za čim su žudeli.

Već su duboko ušli na teritoriju Nebraske, kada Vajat odluči da sledećeg popodneva svrate u prvo naselje na koje naiđu, da bi nabavili potreban provijant i još neke neophodne stvari.

Oko šest sati ujahali su na izmršavelim konjima u mali gradić Barbe. U glavnoj ulici jedva da je bilo više od dvadeset kuća: salun, berberska radnja, trgovina, koja je imala impozantno ime „Generalna radnja” i kovač. Samo ono što je Vajat tražio, nije našao — šerifsku kancelariju.

Na jednom tremu sedeo je nemarno oslonjen sedamnaestogodišnji mladić. Imao je prepredeno lice, sive oči i tanka usta u čijem je uglu visila cigara. Ruke su mu bile duboko zavučene u džepove. Posmatrao je podozrivo dvojicu jahača.

Vajat potera konja do njega.

— Helo! Gde je šerifska kancelarija, mister?

Momak lagano izvuče desnu ruku iz džepa i zabaci novi, sivi šešir na zatiljak i žmirnu. Najzad se smilovao da izusti:

— Šta vi tražite?

— Šerifsku kancelariju.

Mladić samo nemarno sleže ra-

menima, vrati ruku u džep i povuče dim. Za trenutak lice mu utonu u plavi oblak.

Vajat je najčešće svoju maršalsku zvezdu nosio u džepu od pantalona. Nije smatrao da je potrebno da svako odmah zna sa kim ima posla. Ponekad, kada je to smatrao potrebnim, prikačio bi zvezdu na grud. Ovom prilikom bila mu je u džepu.

Pošto je ocenio da mu mladić neće odgovoriti, hteo je da nastavi. U to začu unjkavi, mladićev glas.

— Zašto ovaj čovek ima vezane ruke?

— Ti si čudan, momče. Ja sam te nešto pitao. Ti nisi odgovorio, a sada me ti nešto pitaš. U redu momče, izgleda da si našao pravi posao.

Mladić počeo da premeće cigaru s kraja na kraj usta i promrmlja preko nje:

— Kako to mislite, čoveče?

— Mislim da bi možda ovde mogao da postaneš sudija. Prokleta prijatan grad, ovaj Barbel.

Na to momak naglo izvuče ruke iz džepova. Kaput mu se malo razmakao, tako da su se videle drške dva revolvera, nisko opasana.

— Je li to šala, čoveče?

— Ni govora, momče!

Obe mršave deranove ruke padoše na revolvere i ostaše tu kao prikovane.

Prašnjavi čovek, zarastao u bradu, držao je veliki kolt u levoj ruci, govoreći:

— Rekao sam sudija, a ne revolveraš, prijatelju. Za revolveraša nisi.

Mladić skloni ruke sa oružja:

— Ali ti, možda, jesi?

— Može da bude — uzvratu Vajat nemarno i vrati kolt u opasač.

Mladić se izmiče korak u stranu.

— Tako nešto sam pomislio, kada sam vas ugledao. Vi ste lovac na ljudske glave, zar ne? Jedan prijavljuje lovac, koji je ulovio momka da bi za njegovu glavu dobio nekoliko dolara!

Vajat podiže obrvu:

— Pa i da je tako?

Mladić zadenu ruke u opasač.

— Tako i jeste. Zbog toga vam savetujem da odjašete dalje. Ovde nema šerifa, pa prema tome ni novaca. Ali ima nešto drugo. Naime, Ringo Martinez.

— Aha.

— Ne pretvarajte se da vam to ime ništa ne kazuje.

— O, nipošto dečko! Kazuje mi čak veoma mnogo.

— E, pa onda poterajte svoje umorne konje i nestanite sa svojom „lovinom“ iz grada. Prvi šerif živi u Harisburgu, na petnaest milja odavde. Možda će te vaše rage stići tamo.

— Gde je Ringo Martinez? — upita Vajat suvo.

Mladić se isceri.

— Dakle, prpa, je li? Terajte dalje, Ringo je preko u salunu...

Šta je još posle toga rekao, Vajat Erp nije više mogao da čuje. Poterao je konja prema salunu, sjahao i naredio Doneganu da siđe iz sedla.

Ukočenih udova prišli su lokalu na čijoj je fasadi pisalo „Palas“ salun.

Vajat otvori vrata i gurnu Donegana ispred sebe.

U lokalu je bilo polumračno. Vajat se s naporom privikao na mrak i počeo da razaznaje predmete. Ug-

leđao je za jednim okruglim stolom šestoricu ljudi. Igrali su ćutke poker.

Čovek iz Misurija gurnu svog za-
robljenika prema šanku i uzviknu:
— Kafedžija!

Jedan od šestorice ga mrzovoljno
odmeri:

— Šta se desilo? Zar ne vidiš čove-
če da sam zauzet?

— Vidim — reče Vajat prezrivo.
— Želim dve čaše vode.

Čovek se zavalio u stolicu i od-
meri dvojicu prilično zapuštenih i
održanih gostiju.

— Dve čaše vode? Ne misliš valj-
da ozbiljno?

— Možda će biti i četiri — uz-
vratilo Vajat.

— Slušajte samo ovog šaljivdžiju!
Čoveče, kod mene nema vode. Na-
polju kraj kuće je pojilo za konje,
tamo ima dovoljno. Igrajmo dalje!

Vajat uze čašu i napuni je vodom
iz bokala pa je doturi Doneganu.
Onda uze i sebi.

Jedan od igrača je to video i mu-
nu kafedžiju u rebra.

Ovaj poskoči.

— Pa to je... Ko ti je dozvolio,
čoveče?

— Žedan sam. A do sada je že-
dan pristojan čovek mogao u pri-
stojnom lokalu da dobije čašu vode,
koliko znam.

Kafedžija se spusti iza šanka i
izvuče iz fijeke stari vojnički piš-
tolj.

— Tako, čoveče! Sada je dosta
šale. Ja sam Lad Ferner i ne trpim
takve skitnice u svom lokalu!

— Ja tražim Ringa Martineza —
reče Vajat nemarno.

Džek Donegan oseti hladnu jezu.
Je li maršal iznenada sišao s uma?

Po svemu sudeći, zaključio je da
je taj Ringo Martinez najverovat-
nije vođa neke bande razbojnika.
Poslednjih godina su se mnoge ban-
de s juga upravo ovamo povukle,
da bi posle izgubljenog rata našle
novo polje rada. A ljudi koji su se-
dela za kartaškim stolom izgledali
su upravo kao da pripadaju takvoj
bandi.

Jedan od kockara, debeli momak
širokog, maslinastog lica i podmuk-
lih, kao ugarak crnih očiju, upredao
je svojim debelim prstima duge,
tanke brkove. Bio je to tipičan Mek-
sikanac.

— Ola, on mene traži! To je div-
no. Helo, amigo, šta imaš za mene?

Vajat ga je mirno gledao.

— Jedan lep pozdrav od Bata
Mastersona. Vi ga poznajete, zar ne?

Istog časa ljudi koji su sedeli za
stolom poskočiše na noge.

Martinez baci brz pogled na vra-
ta, pa navuče svoj meksikanski še-
šir širokog oboda dublje na lice, a
zatim se zabrinuto obrati kafedžiji:

— Možemo li napolje kroz spo-
redna vrata?

— Da!

— Gde su konji?

— U dvorištu!

Martinez uputi čoveku iz Misu-
rija besan pogled.

— Ko ste vi?

— Moje ime je Vajat Erp?

Krupnim koracima jedan od ljudi
pritrča vratima i baci pogled niz
ulicu:

— Ništa nema, Ringo!

— Šta je to bilo sa Mastersonom?
— upita Martinez tiho, sa pretnjom
u glasu.

— U njegovoj kancelariji visi jed-
na vaša lepa slika, Martinez.

Jedan mlad momak uzanog lica, koji je stajao iza Martineza, reče poluglasno:

— On je maršal, Ringo — gore u Vičiti! Poznajem ga.

Ringo se okrete, ne ispuštajući Vajata iz vida.

— Poznaješ ga? Jesi li siguran!

— Sasvim. Čuo sam mnogo stvari o njemu. On je vraški opasan strelac.

— Da, tako je — zaurla sada Donegan. — Napunite tog psa olovom!

Kratak udarac pesnice baci Donegana na pod.

Vajat je posmatrao svoju ruku i rekao pri tom:

— On je ubio četvoricu. Među njima i sudiju Genana! Vodim ga u Šeridan.

Ringo obiđe sto i priđe bliže Vajatu.

— I mene tražite takođe?

Na Erpovom licu zaigra podrugljiv osmeh.

— Ne, mister Martinez! Ne još. Možda uskoro. Ali, daću vam savet: osedlajte konje i odjašite dok se nisam predomislio.

— Sigurno nije sam! — uzviknu jedan od bandita.

— Blef! — uzviknu čovek koji je motrio na ulicu.

— Hajde, Ringo, nema druge. Ova stvar zaudara! Znao sam da u ovoj jazbini nismo sigurni.

Vajat je držao kolt u ruci:

— Stojte, džentlmeni. Gubite vreme. Brojaću do tri, i ako vaše oružje ne bude na podu, počecu da pucam. Jedan, dva...

Revolver i treskom padoše na pod.

Samo je Martinez stajao nepomično.

— Kolt na zemlju! — naredi Erp.

— Dakle, ipak klopka! — reče Martinez.

Tišinu prekide Vajatov snažan glas:

— Imate još jednu šansu, Martinez! Brišite, neću vam to tri puta ponuditi.

Martinez se obrati svojim ljudima:

— Hajdemo, momci!

Žurnim koracima napustili su lokal kroz sporedna vrata. Uskoro je odjeknuo topot kopita.

Kafedžija je bio potpuno smeten. Servilno je prišao Vajatu.

— Nisam znao kakvoj vrsti ljudi oni pripadaju, maršale. Verujte nisam. Verovao sam da su momci sa velikog ranča kod granice. Debeli je delovao kao nadzornik...

— Da, tačno, kao nadzornik...

Donegan ustade uzdišući. Oči upravljene na maršala bile su pune bezgranične mržnje. Naslonio se na šank. Vajat ga dohvati za mišicu.

— Stop! Nastavljamo odmah dalje!

Kada su već bili kod vrata, kafedžija doviknu:

— Šta će biti sa ovim revolverima, maršale?

— Sačuvajte ih. Uzeću ih pri povratku.

Već su sedeli u sedlima, kada Donegan procedi:

— Samo priželjkujem da nas negde iz prikrajka motri onaj debeli Martinez i vidi da smo sami! Onda će biti gužve, Erp!

Vajat je ćutao.

Na drugoj strani ulice, ispred kuće, na tremu, još uvek je onaj drski momak sedeo i dokoličio.

Kod samog izlaza iz grada, s leve

strane, Vajat vide veliku zgradu sa upadljivom firmom „Grand” hotel.

— Sjašite! — naredio je kratko.

— Hej, ovo baš nije bio dug put!

— rugao se Donegan. — Da nećete možda da iznajmite hotelsku sobu?

Vajat Erp se raspitao da li slučajno u hotelu postoji soba bez prozora, sa vratima koja mogu da se zaključaju.

— Da, mister. Ostava za metle i ostalo.

Džek Donegan je, uprkos svom protivljenju, smešten u mračnu ostavu.

Čovek iz Misurija je uzeo petrolejku i osvetlio malu prostoriju.

— Evo u uglu postelje, Donegan. A sada pružite ruke da ih odvežem.

Donegan je posmatrao maršala s čudnim prezrivim sjajem u očima.

— Laku noć, maršale!

Vlasnik hotela je ćutke posmatrao, dok je Vajat zaključavao vrata i spuštao tešku rezu. Silazeći niz stepenice, hotelijer reče:

— Iz ove sobe neće umaći. Vrata su od teškog drveta. Rezu ni trojica iznutra ne bi mogla da razbiju.

Vajat klimnu glavom.

— Jeste li vi maršal?

— Da.

— A ono je bandit?

— Svakako. Inače ga ne bih zatvorio.

— Kuda ga vodite?

— U Šeridan.

— Oh, pa to je bogme još lep komad puta pred vama. Nego, jeste li čuli da je sudija Genan dole u Vičiti ubijen?

— Da to sam čuo. Čovek gore je baš njegov ubica — uzvрати Erp.

Sačekao je da se pripremi večera i odneo Doneganu njegov deo. Za-

tim je otišao u svoju sobu i legao.

Posle jela Donegan je nervozno, kao zver u kavezu, šetao sobicom. Nigde drugih vrata, nigde prozora. Uz žestoku psovku bacio se na ležaj.

Moram napolje! Oдавде, sada — stalno mu je dobovalo u glavi. — Ko zna da li će mi taj prokleti policajac još jednom ostaviti ruke slobodne. Moram da dejstvujem! Još danas! Sada!

Prišao je vratima i isprobao ih. Veoma su jaka. Isključeno, ovim putem ne može napolje. Zatim je ispitivao i kucao zidove. Ništa. Nije mogao da ih sruši golim rukama, niti da ih prokopa. Maršal nije ostavio ni jedan predmet. Čak je i poluslomljenu stolicu izneo. Ispitivao je postelju. Opet ništa. Najzad je pomerio ležaj i umalo vrisnuo od radosti. Otkrio je kapak — povukao tešku kariku i stenjući i naprežući se uspeo je da je odškrine. Kapak je bio težak kao olovo.

U tom trenutku začuo je odozdo maršalov glas:

— Tako, amigo. Sada ste se dosta mučili i uzalud rasipali snagu. Spustite kapak i ležite. Sutra u zoru krećemo.

Donegan tresnu snažno kapak, psujući, tako da se cela kuća zatresla. Buku je čak čuo i hotelijer, dole u svojoj sobi.

Vajat je otkrio kapak odmah kada je pogledao sobu. Nadao se da ga razbojnik neće naći. Ipak bio je dovoljno oprezan da uzme sobu odmah ispod ostave.

Ubica je još jednom morao da pokopa nadu za bekstvom. Još uvek zadihan od silnog napora, sručio se na postelju. Zamisao da pobegne preko krova, ubrzo je zanemario. I

najzad, kao svi ljudi bez savesti, ubrzo je zaspao.

Prospavana noć u udobnoj postelji povratila je čoveka iz Misurija, ali ipak nije mogla da izbriše tragove užasnih napora.

•

U toku prepodneva Erp se slučajno osvrnuo. Ugledao je daleko iza sebe nekoliko jahača. Izvukao je dvogled iz bisaga i posmatrao ih.

— Hej, ko to ide iza nas? — pitao je Donegan.

Vajat mu je uskratio odgovor. Kakvog bi imalo smisla da obavesti bandita da im je Martinez za leđima.

Oko podne zastao je kod veće grupe gustog žbunja i naredio Doneganu da sjaši. Ponovo je dvogledom dugo posmatrao u pravcu juga.

Donegan je čučao na zemlji.

Jahači su se približavali. Erp izvuče kolt iz opasača.

— Maršale, da ne mislite da na nekog izvršite prepad?

— Slušajte, Donegan. Upravo nailazi Martinez sa svojim ljudima. Pustiću ih da prođu. Ukoliko dođete na ludu ideju da ih pozovete, razbiću vam lobanju ovim revolverom. Je li jasno?

— Potpuno jasno.

Kada je Martinez sa svojim banditima projahao pored žbunja, Donegan je imao neodoljivu želju da zaurla, ali ga je Vajat držao za jaku, a u slobodnoj ruci pripremljen kolt.

Martinez je prošao, ne sluteći ništa.

Izenada pride mlad čovek, koga je Vajat dan pre toga zapazio, svom vodi i pokaza mu na trag kopita koji su sledili.

Martinez pogleda prema žbunju. Jahači zastadoše.

— Helo, džentlmeni! — uzviknu Vajat. — Kakva slučajnost da se ovde sretremo! — Opazio je da su se banditi ponovo naoružali.

Debeli vođa bande pogleda besno čoveka iz Misurija.

— Vi me baš zasmekavate, Erp!

— I vi mene, Martinez.

Mladić koji je otkrio tragove, munjevito se maši za revolver. Već ga je bio upola izvukao iz opasača, kada ga pogodi kuršum iz Erpovog revolvera. Pogođen je u zglobov desne ruke.

Vođa bande se zacrveneo od gneva.

— Vi ste prokleti lupež, Erp! Ja ću vas poslati đavolu! Napred, momci!

Banditi se mašišu oružja.

Ali je samo Martinez bio dovoljno brz i uspeo da opali. Promašio je, međutim, cilj za dve jarde. Vajtova desnica je odmah posle leveice pošla prema oružju. Bio je to specijalan trik koji je Vajat sa braćom na maloj farmi uporno vežbao dok nije postao majstor bez premca.

Martinez je ležao na zemlji, a četiri njegova kompanjona kraj njega. Samo je momak koga je Erp pogodio u ruku još uvek bio u sedlu. Lice mu je postalo pepeljasto. Kao da je u trenutku ostario za nekoliko godina.

Vajat ponovo napuni oružje. Oštro je posmatrao ranjenog momka.

— Kako se zovete?

— Esteras — procedi mladi bandit.

— Slušajte, Esteras, ili kako se već zovete. Još jednom ste se jev-

tino izvukli. Neka vam to bude pouka u životu. Ringo Martinez je bio razbojnik i ubica. On bi svakako bio obešen. Vidim ovde i Flaertija, koji je takođe ubica. Kao i Komoran-Džim, zar ne?

Esteras potvrdi.

— Možda ste i vi ubica, Esteras. Ali ja vas ne poznajem i ne mogu da to dokažem. Danas imate šansu. Neću da vas više sretnem.

Vajat potera konja kraj njega.

Donegan je kipteo od besa. Prolazeći pored Esterasa doviknu mu:

— Ti, bedno pseto! Ništa bolje nisi zaslužio od svojih prijatelja! Čemu ti služi kolt, čoveče! Ubij ovog policajca. Hajde, pomoći ću ti! Hajde, bedno stvorenje!

Uz divlji poklič, Donegan potera svoj konja u snažni galop.

Vajat začu škljocanje i naglo se okrete. U pokretu je još izvukao oružje i pucao.

Zrno je pogodilo Esterasa u rame.

Čovek iz Misurija je i dalje držao uperen kolt.

— Ništa niste naučili i ne zaslužujete slobodu. Napred, bacite kolt! Napred, govorim i poteraj konja ispred mene!

Donegan je gotovo zgromio razbojnika pogledom.

— Rekao sam ti već da si — nula! Da sam ja imao kolt u rukama, Erpa više ne bi bilo među živima!

— Zavežite — naredi Erp.

— Šta to sad smerate? Da nećete možda i tog ranjenog zeca povesti — rugao se ubica Donegan.

Vajat je oduzeo Esterasu oružje i previo mu obe rane. Ne puštajući ni glasa, jahao je sada i Esteras kraj maršala. U Harisbergu ga je

Erp predao šerifu i pozvao lekara da ga previje. Platilo je unapred za njegovo lečenje, a zatim odmah nastavio put.

U toku noći prešli su granicu. Gotovo ni reč nisu progovorili. Mrzovoljno su jahali jedan uz drugog, boreći se sa umorom, noćnom hladnoćom, bolovima u zglobovima, žeđu i gladi. Jahali su prema Sheridanu. Čovek čelične volje i neuništive snage — Vajat Erp i ubica Džek Donegan.

Vajat je mislio da je sa Esterasom otklonio poslednju prepreku na putu. Međutim, varao se. Najveća je tek nailazila pred njim. Tačnije rečeno, četiri milje ispred njega. Imala je sedu kosu, mršavo bakarno lice, izbrazdano hiljadama bora i u kosi jedno ružičasto pero.

Čovek je gledao niz obranak dvojicu jahača koji su se približavali stenama visokim dve hiljade jardi, nedaleko od Larami rivera.

Čovek se povuče unazad i podiže.

Bio je krupan, širokih ramena i uzanih bedara. Odelo mu je bilo načinjeno od svetle jelenske kože. U opasaču je nosio nož i kolt četrdeset pet. Lice mu je izgledalo kao maska. Pravo indijansko lice, na kome se ogledala žilavost, hrabrost i samosavlađivanje. Svaki Indijanac od Montane do Arizone znao je to lice. Pripadalo je gotovo već legendarnom poglavici Sijuksa — Crvenom Oblaku.

Već tri puta je proglašavan mrtvim. U tvrdave su donosili tri puta njegov leš. Jednom u Rimpu, jednom u Cuk, a jednom čak u Čejenu. Uvek je to bivao leš nekog starog Indijanca. Ali nikad poglavicom. Još uvek je bio živ. On, naj-

divljiji i najžilaviji crvenokožac u Americi. I tako je sudbina pripremala istorijski susret između poglavice i isto tako slavnog Vajata Erpa.

Tog susreta su se obojica kasnije sa užasavanjem sećala. Dva diva ovog divljeg, surovog, užasnog doba jahali su jedan prema drugom, jedne junske večeri 1874. godine.

Kada je sada prišao Vajatu, na belom konju i u punoj ratnoj opremi, praćen sedmoricom ratnika, činilo se da mu kosti krckaju i škripe. Vajat je to slikovito opisivao.

— Zvuk je bio sličan krckanju stare stolice od pruća...

Sada, u leto 1874. godine, nije se još povukao s bojnog polja. Pripadao je malom broju poglavica koji su se opirali zatvaranju u rezervat i uvek se povlačili s mesta na mesto, i sukobljavali se, držeći se stalno terena koji je ranije pripadao Sijuksima.

Bio je više nego vuk. Nesalomljiv, veoma lukav, siguran i hladnokrvan čovek. Gde bi se pojavio sejao je strah i užas. On i poglavica Apača — Kočiz držali su poslednja uporišta indijanskih plemena. Kočiz na jugu, Crveni Oblak na severu. S tom razlikom, što je Kočiz bio razumniji i pregovarao je s belcima.

Crveni Oblak nije to nikad učinio. Sprovodio je gvozdeni režim sve do svoje smrti.

Stajao je tu, uspravan kao statua. Samo je podigao ruku.

Iz useka u stenama priđoše tri njegova čoveka. On im rukom pokazao dvojicu jahača koji su se spuštali niz obronak, a onda seli da se odmore i prezalogaje između dve stene.

Maršal je zamišljeno pijlio u vatru,

kada mu se iznenada učini da je čuo neki šum. Mirno i neupadljivo pogledao je oko sebe. Ugledao je nešto što mu je sledilo krv u žilama. Lice išarano ratničkim bojama — Sijuksa!

U jednom skoku Vajat se našao kod svog konja, bacio se u sedlo i projahao tesnacem. Prodorni pokliči parali su mu uši. Pucnji su zaparali vazduh i odbijali se o stene. Džek Donegan je gledao maršala otvorenih usta. Samo za trenutak sedeo je kao okamenjen, a onda se vinuo u sedlo. Pošto su mu ruke zbog jela bile odvezane, skočio je spretno na konja i pojurio za Erpom.

Jedan metak pogodi Doneganovog konja, koji je smesta pao. Vajat, koji je bio odmakao, zastade i vide Donegana kako leži kraj oborenog konja. Pohitao je prema njemu. U to se nekoliko Indijanaca zalete prema ubici. Vajat izvuče vinčesterku iz futrole i počeo da puca. Indijanci za trenutak ustuknuše, a Donegan počeo kao bez duše da juri prema Erpu. Kada je stigao do njega, reče zadihano:

— Dajte mi kolt!

Erp mu samo pokaza na udubljenje u steni iza leđa i reče suvo:

— Ostanite u zaklonu!

Donegan ga poslušao i pribio se leđima uz hladno kamenje.

— Šta vi to hoćete? Ima najmanje dva tuceta Indijanaca! Hoćete li možda sami i njih da zaustavite? Potpuno ste ludi, Erp! Dajte mi kolt!

Vajat ga pogleda značajno, ništa ne govoreći.

— Brzo! — drhtao je Donegan.

— Lupeži napređuju prema nama i iza nas! Ubiće nas!

— Strah? — upita Vajat ležerno.

— Čoveče, imate živce kao bik! Dajte mi već jednom kolt! Neću vas ubiti. Nisam toliko lud da ubijem tako dobrog strelca. Vi ćete me ovde braniti, Erp. Kao što je to bilo sa graničnim razbojnicima i Martinezovom bandom.

— Ovo ovde je druga igra — reče maršal tiho. — Ovo su Sijuksi!

Gore na ulazu u klanac, ležali su pogođeni Indijanci. Bili su samo ranjeni i povlačili su se oprezno.

— Zašto ih niste poubijali? Mora da ste ipak ljudi. Svako od njih predstavlja smrtnu opasnost.

— Da, živ! Ali mrtav dvostruko. Nikada ne ubijam čoveka ako imam mogućnost da mu poštedim život.

— Ali ako nas ugrožavaju...

— Ranjeni Indijanci nas ne ugrožavaju.

U klanu je bilo tiho.

Donegan je škrgutao zubima. Zatim prosihka:

— Sijuksi! Zar tako nešto uopšte postoji? Njih je trebalo odavno istrebiti.

Vajat je ćutao.

— Hej, maršale!

— Da?

— Kakvi su nam izgledi?

— Preživjećemo.

Ponovo je zavladao tajac. Posle izvesnog vremena Donegan zapita:

— Šta ćemo sada? Valjda nećemo ostati ovde?

— Moramo!

Iznenada se maršal trže i razrogačenih očiju pogleda čoveka koji se pojavio na ulazu u klanac. Imao je sedu kosu, surove i tamne oči. U kosi mu je bilo zadenuto ružičasto pero.

— Šta je? Pucajte, Erp! — urlao je Donegan drhteći.

Vajat se i ne pomače.

Bandit ga munu.

— Erp! Šta se dogodilo? Uklonite ga. To im je šef!

Indijanac je prilazio polako i odmereno.

Donegan povuče Erpa za ruku.

— Dajte mi pušku, čoveče. Ja ću, ako ste se vi ukočili od straha. To je vođa divljaka...

— Znam.

— Uklonite tog čoveka s puta! To je opasan crvenokožac!

Čovek iz Misurija nije se micao.

Donegan iskoči iz zaklona. Vajat ga grubo gurnu nazad.

— To je Crveni Oblak, čoveče! Poznao sam ga. To je poglavica ovih krvožednih divljaka.

Vajat ništa ne reče, iako ga je poznao još dok je stajao na ulazu u klanac.

Poglavica je prišao na dvadeset jardi, a onda zastao. Podigao je desnu ruku i doviknuo čudnim, grlenim glasom:

— Beli ljudi treba da izađu.

— Šta hoćeš od nas? — upitao je Erp.

— Ja ću da govorim s vama!

— Gde su tvoji ratnici?

— Gore.

— Zašto pucate na nas?

— Beli ljudi dolaze iz Čejene nose papir koji govori u Fort Larami.

— Mi ne dolazimo iz Čejene, niti idemo u Fort Larami. Dolazimo iz Kanzasa i idemo u Šeridan.

— Beli čovek laže. On je kapetan Hanter iz Laramija. Samo je promenio odelo.

— Crveni Oblak je slavni pogla-

vica. Ali, ovog puta se prevario. Ja se zovem Vajat Erp i maršal sam iz Kanzasa.

— Erp? — Indijanac kao da je razmišljao.

— Ustrelite ga! — ponovo zaurla Donegan, kome je mučna napetost, koja se osećala u vazduhu, kidala živce.

Vajat je ostao u zaklonu.

— Ja sam poglavici Sijuksa sve rekao.

— Beli čovek laže!

Vajat izvadi iz džepa svoju maršalsku zvezdu i podiže je visoko.

— Evo moje značke. Ni jedan oficir nema maršalsku značku.

Indijanac je razmišljao. Zatim pođe lagano natrag.

Vajat je gledao za njim.

Kako je Doneganu uspeo da Erpu tako munjevito izvuče kolt iz opasača, Vajat nikad nije shvatio. U svakom slučaju, teški revolver bljunu vatru.

Zrno je pogodilo pored same poglavičine glave u stenu.

Vajat grubo istrže banditu oružje iz ruku i odgurnu ga u zaklon.

— Vi ste poludeli, Donegan!

Crveni Oblak je zastao i posmatrao dvojicu belaca. Usne mu se lagano otvoriše.

— Beli ljudi su pucali na mene!

Zvučalo je kao smrtna presuda.

Vajat steže zube. Zatim uzviknu:

— Bila je to omaška...

— Nije omaška. Drugi beli čovek je pucao. Tvoj prijatelj.

— On nije moj prijatelj.

Poglavica ponovo zastade.

— Nije tvoj prijatelj?

— Ne.

— Zašto onda jačiš s njim?

— On je ubica. Ubio je sudiju. Moram da ga odvedem u Šeridan!

Poglavičin pogled je dugo počivao na maršalovom licu. Izgledalo je kao čitava večnost. Najzad je zaustio:

— Daj tog čoveka napolje.

Vajat odmahnu glavom.

— On je ubica?

— Da.

— Dakle, mora da umre.

— Da!

— Onda neka umre ovde.

Razbojnik je bio bleđ kao krpa. Zgrabio je Erpa za rukav i vikao:

— Maršale! To ne možete da učinite.

Vajat ga odgurnu.

— Čuo si moj odgovor poglavice! Moram da ga vodim u Šeridan.

— Daj ga napolje. Ako nisi kapetan Hanter, pustiću te da odeš.

— Zbog čega?

— Jer mi se tako sviđa. Jer si me pustio da pridem, jer imaš dobro lice i jer si ubici izbio revolver iz ruke. Ali, on mora da umre.

Čovek iz Misurija odmahnu glavom.

— Onda ćeš i ti umreti — uzvрати poglavica hladno.

— Boriću se.

Lice starog Indijanca ostade mirno.

— Nema borbe. Ja imam uz sebe mnogo ratnika.

— Ne baš mnogo.

— Ti mi ne veruješ? — upita stari crvenokožac.

— Samo kažem, nema ih mnogo.

— Više od dvadeset.

— Za mene je mnogo pedeset.

Poglavica se zagleda ispitivački Vajatu u oči.

— Ti hoćeš da se boriš s nama?

— Ti me na to primoravaš.

Indijanac se okrete. Vajat mu doviknu:

— Zbog čega si dolazio ovamo? Zbog čega si verovao da nećemo pucati na tebe?

— Na mene su mnogi beli ljudi pucali.

— Znam da se ne bojiš, ali te ipak ne razumem.

Poglavica pogleda Erpa dugo i ispitivački.

— Pošto ćeš umreti, reći ću ti. Ti si moju braću samo onesposobio za borbu. I to u nuždi i žurbi. To mi pokazuje da si razuman i dobar čovek.

— Pa ipak hoćeš da umrem.

— Ti nećeš drugačije.

— Ti si nas napao.

— Jer sam smatrao da si kapetan Hanter, koji treba da prođe ovuda.

— Dakle, znaš da nisam taj čovek.

— Da. Verujem ti. Možeš da ideš. Ali drugi beli čovek mora ovde da ostane.

— Crveni Oblak zna da ću se ja za njega boriti.

— Zbog čega to činiš? Njega će Šeridanu obesiti!

— Ja nisam njegov sudija. Ja sam samo policajac koji treba da ga odvede na suđenje.

— Ali ne moraš da se boriš za njega. Možeš svoj zadatak smatrati obavljenim.

Vajat ponovo odmahnu glavom.

— Ja ću tog čoveka odvesti u Šeridan.

Beskrajno prezriv osmeh zaigra na poglavičnim usnama. Lagano se okrete i pođe natrag.

Donegan je stajao naslonjen u zaklonu. Čelo mu je bilo obojeno

krupnim graškama znoja. Promućao je:

— Ne znam kako se to desilo, Erp! Ne znam...

— Čutite.

Minuti su prolazili. Ništa se nije dogodilo.

Konačno, Donegan prošaputa:

— Šta li čekaju?

— Ne znam. Možda da se noć spusti.

— A vi, šta vi čekate?

Maršal samo sleže ramenima. Možda je čekao da se dogodi čudo. To bi svako čekao. Samo je jedno, međutim, bilo izvesno: noć se spuštala.

Sati su odmicali sporije nego inače u malom klanu na obroncima Larami planina.

Došlo je veče. Noć je širila svoj tamni ogrtač. Dva belca čučala su ćutke i piljila u mrak.

Samo je s vremena na vreme maršalov dorat zarzao.

Vajat se podiže i umota mu komadima tkanica kopita. Onda munu Donegana.

— Šta je sad?

— Napred, u sedlo!

— Šta?

— Napred!

Sa psovkom na usnama, bandit skoči u sedlo. Vajat uze uzde i povede životinju iz zaklona. Konj je gotovo nečujno napredovao korak po korak. Obojica su zadržala dah i osluškivala. Klanac i prolazi bivali su sve už i už. Vajat je već ugledao pruge neba i verovao da je izlaz iz klanca koji vodi u dolinu blizu, kada iznenada odjeknu kroz noć pucanj.

Maršal skoči s konja, povuče Do-

negana iz sedla i pritera konja uz sam zid klanca.

Čula su se tri pucnja, koja su višestruko odjekivala odbijajući se o stene.

Vajat i Donegan su stajali jedan uz drugog. Čovek iz Misurija stavi konju šaku na nozdrve.

Na to odjeknu oštar poglavičin glas:

— Beli ljudi su hteli da umaknu. Samo jedan beli čovek može da ode. Onaj sa srebrnom zvezdom. Drugi ostaje ovde. On je pucao na Crvenog Oblaka.

Doneganu su zubi cvokotali od straha.

Vajat ga uhvati za ruku i gurnu napred. Poveo je lagano konja.

Bez sumnje su na izlazu iz klanca stajali Indijanci i čekali ih.

Izenada se Donegan naglo okrete i udari Erpa snažno u bradu.

Vajata je iznenadni udarac gurnuo unazad. Zateturio se. Bandit skoči u sedlo, obode svom žestinom dorata i odlete.

Ponovo odjeknuše pucnji. Sada je i Vajat pucao. Ali ne za Doneganom, nego bez određene mete, prosto u klanac. Crvenokošci nisu smeli da čuju topot kopita. Ako Donegan umakne možda će ga pustiti da ode. Onda će opet morati da traga za ubicom. Svejedno gde. Tačno da put u Šeridan još jednom počne iz Dodž Sitija, prešao bi ga još jednom!

Trik je uspeo.

Džek Donegan, višestruki ubica je umakao, uzvikujući od radosti, kada se dokopao doline. Poterao je konja prema istoku. Zastao je samo za trenutak da skine tkaninu konju s kopita, pa odmah nastavio dalje prema Nort Plejt reci.

Vajat je stajao u klanu. Konj je već odmakao dobrih pedeset jardi kada su Sijuksi otkrili šta se dogodilo. Tada je već bilo kasno. Jedan beli čovek je umakao.

Maršal se naslonio na stenu i čekao. Prošlo je pola časa. Tek tada je čuo korake koji su se približavali. Ponovo se oglasio stari poglavica.

— To je čovek sa zvezdom, koji je još ovde?

— Da.

— To sam i mislio.

Poglavica je neko vreme ćutao. Vajat mu lagano pođe u susret. Sa svih strana pohrlili su crveni ratnici. Zastali su nekoliko jardi od svog poglavice i belog čoveka.

Crveni Oblak sede lagano na kamenito tle. Vajat je stajao i dalje. Onda mu Crveni Oblak dade znak da sedne.

Vajat sede s druge strane vatre, koju su ratnici žurno zapalili. Posle duže pauze, poglavica reče:

— Vreme crvenih ljudi se bliži kraju. Moja braća to neće da shvate. Beli čovek nam je ukrao zemlju i u hiljade ratova nas skoro istrebio: Moji ljudi to neće da shvate — a ni ja sam. Ja znam da više ništa ne mogu da ispravim, ali se borim i boriću se dok moja bela kosa ne bude pod zemljom.

Ponovo je vladala tišina.

— Mi smo ovde u maloj udoljici između stenovitih planina. Moj deda je ovde našao ženu. Mi smo ovde kao zaboravljeni iz davno proteklih vremena. Napolju — podigao je ruku i pokazao nekud neodređeno — napolju je odavno već drugo vreme. Ljudi koji su zaposeli zemlju Indijanaca imaju belu kožu i govore jezikom kojim još uvek nisam

naučio dobro da govorim. Oni grade velike gradove i gvozdene puteve za gvozdene konje. Možda su mogli da žive s nama. Ali nisu hteli. Ukrali su zemlju i hteli da je sami poseduju. Oni se uništavaju međusobno jer su sebični i kavgadžije. Znam da se više ništa ne može popraviti. Ali ja ne znam drugi častan put, osim borbe protiv belaca, dok najzad jedan metak ne učini svoje. Mi ne možemo da živimo na malom komadiću zemlje gore u Jopiju. Tamo više nema bufala, koje bi lovili. Čak vrlo malo druge divljači. I veoma malo vode. Trebalo je tamo da životarimo, rekao je čovek koji nam je dodelio zemlju. Crveni oblak hoće da umre u slobodi, u zemlji koju će do poslednjeg časa smatrati svojom, kao zemlju svojih predaka.

Vajat je ćutao. Divio se načinu na koji je stari Indijanac govorio.

Izenada, Crveni Oblak ustade lako i spretno, što se od njega ni pošto ne bi očekivalo. Potpuno nov izraz pojavio mu se na licu.

— Ti ćeš umreti jer si pustio belog čoveka, koji je pucao na mene, da ode. Ne verujem ti da je bio ubica. Ti ćeš umreti. Moji ratnici će te odvesti do plave vode. Ujutro ćemo te staviti pred vrata Fort Laramija, tamo gde ste vi stavljali svoju mrtvu braću. Možda si ti ipak kapetan Hanter koji je trebalo da iz Čejene donese papir koji govori.

Šta li je to oficir trebalo da nosi? Kakvu poruku, toliko važnu za Indijance? Odlučio je da pita poglavicu.

Stari Indijanac stavi ruke na bokove i reče:

— Mi smo pobegli. A begunce

gone i ubijaju, gde god ih sretnu. Ali u Fort Laramiju moraju da imaju naređenje da bi mogli da unište ovo naše privremeno naselje. To naređenje treba da donese čovek koji se zove Hanter.

— Otkud to znaš?

Na starčevom licu zaigra prezriv osmeh.

— Znam. To je dovoljno.

Sijuksi su povelili Erpa gore, gde su im bili konji. Vezali su mu ruke i posadili na jednog malog indijanskog ponija.

Kada je sunce izašlo, poglavica naredi odmor.

— Ovo je plava voda. Ovde ćeš umreti.

Vajat odmereno upita:

— Zbog čega hoćeš da me ubiješ?

— Ubijem? Ne, neću te ubiti. Vidiš tamo ono oboreno drvo. Šuplje je i niz njega se sliva planinska voda. Kaplje veoma sporo, svakog minuta po jedna kap. Ti ćeš ležati ispod drveta i na čelo će ti kapati kap po kap sve dok te ne ubije. Lagano ubije. Prvo živce, a onda duh...

Satima se po Erpovoj glavi motala misao koja bi mogla da mu donese spas. Možda?

Izrekao je najzad glasno.

— Hteo bih velikom poglavici gordih Sijuksa nešto da kažem.

— Ne govori tako velike reči. Mi znamo da nas prezireš.

Vajat ustade.

— Ti se varaš. Mi vas ne preziremo. Moj otac je među Indijancima imao mnogo prijatelja. I ja sam poznavao jednog starog čoveka, koji je pripadao plemenu poglavice Kočiza.

Crvenokožac prezrivo pljunu u vatru.

— Ne govori o tom izdajniku.

— Kočiz nije bio izdajnik.

— Izdao je Indijance belcima.

— Sklopio je mir s belcima.

— To je isto što i izdaja.

Vajat podiže ruku.

— Ne, on je samo bio 'mudar. Kočiz je mirom spasao život mnogima od svoje braće. Izborio se za najveći rezervat.

— Nožem?

— Ne, pregovorima koje je vodio u Preskotu.

— Čuti o tome. Mi više ne možemo da pregovaramo. Nas gone.

— Možda bih ja mogao da pregovaram za vas?

Poglavica nabra obrve.

— Ti? Za nas? Jedan beli čovek za trideset odbeglih Indijanaca iz plemena Sijuksa?

— Pokušao bih. A ja imam uticaja. Znaš da nosim zvezdu.

Tri i po sata je nagovarao Indijanca.

Ćutke, namrštena lica, slušao je stari Indijanac. Onda je ustao.

— Ja od tvoje smrti nemam ništa. Ali još nikada ni jednom bleedolikom nisam ništa verovao. Moj život se bliži kraju. Ne preti mi nikakva veća opasnost, ako te pustim da odeš. Ja znam da nećeš hteti da govoriš za moju braću. Ipak, puštam te sa nalogom da govoriš za nas. Mi hoćemo više zemlje. Zemlje gde možemo da živimo, gde ima vode, zimi divljači koju možemo da lovimo. Potrebna su nam drva za vatru i koža za odelo i šatre...

U tri sata posle podne odjahao je savezni maršal Vajat Erp na spretnom indijanskom poniju sa plave

vode u dolinu. Kada se posle izvesnog vremena okrenuo, video je na uzvišici visoku priliku starog Indijanca.

— Konja ti poklanjam — rekao je. — Iako ništa za poklanjanje nemamo. Ja ništa ne očekujem od ovog dana, čoveče sa zvezdom. Moj život se bliži kraju, i neću da umrem pre nego što pokušam da pomognem svojoj braći. Ovde nas je samo trideset. Ukupno nas inače ima dva puta po hiljadu, sa ženama i decom.

Bio je pametniji, promišljeniji i mudriji nego što su to njegovi ljudi slutili. Možda bi čak i manje častan čovek od Vajata Erpa, zbog njegovog postupka održao obećanje:

Jednog mutnog, kišnog jutra, stigao je u Fort Larami. Komandant nije bio prisutan. Pukovnik Grifit, strog, mršavi oficir ga je primio. Vajat mu sve ispriča.

Oficir ga je gledao s nevericom.

— Crveni Oblak? Ali dragi prijatelju, on je preko deset godina mrtav.

Vajat se i ovde borio, kao što se celog svog života borio za pravdu.

Bio je odbijen. Ko je on uostalom? Mali pomoćnik maršala iz Kanzasa.

Jedan od mlađih oficira video ga je slučajno kada je upravo napuštao Fort. Odmerio ga je i uzviknuo:

— Hej, mister, znate li da vraški ličite na Vajata Erpa?

Vajat ga odmeri, pa reče:

— Ne, to nisam znao.

Pukovnik Grifit je stajao na prozoru. Pozvao je mladog oficira.

— Poručniče Darni! Poznajete li tog čoveka?

— Ne. Ali on vraški liči na mar-

šala poznatog u celom Kanzasu, Tek-sasu i Koloradu, na Vajata Erpa!

— Ali, on se baš tako i zove.

— Šta, to je bio on? Šta je hteo?

Pukovnik ispriča.

Darni se uozbilji.

— On je maršal, a moj otac je uvek govorio, kada više ne bude vojnika, ostaće još samo ljudi sa zvezdama, koji će se mučiti radi drugih. A tek Erpa moj otac posebno ceni! To pouzdano znam.

Pukovnik Grifit se počea po temenu. Konačno otac ovog mladog poručnika se zove Kol Darni i komandant je Fort Laramia. Zbog toga je izdao naređenje da Erpa dovedu natrag.

Ponovo se obreo u komandantovoj kući. Ovog puta pukovnik mu je ponudio stolicu i saslušao sve pažljivo i ozbiljno i savetovao se sa Erpom. Ovde u Laramiju nije mogao sam da donese odluku. Da, naređenje koje je trebalo da donese kapetan Hanter, moglo se odložiti. Najzad su se dogovorili da pukovnik ode u Čejenu i pokuša da uredi stvari.

Kada je u kasno popodne Vajat napustio Fort Larami, znao je da je ipak nešto uspeo da učini za braću Crvenog Oblaka. U Fortu je dobio provijant, municiju i dobro sedlo, pogodno za dug put.

Hteo je prvo u brda, a onda da nastavi traganje za čuvenim ubicom koga je trebalo da odvede u Šeridan.

Četiri dana kasnije.

Vajat je jahao duž zapadnih obronaka planina. Iznenada predveče pored njega prozvižda strela. Strela, sa ružičastim perom.

Erp zaustavi konja. Kada se osvrnuo, ugledao je iznad sebe na stenama više jahača. Indijanci. Jedan od njih potera konja prema njemu.

Vajat ga je mirno posmatrao. Čovek se ćutke zaustavi kraj njega. Onda mu crvenokožac, koga su belci dve decenije gonili i lovili, pruži ruku.

— Održao si reč.

— Šta će se dogoditi, ne znam. Ali ti si održao reč. A Crveni Oblak neće da primi poklon od belog čoveka. Podigao je ruku — i Vajat ugleda, bezgranično zaprepašćen, kako dva crvena ratnika vode vezanog Džeka Donegana na doratu.

— Odmah sam poslao svoje ratnike za njim. Tek sledećeg jutra su ga uhvatili. Evo ti ga. Ali neka ne jaše na Indijanskom konju. Inače ću ga puškom skinuti sa sedla...

Ispred grada Daglasa dva jahača su za dlaku izbegla gužvu.

Dva velika ranča imala su obračun oko pašnjaka.

Bilo je rano veče kada je maršal sa svojim zarobljenikom ujahao u grad.

Grad je od ranije poznavao. Odmah je posetio šerifa. Bio je nov čovek. Nije poznavao Erpa. Nije mogao da mu stavi na raspolaganje čeliju za Donegana, jer su sve bile pune.

Daglas je bio nemiran, opasan grad. Dodž Siti u malom.

Vajat povede zajedno sa šerifom Donegana u salun „Crveni pas”. Vlasnik je bio Irac Mek Kori. Krupan, ričokosi kafedžija imao je odgovarajuću prostoriju za zatvoreni-

ka. Nalazila se u potkrovlju. Nije imala ni prozora ni kapka, niti ičega što bi moglo da posluži kao izlaz, izuzev teških, sigurnih vrata.

Vajat dade Doneganu da jede i pije, a onda ga zaključa i uputi se u svoju sobu. Od buke orkestra nije dugo mogao da zaspi.

•

Nensi Lorens je bila devojka iz okoline grada. Već dve godine radila je u kuhinji. Sasvim slučajno je videla kako šerif i neki maršal, koga nije poznavala vode zarobljenika. Šta li je taj čovek uradio? Razmišljala je o tome brišući sudove. Razmišljala je i oko ponoći, kada se uputila u svoju sobu u potkrovlju na počinak. Njena soba nalazila se odmah uz sobu u kojoj je Donegan zatvoren. Čovek plave kose i žućkastih očiju. Nensi je, naime, još nešto primetila. Mig koji joj je ubica u prolazu dao. Nije joj davao mira. Do tada joj još niko nikada nije namignuo. Nije bila lepa i nije to ni od koga očekivala.

Ali ovaj čovek joj je namignuo.

Oko dva sata stigla je pred njezova vrata i osluškivala. Jedva je skupila hrabrost i zakucala.

Donegan je istog časa bio kraj vrata i prislonio uho.

— Ko je tamo?

— Ja. Nensi iz kuhinje.

— Nensi! — Banditovo čelo se orosilo znojem.

Možda devojka može da mu pomogne.

Nensi Lorens mu je pomogla. Imala je drugi ključ i otvorila vrata.

Sa prozora svoje sobe pokazala je Doneganu gde je štala i gde su ko-

nji, i gde kafedžija drži oružje. Tek kada je pitao gde je novac, uplašila se.

Džek Donegan je stajao s njom dole u hodniku. Imao je opasač sa koltom i pušku, kao i zamotuljak sa hranom.

— Gde je novac, Nensi?

Devojka ga je uplašeno gledala.

— Novac...

Mislila je da će stranac pokazati interesovanje za nju. No, on je samo hteo revolver, konja i hranu. Konj je već stajao osedlan na vratima štale. Najbolji Irčev konj. Sada je još hteo novac.

— Gde vlasnik drži novac?

Nensi ustuknu.

Gledala je stranca užarenim pogledom.

— Novac, mačkice. Inače ću ti zavrnuti šiju.

Devojka nije bila baš naročito pametna. Ali nije bila lopov. Nije htela da oda gde se novac nalazi. Konačno, Irac je uvek bio dobar prema njoj.

Drhtala je kao prut.

— Novac! — Čula je strančev glas kao iz velike daljine. U to se Doneganove ruke stegoše oko njenog vrata.

•

Ležala je na stepenicama, kada je vlasnik lokala ujutro našao. Uspravo je i odmah video da je mrtva.

— Sunovratila se — mrmljao je vukući je u kuću — Ona uvek prva ustaje. Sunovratila se niz stepenice.

Vajat je znao dobro šta se dogodilo.

•

Nekih šezdeset milja severozapadno od Daglasa, uz samu rečicu Kostl, nalazio se „Bard ranc“, ogroman

ranč goveda kakvih je u Vajomingu u to vreme bilo veoma mnogo.

Bilo je pre podne. Blag letnji povetarac duvao je preko širokog dvorišta ranča i donosio miris trave i poljskog cveća sa pašnjaka.

U poluotvorenim vratima zgrade za kauboje, stajao je zdepasti Henri Koster i čistio čizme.

Koster je bio čovek kakav je ovakvom ranču i potreban: tvrd, veran i strastao sa sedlom. Da, nadzornik je naročito morao da bude veran. Džon Barder je pre Kostera primio dva nadzornika. Prvi je radio na svoju ruku, tako da mu je jedno celo krdo goveda razbežalo. Drugi je prodavao stoku po povoljnoj ceni, ali je na ranč donosio samo tri četvrtine novca.

Henri Koster je bio pošten, kao što je njegovo lice govorilo. On nije znao ni za laži ni za prevare. Za svog gazdu bi bez razmišljanja odjahao i u sam pakao. Sada u jesen biće četrnaest godina da je nadzornik na Bard-ranču.

Ali četrdesetpetogodišnji kauboj neće doživeti jesen. Sudbina mu nije bila naklonjena.

Koster podiže glavu i osmotri jahača koji je upravo nailazio. U sredini dvorišta, kod bunara, kliznuo je iz sedla, zahvatio vodu i zapljusnuo nekoliko puta lice. Skinuo je šešir i prošao prstima kroz kosu. Zatim se uspravio, tako da je Koster mogao da mu vidi lice, opaljeno, lepo krojeno sa parom duboko plavih očiju. Jahač je sada primetio nadzornika i pošao prema njemu vodeći konja.

— Helo! — pozdravio je. — Mogu li za trenutak da govorim s vama?

Nadzornik ga značajno odmeri i pusti četku iz ruke.

— Da, samo ako ne bude trajalo dugo.

— Sigurno neće. Tražim jednog čoveka.

Nadzornik zviznu kroz zube.

— Hej, čemu to? Ovde kod nas se takve stvari ne dešavaju, prijatelju. Jašite još dvadeset milja dalje u grad Levistaun. U krčmama možete tražiti tog čoveka. Ovde nema razračunavanja. Ovde se radi.

Erp navuče šešir dublje na čelo.

— Ja nisam kavgadžija ni osvjetnik, mister...

— Koster. Henri Koster. Ja sam ovde nadzornik.

— Drago mi je.

— Ne mogu da zamislim. To je retko nekog obradovalo.

Vajat bez reči izvuče zvezdu iz džepa i stavi je na grudi.

Nadzornik se namršti.

— Šta je sad? Ako ste tu stvar našli, onda je, molim vas, predajte prvom šerifu, kao što vam je dužnost. A ako slučajno vama pripada, zašto je ne nosite na grudima kako dolikuje?

— Ja sam pomoćnik maršala dole u Vičiti.

— U Vičiti? Zar čak iz Kanzasa dolazite ovamo?

— Da!

— Zbog čega?

— Već sam vam rekao: tražim jednog čoveka.

Nadzornik malo zabaci glavu, popravi opasač i upita:

— Kako on izgleda?

— Nešto manji od mene. Širok, snažan, ima pepeljavo plavu kosu i nosi izbledelu, sivu maramu.

Koster odmahnu odrečno.

— Ne, maršale, takvog ovde nema.

— Jeste li u poslednje vreme primali nove ljude?

— Ovde se stalno primaju kauboji i stalno odlaze. Leti je naročito živo.

— Znam. I sam sam ranije radio na ranču blizu Dodž Sitija. Znači, nemate čoveka koji bi odgovarao opisu?

— Ne, nemamo.

— Da li je možda nailazio jahač koji jaši dorata. Brzog i izdržljivog konja. Nosi kolorado opasač i ima zučkaste oči?

— Ne. Nego, šta taj momak nosi na grbači?

— Mnogo! U Vičiti je ubio sudiju!

Nadzornik zazvižda kroz zube.

— Nebesa! Sudiju! Da nije možda u pitanju sudija Genan koji je kod vas dole u Kanzasu ubijen.

— Da. Njegovog ubicu tražim. Ali on ima još koješta na duši. Ubio je tri čoveka i — jednu ženu.

— Ženu? — Nadzornik isturi bradu i žmirnu. — Da nije on lud?

Čovek iz Misurija sleže ramenima.

— Ne znam. Ne ostavlja takav utisak. Ubija onda kada mu izgleda da mu može koristiti. Ne iz čiste potrebe da ubija. Ne verujem da je lud. Pre bi se moglo reći da je čovek bez savesti, brutalan, koji tačno zna šta hoće i kome ljudski život ništa ne znači. Zove se Džek Donegan i ima u Vičiti ranč.

Pošto je čutao nekoliko trenutaka i razmišljao, Erp reče razočarano:

— Maler. Moram da jašim dalje.

— Ni govora. Jedite prvo s nama.

— Hvala, ali moram dalje. Izgu-

bio sam ga dole u Daglasu. Smestio sam ga u sobicu u potkrovlju u jednom hotelu. Devojka koja je radila u kuhinji ga je oslobodila. U znak zahvalnosti Donegan je zadržao...

Odjednom se kod ambara začula užasna galama.

— Šta je to? — upita Vajat.

— Verovatno je Čak opet zapodeo kavgu. Užasan momak. Suviše pije. Hajdemo tamo!

Kauboji su obrazovali krug oko dvojice koji su se tukli. Visok i snažan čovek, a drugi je bio srednjeg rasta i izrazito crne kose.

Div je upravo tresnuo svog protivnika pesnicom po glavi, a ovaj mu vratio sa dva žestoka udarca u bradu.

— Čak! — zaurla nadzornik. — Prestanite! Smesta prestanite.

Manji kauboj je kao podivljao od besa udarao onesvešćenog protivnika.

Nadzornik opali u vazduh. Čak na to pusti svoju žrtvu i u sledećem trenutku izvuče kolt. Pucanj odjeknu. Koster pade ničice pogođen u čelo.

Vajat se pribio uz zid ambara. Čovek koji je ubio nadzornika, nije bio niko drugi nego Džek Donegan.

Kauboji su stajali kao oduzeti.

Donegan je držao oba revolvera u rukama. Jedan je bio uperen na kauboje a drugi na ugao ambara.

— Čak! — pozva jedan od momaka.

Vajat se naglo naže napred i opali dva puta uzastopce. Izbio je Doneganu oba kolta iz ruku.

Bandit počeo da se probija između kauboja u nameri da pobegne. No, momci su ga sprečili i samo neko-

liko sekundi kasnije Vajat Erp ga je snažno udario pesnicom u zatljak. Izvukao ga je iz gomile i tresnuo ga o zid ambara.

Sada, najzad, ljudi su se malo pribrali.

— Čak mora da je poludeo. Prvo je Džaba Falera gotovo pretukao, a onda ubio nadzornika.

— Ja sam Vajat Erp — reče čovek koga su svi začuđeno gledali. — Pomocnik sam maršala u Vičiti, dole u Kanzasu. Ovog čoveka već duže vremena tražim. On ima na duši čitav niz zločina. Povešću ga sobom.

Kauboji su potišteno ćutali. Nisu znali šta na sve to da kažu. Najradije bi ubicu nadzornika odmah obesili. Ali, ako je stranac doista maršal...

Vajatu se odjednom žurilo. Vukao je Donegana kroz dvorište, vezao mu ruke, naložio da dovedu ubičinog konja i u najvećoj žurbi odjahao sa svojim zarobljenikom, pre nego što nezadrživi bes ovlada ljudima.

Već dva dana jahali su jedan uz drugog. Niko nije izustio ni reč. Po podne reče mrzovoljno Donegan:

— Idemo u Šeridan?

— Da.

— Kako ste me pronašli? Obojio sam kosu orahovim lišćem.

Preko maršalovog lica zaigra podrugljiv osmeh.

— Već sam vam rekao da ću vas odvesti u Šeridan?

— Znam. Vi ste pas. Pravi pas tragač. Zašto me niste tražili na jugu? Smeo sam da se kladim u sto prema jedan da me nećete tražiti na severu.

— I ja sam to mislio, pa sam vas baš zato tamo i tražio.

Posle izvesnog vremena bandit promrsi:

— To nije glupo. Loše je samo što ste me pronašli. Ali, još nismo u Šeridanu.

— Stići ćemo tamo, Donegan. A da mi više ne biste pravili gužvu, vezaću vas lasom i svezati kraj za moje sedlo. Sa izletima je gotovo...

— Crkni pseto! — prosikta ubica i pljunu prema maršalu.

Vajat podiže desnu ruku:

— Ovog puta nisam ništa čuo. Ali ako izustite samo još jednu uvredu, kunem se da ću vas ošamariti!

Kada su pregazili rečicu Povder, našli su se u prostranoj ravnici ispred Big Horn planina. Samo još sto milja do Šeridana!

Vajat je to saznao od jednog traopera koga su uz put sreli.

Donegan već dugo nije ništa govorio.

Jahali su tri dana kroz Big Horn planine. Uveče je u šerifskoj kancelariji u gradu Kloudajk saznao da do Šeridana ima još četrdeset i pet milja.

Sledećeg jutra su nastavili put. Džek Donegan je čuo da će još istog dana stići u Šeridan. Sve njegove misli bile su usredsređene u jednom pravcu. Još od ranog jutra. Nije smeo da stigne u Šeridan. Nije hteo da bude obešen.

U toku noći je u šerifovoj ćeliji našao jednu iglu koju je potajno zario u desnu nogu svog konja.

Životinja se prope i bolno zarza.

Donegan se naglo izmače i uzviknu uplašeno:

— Hej! Šta je sa ovim kljusetom?

Vajat sjaha i pokuša da umiri konja. Uskoro je životinja počela da ramlje. Vajat ponovo sjaha i pogleda konju nogu. Pipajući oseti pod prstima vrh čiode. Izvukao je iglu i pustio nogu, i lagano pošao prema Doneganu.

Bandit je, cereći se, čučao na zemlji. Maršal stade ispred njega. Gledao je hladno bandita.

— Ustajte!

Donegan se i dalje cerio.

— Slušaj, Vajat Erp! Gotovo je s naređenjima. Ako hoćeš da me danas odvedeš u Šeridan, moraćeš da me odneseš tamo. Ja više neću da ustajem.

— Ustaj! — zagrme Erp pretećim glasom.

Ali bandit ostade nepomičan. Na njegovom širokom licu stajao je podrugljiv osmeh.

— Ako hoćeš da me tučeš, samo izvoli. Ja se neću više tući s tobom. Nema svrhe. Umeš bolje da pucaš i da se tučeš. Mogao bi da me pretučeš. To bi lepo pristajalo jednom maršalu. Ha, ha, ha!

Vajat steže zube.

— Ustaj, Donegan!

— Ne pada mi na pamet.

Maršal ga dočepa za jaku i povuče na noge.

— Napred!

Bandit kliznu na zemlju, ali ga uporni i neumoljivi policajac dovuče do konja. Istog časa Donegan se opet baci i počeo da se valja.

— Možeš da me tučeš, Erp. Pretučeš, što se mene tiče. Ubiješ! Time bi onima u Šeridanu bio ušteđen trud.

Vajat ga je mračno gledao. Naj-

radije bi ga sada pretukao. Ali nije smeo.

Bandit je to znao.

— Danas više nećemo stići u Šeridan.

Ne, nisu stigli u Šeridan.

Džeku se učinilo da je ovaj način uspešan. Nije hteo da makne s mesta.

Cele noći sedeo je Vajat i nije skidao oči sa zarobljenika.

Kada je jutarnja hladnoća počela da steže zglobove, ustao je. Zgrabio je Donegana za ramena i bacio ga preko sedla. Vezao mu je ruke i noge. Tako da nije mogao da klizne iz sedla. Kada je video da mu trik nije uspeo i da uprkos svemu polako, ali sigurno napreduju prema Šeridanu, počeo je da urla od besa i baca se levo i desno da bi ometao konja. Ovog puta imao je priliku da se još jednom uveri u gvozdenu, nepokolebljivu volju čoveka iz Misurija. Išao je pešice između dva konja i ni jednom nije zastao. Više nije osećao da su noge njegove, kada je u kasno veče zastao kraj jednog drveta na ivici grada. Drveta, na kome je bila prikucana tabla i ispisana krupnim slovima:

ŠERIDAN.

Bilo je već mračno kada je Vajat Erp, gotovo teturajući se išao ulicama. Uprkos kasnim satima te večeri sedamnaestog juna u glavnoj ulici bilo je još prilično živo. Svetlost koja je padala na ulicu sa prozora osvetljavala je dvojicu ljudi, koji su izazivali čuđenje. Šerifova kancelarija nalazila se u sred grada. Vajat skide Doneganu veze. Očigledno nije bio suviše jako vezan, pa ipak se pretvarao da nije pri sve-

sti. Nepomično je ležao u prašini kraj stepenica šerifove kancelarije.

Mali krivonogi Artur Barli, stavi šešir i pohita na ulicu. Svetlost iz kancelarije dopirala je do stepenica. Dole na zemlji ležao je Donegan. Vajat se saže.

— Ustajte, Donegan!

Bandit se i ne pomače.

Šerif je prišao:

— Šta je s njim? Pri tom je upitno posmatrao Vajata.

— Doveo sam ga ovamo. On se zove...

U tom trenutku ubica skoči vešto kao mačka, istrže šerifu kolt iz opasača i uzviknu.

Vajatovo zrno ga je pogodilo u ruku. Još jednom je Erp bio brži. Još jedan čovek je pucao. Samo delić sekunde kasnije je i stočar pogodio bandita.

Donegan je stajao, zanoseći se, pošao korak napred i sručio se ispred šerifa kao marioneta.

Rančer Donald Huver je put Džeka Donegana okončao pogotkom u srce na stepenicama šerifove kancelarije u Šeridanu.

No, Džek Donegan još nije izdahnuo. Sa lica, izobličenog od bola, dva staklasta oka bila su uperena na čoveka iz Misurija. Onda mu se na licu pojavi grč, koji je trebalo da bude osmeh.

— Hej... maršale... jesmo li u Šeridanu?

Vajat klimnu glavom.

— Da, u Šeridanu smo.

— Dobro... onda sam tamo... gde si hteo da... me dovedeš. Gotov sam. Al... sam vam oduzeo poslednji... posao, prokleti šakali. Maršale... videćemo se... u paklu.

Onda mu glava beživotno kliznu u stranu.

Vajat je umorno posmatrao mrtvog bandita.

Na to mu šerif priđe:

— Vi ste Vajat Erp?

— Da!

— Onda je ovo — bio Džek Donegan!

Vajat ćutke povede svog konja za uzde natrag. Izašao je iz grada i legao ispod jednog velikog drveta, umotao se u svoj pokrivač i gledao u zvezdano nebo.

Na milju od njega ležao je čovek koga je trebalo da dovede u Šeridan. Ležao je mrtav u prašini ispred šerifove kancelarije. U ovom trenutku ga ljudi sigurno odnose. Džek Donegan je stigao u Šeridan, ali je izbegao suđenju.

Iscrpljen, Vajat Erp je spavao sve dok sunce nije visoko odskočilo. Onda je ustao, skuvao kafu, pojeo komad hleba i pogledao nogu svom vernom doratu. Bila je zdrava.

Lagano se popeo u prašnjavo sedlo i odjahao prema jugu.

Izvršio je zadatak.

Kraj

Ovde se završava priča o Vajat Erpovom putu za Šeridan.

U sledećoj svesci pričaću vam o Big Bilu Kamberlendu o čuvenom i ozloglašenom rančeru — pljačkašu, poznatom pod imenom Zlatni-Bil, koga je konačno mladi maršal Vajat Erp slomio.

To je surova priča o događajima koji su se samo u ono vreme, u onakvoj zemlji mogli da odigraju.

Nosi naslov: ZLATNI BIL.

William Mark

ČETVRTKOM
U PRODAJI

PANORAMA

NAJLEPŠI IZBOR STRIPOVANIH ROMANA: VIKING, ČELICNA PESNICA, FANTOM, RINGO, MORNAR LUTALICA, KING — KONG, KRALJ DŽUNGLE, MAČ PRAVDE, DEJVI KROKET, CRNI STRELAC, ASOVI SVEMIRA, UMPAH — PAH i drugi ZA SAMO 1 DINAR.

ČITAJTE SLEDEĆI ROMAN

WILLIAM
MARK

VAJAT ERP

BROJ: 7

CENA 1 D.

DOOK HOLIDEJ

ZLATNI BIL

IZDAJE I STAMPA NIP FORUM, NOVI SAD, VOJVODE MIŠICA BR. 1.
ODGOVORNI UREDNIK: TOMISLAV KETIG